

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΠΡΑΚΤΙΚΑ «ΒΟΥΛΗΣ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ»
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
«ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΦΗΒΩΝ»
ΣΥΝΟΔΟΣ ΚΑ΄
2015-2016

Στην Αθήνα, σήμερα στις 11 Ιουλίου 2016, ημέρα Δευτέρα και ώρα 9.40΄ συνήλθε στην Αίθουσα των συνεδριάσεων του Βουλευτηρίου η *Βουλή των Εφήβων* σε ολομέλεια, για να συνεδριάσει υπό την προεδρία του Προέδρου της Βουλής των Ελλήνων κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΒΟΥΤΣΗ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Νέες και νέοι Έφηβοι Βουλευτές της Ολομέλειας της ΚΑ΄ Συνόδου της Βουλής των Εφήβων, αρχίζει η συνεδρίαση.

Σας καλωσορίζουμε με ιδιαίτερη χαρά εκπρόσωποι και παρόντες από όλη την πολιτειακή και πολιτική ηγεσία της χώρας. Θα έρθουν συν τω χρόνω και άλλοι εκπρόσωποι. Ανάμεσά τους, πέραν της πολιτειακής και πολιτικής ηγεσίας της χώρας, είναι και ο Πανοσιολογιώτατος Αρχιμανδρίτης κ. Παπαθανασίου, ως εκπρόσωπος του Μακαριωτάτου Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Ιερωνύμου.

Πριν εισέλθουμε στην ημερήσια διάταξη του νομοθετικού έργου, θα ήθελα να σας καλωσορίσω με δυο λόγια στο κτήριο της Βουλής των Ελλήνων. Είναι ένα κτήριο που ενσαρκώνει τη σύγχρονη ιστορία του ελληνικού κράτους. Ξεκίνησε να κτίζεται το 1836, για να χρησιμοποιηθεί ως βασιλικά ανάκτορα, πρώτα του Όθωνα και έπειτα του Γεωργίου Α΄. Το 1929 αποφασίστηκε η στέγαση της Βουλής στα Παλαιά Ανάκτορα, εδώ δηλαδή. Μέχρι τότε ήταν στην Παλαιά Βουλή επί της Σταδίου, σε εκείνο το κτήριο. Έκτοτε το κτήριο που βρισκόμαστε σήμερα λειτουργεί ως Βουλή των Ελλήνων. Υπήρξαν οδυνηρά διαλείμματα στη λειτουργία αυτής της Βουλής και με τη γερμανοϊταλική κατοχή και, βεβαίως, με τη δικτατορία από το 1967 μέχρι το 1974.

Εδώ ορκίζονται και συγκροτούνται σε Σώμα οι εκλεγμένοι από τον κυρίαρχο λαό Βουλευτές, άνδρες και γυναίκες, απ' όλες τις εκλογικές περιφέρειες της χώρας. Εδώ λαμβάνονται κρίσιμες και σημαντικές αποφάσεις για την πορεία και το μέλλον όλων των Ελλήνων και όλων των Ελληνίδων, με σημαντικότερες αυτές που αφορούν στο νομοθετικό έργο, δηλαδή αυτές που γίνονται νόμος του κράτους.

Όπως διαπιστώσατε και εσείς, για να καταλήξει μια πρόταση να γίνει νόμος του κράτους, προηγείται η επεξεργασία της σε διάφορα επίπεδα, διαβούλευση, ακρόαση κοινωνικών φορέων, αναζήτηση και ψήφιση στις Επιτροπές της Βουλής, ώστε να καταλήξουμε στο τελικό κείμενο που θα τεθεί υπό ψήφιση στην Ολομέλεια. Όλη αυτή η προεργασία έχει ως βασικό εργαλείο τον διάλογο και ως βασικό σκοπό και στόχο τη σύνθεση των απόψεων, που πάντα οδηγεί σε πιο δίκαιο και πιο αντιπροσωπευτικό αποτέλεσμα.

Σήμερα, όμως, στο κτήριο αυτό δεν συνέρχεται η Βουλή των Ελλήνων, αλλά η *Βουλή των Εφήβων*, δηλαδή όλοι εσείς, Έφηβοι και Έφηβες από όλη την Ελλάδα, την Κύπρο, αλλά και από ελληνικά σχολεία του εξωτερικού.

Η *Βουλή των Εφήβων* είναι μια πρωτοβουλία που ξεκίνησε το 1994 επί Προεδρίας του Απόστολου Κακλαμάνη και συνεχίστηκε από όλους τους μετέπειτα Προέδρους του Ελληνικού Κοινοβουλίου. Παρ' ότι διατυπώνονταν κατά καιρούς επιφυλάξεις ως προς την αξία ή τους σκοπούς του θεσμού, θέλω να σας πω, βλέποντας τη στάση σας, τη συμμετοχή σας, τον ενθουσιασμό σας αυτές τις τρεις μέρες, ότι μόνη η παρουσία σας σε αυτά εδώ τα έδρανα και το Βήμα που σας δίνεται για να εκφράσετε τις απόψεις σας, έστω και σε περιορισμένο χρονικό πλαίσιο, θεωρώ ότι αξίζουν τον κόπο και «βάζουν τα γυαλιά» -σε εισαγωγικά- σε εμάς τους ενήλικες πολιτικούς.

Η δουλειά που έγινε τις τρεις προηγούμενες ημέρες, η παρουσία σας, ακόμα και τα τραγούδια και οι χοροί σας ήταν ένα σημαντικό βήμα σε αυτό που όλοι μας θέλουμε να γίνει η Βουλή, δηλαδή να είναι μία Βουλή ανοιχτή στην κοινωνία, στις κοινωνικές διεργασίες, στα ρεύματα δημιουργίας, στα ρεύματα ελπίδας, μέσα σε μία κατάσταση που γνωρίζουμε πάρα πολύ καλά ότι είναι ιδιαίτερα κρίσιμη για όλη την Ευρώπη αλλά ιδιαίτερα για τη χώρα μας.

Ασχοληθήκατε με πολύ συγκεκριμένα ζητήματα και εξαιρετική θεματολογία -και θέλω να συγχαρώ και την Ειδική Επιτροπή που είχε την ευθύνη για τον σχεδιασμό αυτής της συνάντησής σας- αναφορικά με το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού και ιδιαίτερα για την παιδική φτώχεια και την οικονομική κρίση, την παιδική προστασία, την υγεία, την προσφυγική κρίση, την εκπαίδευση, τον πολιτισμό, τη Δικαιοσύνη, δηλαδή, για να μην πω για όλα, εν πάση περιπτώσει για πολλά από τα μείζονα θέματα τα οποία απασχολούν το σύνολο της κοινωνίας και που βρίσκονται και στην απαρχή ενός διαφορετικού –ελπίζουμε καλύτερου- ορίζοντα για τη χώρα μας και για το μέλλον της.

Κλείνοντας αυτήν την εισαγωγική ομιλία για να σας χαιρετίσω, θέλω να σας πω ότι είναι ίσως σημαδιακό ότι βρίσκεστε εδώ, σε αυτήν την Αίθουσα, μία εβδομάδα πριν γίνει εδώ η ειδική συζήτηση για την τροποποίηση του εκλογικού νόμου, με απλή αναλογική και με το δικαίωμα, για πρώτη φορά, ψήφου στα δεκαεπτά, τριάντα και πλέον χρόνια μετά την καθιέρωση του δικαιώματος ψήφου στα δεκαοκτώ στη χώρα. Είναι μια σημαντική εξέλιξη την οποία θα συζητήσουμε ως πολιτικό σύστημα σε αυτήν τη Βουλή, ακριβώς μετά από μία εβδομάδα.

Αγαπητές και αγαπητοί Έφηβες και Έφηβοι Βουλευτές, εισερχόμαστε στην

ΕΙΔΙΚΗ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Συζήτηση και ψήφιση προτάσεων επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ομάδων Διαβούλευσης της *Βουλής των Εφήβων*, που αποτελούνται από μαθητές Β΄ τάξης Λυκείου σχολείων της Ελλάδας, της Κύπρου και ελληνικών σχολείων του εξωτερικού, καθώς και ΕΠΑΣ του ΟΑΕΔ που μετείχαν στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα *Βουλή των Εφήβων* της ΚΑ΄ Συνόδου 2015 – 2016.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα, θα μιλήσουν οι εισηγητές των έξι Ομάδων Διαβούλευσης, στις οποίες συζητήθηκαν οι προτάσεις επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Παρών είναι και ο Υπουργός Δικαιοσύνης, ο Υφυπουργός Παιδείας και όλα τα στελέχη του Υπουργείου.

Κάθε εισηγητής θα έχει χρόνο ομιλίας επτά λεπτά, προκειμένου να παρουσιάσει τις προτάσεις της Ομάδας Διαβούλευσης στην οποία μετείχε. Αξίζει να αναφερθεί ότι κατά τη διάρκεια των συνεδριάσεων των Ομάδων Διαβούλευσης και της κοινής συνεδρίασης των Ομάδων Διαβούλευσης, στο σύνολο των 286 Εφήβων Βουλευτών ζήτησαν και έλαβαν τον λόγο 217 από εσάς. Αυτό δείχνει και το μεγάλο ενδιαφέρον που προκάλεσε η συγκεκριμένη συζήτηση και οι συγκεκριμένες θεματικές.

Θα παρακαλέσω να τηρήσουμε τον χρόνο των επτά λεπτών, σεβόμενοι τον χρόνο που έχουν όλοι να μιλήσουν και να μπορέσουν να διατυπώσουν με άνεση τις απόψεις τους.

Τον λόγο έχει ο Έφηβος Βουλευτής κ. Νικόλαος Κεραμέας του Νομού Δωδεκανήσου, εισηγητής της Α Ομάδας Διαβούλευσης με θέμα: *Παιδική φτώχεια και οικονομική κρίση*. Τον καλώ να έρθει στο Βήμα.

(Χειροκροτήματα)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΚΕΡΑΜΕΑΣ (Δωδεκανήσου): Σας ευχαριστώ.

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι, θα επιχειρήσω εντός επτά λεπτών να είμαι λακωνικός και να σας παραθέσω τις προτάσεις της Ομάδας Α, όπως διαμορφώθηκαν και ψηφίστηκαν από την Ομάδα Διαβούλευσης, με θέμα *Παιδική φτώχεια και οικονομική κρίση*.

Παιδική φτώχεια και οικονομική κρίση, λοιπόν, είναι κάτι που συζητάμε καθημερινά. Ωστόσο, τα λόγια είναι αρεστά, όταν συνοδεύονται και από πράξεις. Στην Ομάδα μας, όπως και σε όλη τη Βουλή των Εφήβων, αυτό υλοποιήθηκε. Προχωρήσαμε σε πράξεις.

Σας αναλύω, λοιπόν, τις προτάσεις, έτσι όπως τις καταθέσαμε και διαμορφώθηκαν:

Για την καλύτερη εκπαιδευτική υποστήριξη των παιδιών που έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, να λειτουργούν ολιγάριθμα τμήματα και να προσφέρεται δωρεάν ενισχυτική διδασκαλία στα σχολεία. Υπάρχει ήδη. Ωστόσο πρέπει να επεκταθεί η εφαρμογή της, γιατί θέλουμε ένα δυνατό δημόσιο σχολείο και όχι δυνατό φροντιστήριο.

Να υπάρχουν και να λειτουργούν στα σχολεία βιβλιοθήκες και χώροι μελέτης, όπου οι μαθητές θα μπορούν να προετοιμάζονται για την επόμενη σχολική ημέρα, έτσι ώστε το σχολικό περιβάλλον να γίνει ακόμη πιο φιλικό για εμάς.

Να παρέχονται δωρεάν γεύματα στα σχολεία, όχι μόνο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, αλλά μέσω ενός καθολικού ενιαίου προγράμματος, έτσι ώστε να αντιμετωπιστεί ο υποσιτισμός. Φέτος ήμασταν σε μια καλή κατεύθυνση, καθώς πραγματοποιήθηκαν αρκετά πιλοτικά προγράμματα. Ωστόσο, αυτά δεν εφαρμόστηκαν στο σύνολο της επικράτειας. Και πρέπει να υπενθυμίσουμε στους αρμόδιους πολιτικούς φορείς ότι στην Ελλάδα παιδιά υποσιτίζονται, παιδιά πεινούν από το Διδυμότειχο ως και το Καστελόριζο. Αυτό πρέπει να τους το θυμίσουμε.

Επίσης, να στηρίζονται οικονομικά οι μαθητές που πλήττονται από την οικονομική κρίση, για να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα διεθνούς χαρακτήρα και να έρχονται σε επαφή με ξένους μαθητές, κουλτούρες και παραδόσεις.

Να λειτουργούν σχολεία με οικότροφους μαθητές για παιδιά που προέρχονται από απομακρυσμένες περιοχές.

Να αναβαθμιστεί η διδασκαλία των ξένων γλωσσών, όχι με την έννοια να ανεβάσουμε το επίπεδο δυσκολίας, αλλά να παρέχουμε ένα δωρεάν σχολικό βιβλίο ξένης γλώσσας, έτσι ώστε να μην χρειάζεται ο μαθητής που είναι εκεί έξω να καταβάλει το ποσό των 15 ευρώ και 20 ευρώ από το υστέρημά του, γιατί να θυμίσουμε πως το παιδί αυτό μπορεί να είναι μιας οικογένειας με άνεργους γονείς, που πλήττεται αυτή τη στιγμή οικονομικά από την κρίση και το κράτος πρέπει να σταθεί δίπλα της.

Να διαμορφωθεί, επίσης, το ωρολόγιο πρόγραμμα των σχολείων, ώστε οι καθηγητές να μπορούν να ασχολούνται περισσότερο με τις πραγματικές ανάγκες των παιδιών, να είναι δίπλα μας, να μην είναι όμηροι ουσιαστικά ενός στενού εκπαιδευτικού πλαισίου, στο οποίο πρέπει να προχωρούν την ύλη με γοργούς ρυθμούς, για να δώσουμε στο τέλος τις εξετάσεις.

Η δημόσια δωρεάν επαγγελματική εκπαίδευση κρίνεται αναγκαίο να αναβαθμιστεί, να συνδεθεί με την αγορά εργασίας και να γίνει μια εκστρατεία ενημέρωσης για τις ειδικότητες και τις προοπτικές που προσφέρει.

Να εξασφαλίζεται η διδασκαλία όλων των μαθημάτων επιλογής στα οποία πρόκειται να εξεταστούν οι μαθητές για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, έχοντας τους εκπαιδευτικούς από την πρώτη ημέρα στο κάθε σχολείο.

Να γίνεται έλεγχος σε όλα τα σχολεία, είτε ιδιωτικά είτε δημόσια, από το Υπουργείο Παιδείας και τους λοιπούς φορείς για το αν τηρούνται τα προβλεπόμενα σχετικά με το ωρολόγιο πρόγραμμα και τις απουσίες. Γνωρίζουμε πως υπάρχουν ορισμένες ανισότητες σε αυτό τον τομέα και κρίνεται αναγκαίο να διερευνηθούν.

Οι εγκαταστάσεις που υπάρχουν πρέπει να συντηρηθούν και, αν είναι δυνατόν στα στενά αυτά δημοσιονομικά πλαίσια, να προχωρήσουμε στην ανέγερση νέων εγκαταστάσεων, έτσι ώστε να είναι δωρεάν προσβάσιμες στον καθένα από εμάς, είτε είναι αθλητικές εγκαταστάσεις είτε πολιτιστικά προγράμματα.

Μια κάρτα ψυχαγωγίας-πολιτισμού για δωρεάν πρόσβαση σε πολιτιστικές εκδηλώσεις και εκπαιδευτικές εκδρομές-κατασκηνώσεις, με οργάνωση και ευθύνη από τον εκάστοτε δήμο ή την περιφέρεια, χωρίς οικονομική επιβάρυνση, έτσι ώστε να μπορεί καθένας από εμάς, ανεξαρτήτως οικονομικών κριτηρίων, να συμμετάσχει.

Δωρεάν πρόγραμμα διακοπών σε παιδιά με άνεργους γονείς, και ως ανταπόδοση οι ωφελούμενοι γονείς να έχουν τη δυνατότητα προσφοράς κοινωνικής εργασίας, όπως αποτυπώνεται στη διαβούλευση. Να δίνεται, επίσης, ιδιαίτερη προτεραιότητα στην εύρεση εργασίας από τις κρατικές υπηρεσίες σε μέλη οικογενειών με άνεργους γονείς.

Κάρτα δωρεάν μετακινήσεων σε μαθητές που οι γονείς τους είναι ευάλωτοι αυτή τη στιγμή στον οικονομικό τομέα. Δωρεάν μετακίνηση όλων των μαθητών με τα μέσα μαζικής μεταφοράς από και προς το σχολείο.

Αυστηρότερος έλεγχος των εργοδοτών του ιδιωτικού τομέα, ώστε να αποφεύγεται η εκμετάλλευση ανηλίκων εργαζομένων. Και σε αυτή την κατεύθυνση, να αυστηροποιήσουμε τις ποινές.

Να αυξηθεί το επίδομα τέκνων στους εργαζομένους. Να θεσπιστεί ένα επίδομα για κάθε παιδί και το παιδί να μην αποτελεί τεκμήριο. Να προστατεύονται οι οικογένειες με παιδιά από κατάσχεση της κατοικίας τους και να επιδοτείται η ενοικίαση κενών κατοικιών ή κενών καταστημάτων, σε μια πολιτική αξιοποίησής τους.

Το δωρεάν ηλεκτρικό ρεύμα και το νερό, το οποίο στερείται μεγάλη μερίδα από εμάς, δυστυχώς, πρέπει να παρέχονται από το κράτος. Είναι ουσιαστικά ηθική υποχρέωση να μην αφήσουμε κανέναν χωρίς τα απαραίτητα βασικά κοινωνικά αγαθά.

Πρέπει να διευκολύνονται οι ευάλωτες οικογένειες με παιδιά στην πρόσβαση σε κοινωνικά παντοπωλεία και κοινωνικούς λαχανόκηπους και να εξειδικευτούν τα κριτήρια πρόσβασης σε αυτά τα παντοπωλεία, επειδή ουσιαστικά πρέπει να εφαρμόζεται ο έλεγχος παντού. Δωρεάν υπηρεσίες υγείας και φαρμακευτική κάλυψη να παρέχονται σε όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από το εάν είναι ασφαλισμένα ή όχι. Επίσης, οι μαθητικές κοινότητες να συνδέονται με τις δημοτικές αρχές ώστε να γνωστοποιούν αιτήματα και ανάγκες μαθητών και να αντιμετωπίζουν ζητήματα φτώχειας.

Να παρέχονται κίνητρα σε επιχειρήσεις για την υποστήριξη ευάλωτων και φτωχών οικογενειών. Αυτές οι επιχειρήσεις να μπορούν να συμμετάσχουν σε ένα ανοικτό, ουσιαστικά, Ταμείο Αλληλεγγύης Μαθητών, με δυνατότητα άμεσης πρόσβασης και σε συνεργασία με την οικονομική υπηρεσία του αρμόδιου Δήμου ή της Περιφέρειας, έτσι ώστε απ' αυτό το Ταμείο να ικανοποιούνται ορισμένα αναγκαία αιτήματα μαθητών ή να δίνεται ένα ακόμα καίριο πλήγμα στη φτώχεια. Τέλος, να υπάρξει προσπάθεια διαχείρισης ενδοοικογενειακών προβλημάτων που προκαλεί η οικονομική κρίση με έμμεσους τρόπους, όπως σεμινάρια επιμόρφωσης και ενημέρωσης για γονείς και εκπαιδευτικούς.

Γνωρίζουμε πως στην τρέχουσα οικονομική κατάσταση δεν είναι δυνατόν να υλοποιηθούν πολλά απ' αυτά. Ωστόσο, πρέπει να κατανοήσουμε το εξής: Βήμα-βήμα πρέπει να προχωρήσουμε όλοι μαζί, η κοινωνία, το κράτος, κοινωνία και κράτος μαζί, ώστε να ενώσουμε τις φωνές μας σε ένα πράγμα: Στο ότι δεν πρέπει να αφήσουμε κανένα παιδί εκεί έξω να υποφέρει. Αυτό είναι υποχρέωσή μας.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστώ πολύ και για τον χρόνο που κάνατε κι έτσι δεν χρειάστηκε να συντομεύσετε τον λόγο ή να έχετε άγχος. Ήταν μια εξαιρετική παρουσίαση.

Επιτρέψτε μου, πριν περάσω στον επόμενο ομιλητή, να αναφέρω ότι μεταξύ μας βρίσκονται και παρακολουθούν τη συνεδρίαση από τους πρώην Προέδρους της Βουλής, ο κ. Απόστολος Κακλαμάνης και ο κ. Δημήτριος Σιούφας, όπως επίσης ο κ. Γρίβας, πρώην Πρωθυπουργός της Ελλάδας.

Από τα πολιτικά κόμματα, ο κ. Βασίλης Λεβέντης, Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Ένωσης Κεντρώων, ο κ. Κωνσταντίνος Βλάσης, ως εκπρόσωπος του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας της Νέας Δημοκρατίας, ο κ. Ευάγγελος Καρακώστας, ως εκπρόσωπος του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Λαϊκού Συνδέσμου-Χρυσή Αυγή και η κυρία Λιάνα Κανέλλη, ως εκπρόσωπος του Προέδρου της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδας. Τους ευχαριστούμε για την παρουσία τους.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ (Κύπρος): Κύριε Πρόεδρε, μπορώ να έχω τον λόγο;

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Όχι. Πρέπει να μιλήσει ο επόμενος εισηγητής.

Τον λόγο έχει ο Έφηβος Βουλευτής κ. Αναστάσιος Πρώιος-Δούκας από τον Νομό Αττικής, εισηγητής της Β Ομάδας Διαβούλευσης, με θέμα: *Προσφυγική κρίση*.

Τον καλώ να έρθει στο Βήμα.

(Χειροκροτήματα)

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΡΩΙΟΣ-ΔΟΥΚΑΣ (Αττικής): Κύριε Πρόεδρε της Βουλής, αγαπητοί συνάδελφοι Έφηβοι Βουλευτές, συντονιστές και επισκέπτες, καλημέρα.

Ονομάζομαι Αναστάσιος Πρώιος-Δούκας και είμαι από τον Νομό Αττικής. Πιο συγκεκριμένα, εκπροσωπώ το *Camrion School* και τη Β Ομάδα Διαβούλευσης για την προσφυγική κρίση.

Μοχάμεντ, Αχμέτ, Άνας, Μαχμούτ και άλλα. Ονόματα ασυνόδευτων ανηλίκων που έπεσαν θύματα κακοποίησης, σεξουαλικής παρενόχλησης ή δεν έχουν βρεθεί ακόμα. Ο Άλα στάλθηκε από τους γονείς του με την ελπίδα πως θα φτάσει στην Αγγλία, έτσι ώστε να μπορέσει να στείλει χρήματα για να σώσει την ετοιμοθάνατη αδελφή του. Ο Μαχμούτ είπε στα μέσα πως αν γνώριζε τις άδικες, βίαιες και απελπιστικές συνθήκες, δεν θα ερχόταν ποτέ, ενώ μας αναφέρει πως αρκετοί φίλοι του έχουν γυρίσει πίσω, γιατί προτιμούν να πεθάνουν στην πατρίδα τους παρά σε έναν ξένο τόπο.

Για την εξοικονόμηση του χρόνου και τη διευκόλυνση της διαδικασίας κατηγοριοποιήσουμε τις προτάσεις στις εξής υποενότητες: κατανομή, προστασία και ένταξη των προσφύγων.

Στην κατανομή, λοιπόν, προτείνουμε τα εξής: Την κατανομή των προσφύγων σε χώρες ανάλογα με την οικονομική, γεωπολιτική και πληθυσμιακή κατάσταση της συγκεκριμένης χώρας ή την οικονομική ενίσχυση χωρών που δέχονται πρόσφυγες. Επίσης, προτείνουμε την κατανομή προσφύγων σε διάφορα μέρη της χώρας, έτσι ώστε να μπορέσουμε να αποφύγουμε την γκετοποίηση και την περιθωριοποίηση των προσφύγων.

Στη δεύτερη ενότητα, λοιπόν, της προστασίας, ψηφίστηκαν από την κοινή συνεδρίαση των Ομάδων Διαβούλευσης της *Βουλής των Εφήβων* οι εξής προτάσεις: Να πραγματοποιείται συστηματική καταγραφή των προσφύγων και να οργανωθεί το σύστημα υποβολής αλλά και χορήγησης ασύλου, με απώτερο σκοπό την επανένωση οικογενειών.

Όσον αφορά στη στέγαση, προτείνουμε να διαμορφωθούν ασφαλείς χώροι και ξενώνες για την προσωρινή υποδοχή προσφυγόπουλων με κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης, τονίζοντας την ειδική φροντίδα για την κάλυψη των αναγκών των παιδιών. Επίσης, αυτό που προτείνουμε είναι να αξιοποιηθεί η δημόσια περιουσία και τα ασφαλή εγκαταλελειμμένα κτήρια, καθώς και να ενθαρρυνθεί η διαπραγμάτευση με χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεθνείς οργανισμούς για επιχορηγήσεις, με στόχο την ανέγερση οικημάτων ή την αναβάθμιση των ήδη υπαρχόντων.

Απαραίτητη προϋπόθεση, βέβαια, είναι η παρακολούθηση και ο έλεγχος αυτών των χώρων αλλά και των εργασιακών χώρων των παιδιών προσφύγων, έτσι ώστε να βεβαιωθούμε για την διασφάλιση των δικαιωμάτων των προσφυγόπουλων.

Επιπρόσθετα, προτείνουμε να ενισχυθεί ο θεσμός της ανάδοχης οικογένειας, που είναι πολύ σημαντικός.

Κατά κύριο λόγο, όμως, επικεντρωθήκαμε στην ένταξη των προσφύγων αλλά και των προσφυγόπουλων στην ελληνική κοινωνία αλλά και στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και προτείνουμε τα εξής: Να αναληφθούν δράσεις ενημέρωσης, όπως τηλεοπτικά σποτ, σχετικά με τις ιστορίες και το υπόβαθρο των προσφύγων αλλά και ενημέρωση για τα προσφυγικά ρεύματα τόσο της Ελλάδας όσο και τα παγκόσμια μέσω της Ιστορίας, με στόχο την ευαισθητοποίηση και την πρόληψη φαινομένων, όπως ο ρατσισμός και η ξενοφοβία.

Επίσης, θέλουμε να ενημερώνονται οι πρόσφυγες για τυχόν προβλήματα και αντιξοότητες που μπορεί να αντιμετωπίσουν σε αυτό το δύσκολο ταξίδι.

Προτείνουμε, λοιπόν, να είναι δυνατή η εγγραφή των προσφύγων στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα χωρίς όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, ενώ παράλληλα προτείνουμε την ταχύρρυθμη εκμάθηση ελληνικών αλλά και αγγλικών και της ελληνικής παράδοσης. Συγχρόνως, να

προσφέρονται τα αραβικά ως γλώσσα επιλογής στην πρωτοβάθμια αλλά και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση.

Επίσης, πιστεύουμε ότι είναι σημαντικό να διδάσκεται η μητρική γλώσσα των προσφύγων, η ιστορία τους αλλά και ο πολιτισμός τους, με την πρόσληψη δασκάλων που μιλούν τη γλώσσα τους ή ενήλικων προσφύγων που έχουν την απαιτούμενη μόρφωση.

Επιπρόσθετα, να αξιοποιηθούν εναλλακτικοί τρόποι διδασκαλίας αλλά και άνεργοι δάσκαλοι που θα μπορούν να διδάξουν τα προσφυγόπουλα, μετά από ειδική εκπαίδευση. Επιπλέον, να στελεχωθούν τα σχολεία με ειδικό προσωπικό, όπως ψυχολόγους και μεταφραστές, με στόχο την ομαλή ένταξη των προσφύγων.

Προτείνουμε, επίσης, την ευαισθητοποίηση και κινητοποίηση της εκπαιδευτικής κοινότητας, δηλαδή τους συλλόγους κηδεμόνων, τους καθηγητές, αλλά και τους μαθητές, έτσι ώστε να προβούν σε δράσεις αλληλεγγύης αλλά και προσφοράς προς τους πρόσφυγες, κάτι που πιστεύουμε ότι είναι πάρα πολύ σημαντικό.

Τέλος, προτείνουμε η Πολιτεία να φροντίζει για θέματα όπως η στέγαση, η σίτιση, η εκπαίδευση, ο εμβολιασμός και η ιατρική περίθαλψη παιδιών προσφύγων με μείωση φόρου για εμβόλια και φάρμακα μέσω χρηματοδότησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Υποστηρίζουμε, λοιπόν, και τη δημιουργία θρησκευτικών χώρων αλλά και τη χορήγηση επιδομάτων, έτσι ώστε να μπορούν να δίνονται σε όσους επιθυμούν να θάψουν μέλος της οικογένειάς τους σε ελληνική γη.

Τονίζουμε τη σημαντικότητα της προώθησης του εθελοντισμού αλλά και της συλλογής και διανομής ειδών πρώτης ανάγκης, τροφίμων, ειδών ρουχισμού, είτε αυτό είναι από ιδιώτες είτε από ειδικά διαμορφωμένες δομές.

Έχοντας συζητήσει με την Ομάδα μου, θέλουμε να σας αφήσουμε με ένα τελικό μήνυμα. Μερικές φορές πιστεύουμε πως δεν μπορούμε να αλλάξουμε τον κόσμο. Βοηθώντας, όμως, έναν συνάνθρωπό μας και κάνοντας την ζωή του έστω και λίγο καλύτερη μπορούμε να αλλάξουμε τον δικό του κόσμο. Οι πρόσφυγες χρειάζονται τον χρόνο μας. Ας τους βοηθήσουμε, λοιπόν, να γίνουν καπετάνιοι της ζωής τους. Ας γυρίσουμε το τιμόνι και ας πλεύσουμε προς μια νέα πορεία, μια πορεία αισιόδοξη και πιο ανθρώπινη.

Ευχαριστώ για την προσοχή σας.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστώ πολύ.

Σας ακούσαμε με πολύ μεγάλο ενδιαφέρον. Και τον χρόνο τηρήσατε, αλλά είπατε και πολύ σωστά πράγματα. Επιτρέψτε μου ένα ελάχιστο σχόλιο για το ακροτελεύτιο που είπατε, ότι ενδεχομένως να μην μπορούμε να αλλάξουμε τον κόσμο ενεργώντας, δρώντας, συμμετέχοντας. Απλώς, θέλω να σας σημειώσω σαν συμβουλή ότι πάντοτε μπορεί να αλλάξει ο κόσμος με την παρουσία και την παρέμβασή μας και σε κάθε περίπτωση δεν πάει χαμένη η προσπάθεια, διότι πρέπει να σκεφτόμαστε πως πάντοτε υπάρχουν κάποιοι άλλοι που θέλουν να αλλάξουν τον κόσμο επί τα χείρω, να γίνει χειρότερος. Ως εκ τούτου, και διεθνώς και στη χώρα μας για την ίδια την ζωή και το μέλλον σας έχει πολύ μεγάλη σημασία η συμβολή σας στο να αλλάξουν ο κόσμος, η κοινωνία και η ίδια η ζωή. Δεν πάει τίποτα χαμένο, να είστε σίγουροι γι' αυτό.

Τον λόγο έχει ο Έφηβος Βουλευτής κ. Δημήτρης Φούντας από το Νομό Αιτωλοακαρνανίας, Εισηγητής της Γ Ομάδας Διαβούλευσης με θέμα την *Υγεία*.

(Χειροκροτήματα)

Κύριε Φούντα, είστε στο Βήμα και είμαστε ευτυχείς να σας ακούσουμε.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΦΟΥΝΤΑΣ (Αιτωλοακαρνανίας): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, αξιότιμες κυρίες και κύριοι, οι προτάσεις, όπως παρουσιάστηκαν και ψηφίστηκαν στην κοινή συνεδρίαση των Ομάδων Διαβούλευσης της *Βουλής των Εφήβων*, οι οποίες αναφέρονται σε θέματα παιδικής υγείας, έχουν ως εξής: Να γίνει άμεσα πρόσληψη επαρκούς ιατρικού και νοσηλευτικού

προσωπικού σε παιδιατρικά νοσοκομεία και κέντρα υγείας. Να διατεθεί γιατρός, ψυχολόγος και κοινωνικός λειτουργός σε κάθε σχολείο με παρουσία σε εβδομαδιαία τουλάχιστον βάση και να δημιουργηθούν ολόημερα καταφύγια με παρουσία ψυχολόγου.

Να δημιουργηθούν μικρές ιατρικές μονάδες ανά κάποιες ομάδες σχολείων με όλες τις αναγκαίες ειδικότητες, που θα έχουν δυνατότητα άμεσης επέμβασης, πραγματοποίησης εξετάσεων, παραπομπής σε εξειδικευμένες μονάδες υγείας.

Να παρέχονται δωρεάν εμβολιασμοί και βασικές ιατρικές εξετάσεις σε όλα ανεξαρτήτως τα παιδιά και ιδιαίτερα στα παιδιά που πάσχουν από χρόνια νοσήματα, ενώ σε περίπτωση επείγουσας κατάστασης να παραχωρείται προτεραιότητα σ' αυτά τα παιδιά.

Να παρέχεται δυνατότητα επίσκεψης κινητών ιατρικών κλιμακίων σε σχολικές μονάδες για τη χορήγηση δωρεάν ιατρικών γνωματεύσεων για την απρόσκοπτη συμμετοχή στη σχολική ζωή και άσκηση, καθώς και για τη συμμετοχή σε σχολικούς αγώνες.

Να οργανώνονται σεμινάρια πρώτων βοηθειών και βιωματικές δράσεις για μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς.

Τα παιδιά και οι έφηβοι να ενημερώνονται και να εξετάζονται ιατρικά με διακριτικότητα, ευελιξία και χωρίς προκαταλήψεις, ιδίως σε θέματα που αφορούν τη σεξουαλική υγεία.

Να παρέχεται δωρεάν σίτιση στο σχολείο με λιτό γεύμα για όλα τα παιδιά, με τη συνδρομή του Υπουργείου Παιδείας, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, του συλλόγου γονέων και εθελοντικών οργανώσεων.

Να δημιουργηθούν οι υποδομές και να γίνουν μετατροπές σε όλες τις σχολικές μονάδες για την ισότιμη πρόσβαση και συμμετοχή όλων των παιδιών, αλλά και των εμπλεκόμενων ενηλίκων στη σχολική μονάδα με προσωρινή ή μόνιμη αναπηρία. Να παρέχονται ειδικοί συνοδοί, φροντιστές από την αρχή της χρονιάς στα σχολεία σε παιδιά με κινητική ή άλλη δυσκολία, χωρίς τη δέσμευση των γονέων για αυτόν τον λόγο.

Να απλοποιηθούν οι διαδικασίες εξέτασης των παιδιών ΑμεΑ από επιτροπές, για να μπορούν να λαμβάνουν την απαραίτητη οικονομική και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Να παρέχονται δωρεάν τα αναγκαία ιατροφαρμακευτικά είδη σε παιδιά με αναπηρίες για τη βελτίωση των λειτουργιών τους.

Να δημιουργηθούν δομές επιμόρφωσης εκπαιδευτικών για θέματα ειδικής αγωγής και ψυχικής υγείας των μαθητών. Να αξιοποιείται, να επισκευάζεται και να κατανέμεται ορθολογικά ο ιατρικός εξοπλισμός σε δημόσια παιδιατρικά νοσοκομεία, παιδιατρικές μονάδες και κέντρα υγείας. Να επιμορφώνεται το ιατρικό προσωπικό για να τον χρησιμοποιεί αποτελεσματικά.

Όλα τα παιδιά να διαθέτουν βιβλιάρια υγείας και ιατρικά πιστοποιητικά. Σε περιπτώσεις παιδιών προσφύγων να δίνεται η ενημέρωση στα Αγγλικά ή στη μητρική τους γλώσσα. Σε σχολικές μονάδες να αξιοποιείται η εθελοντική βοήθεια από φοιτητές ιατρικής στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης. Να καθιερωθεί σταθερός σχολικός χρόνος για την αγωγή υγείας, δυνατότητα υλοποίησης του ανωτέρω και στις ζώνες προαιρετικών δραστηριοτήτων όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων.

Να λειτουργεί μόνιμη δομή επιμόρφωσης - υποστήριξης γονέων και εκπαιδευτικών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση ή τα αρμόδια Υπουργεία που θα προσφέρει σε τακτική βάση επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και των γονέων για θέματα σχετικά με τις μεταδιδόμενες ασθένειες, τις πρώτες βοήθειες, την αντιμετώπιση εκτάκτων περιστατικών κλπ. Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή της σχολικής κοινότητας. Να δημιουργηθεί συντονιστικό κέντρο δωρεάν φροντίδας παιδιών ακριτικών περιοχών, με δυνατότητα εξακτινωμένων κινητών ιατρικών μονάδων / αγροτικών ιατειών, παράλληλα με ενημέρωση γονέων σε θέματα σωματικής και ψυχικής υγείας των παιδιών.

Η διάρκεια του αγροτικού των νέων γιατρών να επιμηκυνθεί, ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα οι ανάγκες των παιδιών των απομακρυσμένων περιοχών. Να αξιοποιείται η τηλεϊατρική που είναι απαραίτητη για τη διάγνωση πολλών ασθενειών και την άμεση αντιμετώπισή τους. Στις απομακρυσμένες περιοχές της χώρας να διατίθενται παθολόγοι, παιδίατροι και μαιευτήρες για την

αποτελεσματική υποστήριξη των παιδιατρικών και άλλων εκτάκτων περιστατικών, όπως η γέννηση ενός παιδιού. Να δημιουργηθούν κατάλληλοι χώροι για ιατρεία εφοδιασμένα με εξοπλισμό και προσωπικό που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας απομακρυσμένης περιοχής.

Σε νησιά και απομακρυσμένες περιοχές να υπάρχουν ασθενοφόρα και ελικόπτερα, ώστε σε περίπτωση δύσκολων καταστάσεων οι ασθενείς να μπορούν να μεταβούν αμέσως σε κάποιο μεγάλο νοσοκομείο. Να δημιουργηθεί συντονιστικό κέντρο για τη δωρεάν ιατροφαρμακευτική φροντίδα των παιδιών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες με κινητές ιατρικές μονάδες, παράλληλα με ενημέρωση γονέων, συνοδών και φροντιστών τους σε θέματα σωματικής και ψυχικής υγείας των παιδιών αυτών. Για παιδιά που δεν έχουν εξασφαλίσει άδεια παραμονής στη χώρα να παράγονται διευκολύνσεις, όπως πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες με προσωρινή κάρτα υγείας και χορήγηση ιατρικών δανείων με προνομιακούς όρους για την αποπληρωμή ιατρικών εξόδων με δόσεις.

Σύσταση εξεταστικών κέντρων πανελλαδικών εξετάσεων για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες ή προβλήματα ψυχικής ή σωματικής υγείας κοντά στον τόπο κατοικίας τους και κυρίως σε νησιωτικές περιοχές.

(Στο σημείο αυτό χτυπά το προειδοποιητικό κουδούνι λήξεως του Έφηβου Βουλευτή)

Αναμόρφωση σχολικών εγχειριδίων βιολογίας Α', Β' και Γ' Λυκείου με προσθήκη χρήσιμων πληροφοριών, όπως πρώτες βοήθειες κλπ., ίδρυση νέων κέντρων απεξάρτησης για εφήβους, σύσταση ελεγκτικής επιτροπής για τη διασφάλιση, τήρηση της ιατρικής δεοντολογίας σε παιδιατρικές μονάδες υγείας. Να παρέχεται ενημέρωση στα παιδιά για τον ρόλο της αιμοδοσίας και της δωρεάς μυελού των οστών.

Κλείνοντας, θέλω να αναφέρω κάτι μικρό, αλλά πολύτιμο, πιστεύω. Όλα αυτά φαίνονται πολύ όμορφα, αλλά η *Βουλή των Εφήβων* από μόνη της είναι αδύναμη. Ο λαός, όμως, είναι παντοδύναμος. Αυτό θέλουν να μας κάνουν να το ξεχάσουμε. Δεν πρέπει, όμως. Πρέπει να είμαστε όλοι μαζί δυνατοί σαν μια γροθιά, για να παλέψουμε για όσα δικαιωματικά μας ανήκουν. Δεν πρέπει να το ξεχάσουμε ποτέ αυτό. Να κοιμόμαστε μαζί με αυτό και να ξυπνάμε με αυτή την πεποίθηση καθημερινά.

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστούμε πάρα πολύ για την εξαιρετική επεξεργασία που κάνατε ως Ομάδα και για τον τρόπο από καρδιάς που εκφέρατε τον λόγο στην αγόρευσή σας.

Τον λόγο έχει ο Έφηβος Βουλευτής κ. Νικόλαος Πατάς, Βουλευτής Επικρατείας.

(Χειροκροτήματα)

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΤΑΣ (Επικρατείας): Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι, ονομάζομαι Νικόλαος Πατάς, φοιτώ στο Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος-Pierce και είμαι Έφηβος Βουλευτής Επικρατείας.

Λαμβάνοντας υπόψη τα θεμελιώδη δικαιώματα του Παιδιού για την Εκπαίδευση ως Ομάδα Δ εργαστήκαμε πάνω στον τομέα της Εκπαίδευσης και του Πολιτισμού. Προβληματιστήκαμε, συζητήσαμε και τελικά όλοι μαζί καταλήξαμε στις εξής προτάσεις: Αρχικά για την ομαλή συνύπαρξη όλων των συντελεστών της εκπαίδευσης θα πρέπει να θεσπιστεί η τακτική επικοινωνία μεταξύ καθηγητών, μαθητών και γονέων, ώστε να ενημερώνονται όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας για τα προβλήματα των μαθητών. Σε αυτήν την προσπάθεια για την ομαλή συνύπαρξη δεν θα μπορούσαμε να παραλείψουμε την πρόσληψη παιδοψυχολόγων και κοινωνικών λειτουργών, οι οποίοι μπορούν να βοηθήσουν όσους μαθητές χρειάζονται υποστήριξη στη διαχείριση των συναισθημάτων τους και να τους δίνουν τις κατάλληλες συμβουλές.

Εν συνεχεία, κρίναμε αναγκαίο να εξεταστεί η δημιουργία ομάδων επίλυσης διαφορών από τα μέλη της μαθητικής κοινότητας, οι οποίες θα συμβάλλουν στον κατευνασμό των συγκρούσεων και των κρουσμάτων βίας και επιθετικότητας.

Ένα ζήτημα, το οποίο υπάρχει στον τομέα της πρωτοβάθμιας αλλά και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, είναι η ύλη των σχολικών εγχειριδίων, η οποία θα θέλαμε να ελαφρυνθεί και να υπάρξει αλλαγή στον προσανατολισμό της. Πώς θα υπάρξει αυτή η αλλαγή; Με το να περιορίζεται στην ουσία, με το να γίνει πιο πλουραλιστική, να προωθεί την έρευνα, να συνδυάζει τη θεωρία με την πράξη και να καλλιεργεί την κριτική σκέψη, τις ευαισθησίες και την καλαισθησία των μαθητών.

Σαφώς, δεν θα μπορούσαμε από το σχέδιό μας να παραλείψουμε την πολύπλευρη ανάπτυξη του μαθητή. Έτσι, κρίναμε πως οι πολιτιστικές δραστηριότητες, όπως το θέατρο, η μουσική, ο χορός αλλά και η ζωγραφική, θα πρέπει να έχουν ισότιμη θέση στο καθημερινό πρόγραμμα του σχολείου και να αυξηθούν οι ώρες διδασκαλίας τους, να τις διδάσκουν εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί και να ληφθούν μέτρα για τον κατάλληλο εξοπλισμό και τις απαραίτητες υποδομές στα σχολεία.

Όμως, υποδομές δεν πρέπει να υπάρχουν μόνο στις τέχνες. Πρέπει να υπάρχουν σε εργαστήρια φυσικής, χημείας και πληροφορικής, με τα οποία πρέπει να εξοπλιστούν τα σχολεία.

Όσον αφορά την αντικειμενικότερη αξιολόγηση των μαθητών κρίναμε πως πρέπει να συνυπολογίζονται τα ταλέντα τους στην αξιολόγησή τους, ώστε να ενθαρρύνονται να τα καλλιεργούν και να τα εκφράζουν.

Βέβαια, άξια αναφοράς είναι και η πρότασή μας στα σχολεία να προσλαμβάνονται καθηγητές όλων των ειδικοτήτων και να μην υπάρχουν μόνο οι βασικές, λόγω χάρη των φιλολόγων, των μαθηματικών ή των φυσικών, και να μην ανατίθεται η διδασκαλία ενός μαθήματος σε εκπαιδευτικούς με άλλη ειδικότητα που δεν έχουν ακαδημαϊκή γνώση και άμεση σχέση με τη διδακτική του γνωστικού αντικείμενου.

Επίσης, χρειάζεται να χρηματοδοτηθούν πολιτιστικές και αθλητικές εγκαταστάσεις και δράσεις και να δοθούν κίνητρα σε όλους τους καθηγητές και τους μαθητές, ώστε σε όλα τα σχολεία να λειτουργήσουν πολιτιστικοί, οικολογικοί αλλά και αθλητικοί όμιλοι, ακόμη και τις απογευματινές ώρες. Στο πλαίσιο αυτό μπορεί να καθιερωθεί και μία ημέρα δωρεάν προσέλευσης των μαθητών σε μουσεία. Έτσι, κρίνουμε πως η μόρφωση του σημερινού μαθητή θέλουμε να εξυπηρετεί τη σφαιρική πραγματική του ανάπτυξη, που θα στοχεύει, όμως, και στην κατάλληλη προετοιμασία του για την είσοδό του στην αγορά εργασίας.

Η κατάρτιση του μαθητή πρέπει σαφώς να συνδυάζεται με τις κλίσεις, τα ταλέντα, τις δεξιότητες αλλά και τις ικανότητές του. Γνωρίζοντας ότι πολλοί έφηβοι δεν είναι σίγουροι για το αντικείμενο σπουδών τους, προτείνουμε να βελτιωθεί και να ενισχυθεί το μάθημα του Επαγγελματικού Προσανατολισμού σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης και ειδικότερα, χρειάζεται να προβληθούν πιο συστηματικά οι επιλογές που έχουν οι μαθητές για να φοιτήσουν στα Επαγγελματικά Λύκεια, καθώς πρέπει να συνειδητοποιήσουν ότι το Γενικό Λύκειο δεν αποτελεί μονόδρομο επιτυχίας.

Σκεπτόμενοι και τους μαθητές των απομακρυσμένων περιοχών του τόπου μας, έχουμε την πεποίθηση πως πρέπει να απασχολήσει την Πολιτεία η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ώστε να βοηθηθούν στην εκπαίδευσή τους οι μαθητές αυτοί. Τώρα έχουμε ένα μεγαλύτερο ζήτημα, τις Πανελλήνιες Εξετάσεις. Αποτελούν την πληγή της ελληνικής εκπαίδευσης, οπότε η Ομάδα Δ έκρινε πως πρέπει να εξεταστεί ο διαχωρισμός των Πανελληνίων από το Γενικό Λύκειο, αλλά και από το Επαγγελματικό Λύκειο, ώστε να περιοριστούν τα φροντιστήρια, που τείνουν να αντικαταστήσουν το σχολείο σε όλα τα επίπεδα.

Η είσοδος των μαθητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα μπορούσε να γίνεται μετά από κατατακτήριες εξετάσεις. Μπορεί να αξιοποιηθεί γενικότερα στο ζήτημα αυτό η διεθνής εμπειρία, με βάση την οποία μπορούμε να εκσυγχρονίσουμε το ελληνικό σχολείο, προσαρμόζοντάς την, όμως, στα μέτρα της χώρας μας. Έτσι, μπορούμε να εισάγουμε καινοτόμες δράσεις σχετικά με την οικολογική, την οδική ή τη σεξουαλική αγωγή.

Σχετικά με την αξιολόγηση, έχουμε τρεις προτάσεις. Καταρχάς, πρέπει να κατοχυρωθεί η βαθμολογική αξιολόγηση των μαθητών με την περιγραφική και τη διαμορφωτική, να μελετηθεί η δυνατότητα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών από τους μαθητές και οι μαθητές που εκλέγονται στα μαθητικά συμβούλια να αξιολογούνται κατά τη διάρκεια, αλλά και στο τέλος της θητείας τους από τους συμμαθητές τους.

Ένα άλλο μείζον ζήτημα είναι η φύλαξη των σχολείων, η οποία πρέπει να εξασφαλιστεί για όλες τις ώρες, ώστε να μην προάγεται η ανασφάλεια και ο φόβος, καθώς έχουν υπάρξει μαρτυρίες για πολλά προβλήματα βανδαλισμού στα σχολεία.

Μια σειρά αλλαγών που αφορούν τον μαθητή, ως προς τις προσωπικές ή πολιτισμικές του ιδιαιτερότητες είναι οι εξής: Αρχικά πρέπει να ληφθούν μέτρα αποτροπής της σχολικής διαρροής και να ενισχυθούν οι δομές των τάξεων υποδοχής για παιδιά από άλλες χώρες και, επίσης, να ενισχυθούν οι δομές παράλληλης στήριξης για μαθητές με μαθησιακές και άλλες δυσκολίες, που δύσκολα μπορούν να ακολουθήσουν την υπόλοιπη τάξη και χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη.

Επίσης, τα προγράμματα ένταξης αλλοδαπών μαθητών, μεταναστών και προσφύγων, πρέπει να συμπεριλάβουν και να μην αποκλείουν τον πολιτισμό και τις αξίες της χώρας από την οποία οι μαθητές αυτοί προέρχονται, όπως μας ανέφερε ο Αναστάσιος από τη Β Ομάδα.

Επίσης, πρέπει να δημιουργηθούν σε όλα τα σχολεία κατάλληλες υποδομές για μαθητές με κινητικές δυσκολίες και αναπηρίες, ώστε να μπορούν να μορφώνονται και να κινούνται, διότι πρέπει να εξασφαλίσουμε τα δικαιώματα ακόμα και αυτών των μαθητών, όπως σαφώς γίνεται και με τους συμμαθητές τους, οι οποίοι δεν έχουν κάποιο τέτοιο εμπόδιο.

Επιπλέον, βλέπουμε πως η συνοχή είναι πάρα πολύ σημαντική στο σχολείο, κυρίες και κύριοι. Οπότε, πρέπει να καλλιεργούνται και να προωθούνται συστηματικά, μέσα από εγχειρίδια, αλλά και από τα μαθήματα, ο σεβασμός και η αλληλογνωριμία των πολιτισμών, ώστε να αποφεύγονται τα αισθήματα εχθρότητας και μίσους.

Αυτές οι αλλαγές θα μας πάνε ένα βήμα πιο μπροστά και θα μπορέσουμε να συμβαδίσουμε με τις υπόλοιπες χώρες του ευρωπαϊκού και δυτικού πολιτισμού.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστούμε πολύ, κύριε Πατά.

Μαζί μας είναι και παρακολουθεί τη συνεδρίαση η Πρόεδρος της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ, κυρία Φώφη Γεννηματά, όπως, επίσης, προσήλθε και ο Υπουργός Παιδείας, με τον οποίο θα έχετε την ευκαιρία στην αμέσως επόμενη διαδικασία να επικοινωνήσετε για φλέγοντα θέματα της παιδείας.

Τον λόγο έχει ο Έφηβος Βουλευτής κ. Αναστάσιος Μπόμπης από τη Γερμανία, Εισηγητής της πέμπτης (Ε) Ομάδας Διαβούλευσης με θέμα: *Παιδική προστασία*. Παρακαλώ, έχετε τον λόγο.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΠΟΜΠΗΣ (Γερμανία): Ευχαριστώ πολύ.

Αξιότιμε κύριε Πρόεδρε, κυρίες και κύριοι Βουλευτές, αγαπητοί επισκέπτες, σας καλημερίζω. Ονομάζομαι Αναστάσιος Μπόμπης. Εκπροσωπώ το Ελληνικό Σχολείο Φρανκφούρτης Γερμανίας καθώς και την Ε Ομάδα Διαβούλευσης, που ασχολήθηκε με το ζήτημα της παιδικής προστασίας.

Πρωτού ξεκινήσω, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους συνάδελφους που με εμπιστεύτηκαν και έχω την τιμή σήμερα να σας μιλάω από το Βήμα.

Οι προτάσεις που συζητήθηκαν και ψηφίστηκαν από την ομάδα μας είναι οι εξής: Πρώτα από όλα, για κάθε οικογένεια και για κάθε άτομο που αποκτά ή επιθυμεί να αποκτήσει ένα παιδί, θα πρέπει να εξασφαλίζεται η πρόσβαση σε ειδικές υπηρεσίες από όπου θα μπορούν να παίρνουν διαρκή καθοδήγηση και υποστήριξη για τον καινούριο αυτόν ρόλο τους.

Επίσης, πρέπει να προβλέπεται η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των κοινοτήτων σχετικά με την ύπαρξη αρμόδιων υπηρεσιών, στις οποίες θα μπορούν να απευθυνθούν τα άτομα που θέλουν να αναφέρουν περιστατικά κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων, αλλά και η ενημέρωση για τη σημασία και για την υποχρέωση γνωστοποίησης τέτοιων περιστατικών στην Αστυνομία ή στην Εισαγγελική Αρχή.

Επιπρόσθετα, προτείνεται η ευαισθητοποίηση και η κατάλληλη εκπαίδευση των εκπαιδευτικών, ώστε να είναι σε θέση να παίξουν έναν πιο ενεργό ρόλο στο μείζον ζήτημα της αναγνώρισης και έγκαιρης παρέμβασης στα παιδιά που υποψιάζονται ότι έχουν σοβαρά

προβλήματα. Στο πλαίσιο του ρόλου αυτού, θα μπορούσαν να προτείνουν οι ίδιοι στον μαθητή να επισκεφτεί κάποιον ειδικό.

Πρέπει να γίνει πιο αυστηρή η νομοθεσία για τα εγκλήματα σε βάρος παιδιών και να υπάρχουν επαρκείς προβλέψεις για την ταχεία λήψη μέτρων προστασίας των παιδιών θυμάτων.

Οι πολίτες είναι ανάγκη να είναι σίγουροι για την ανωνυμία των καταγγελιών τους, τη μη έκθεσή τους, που αποτελεί τον αιτιώδη σκοπό μας. Η Πολιτεία, μέσω των αντίστοιχων αρχών και ειδικών επαγγελματιών, οφείλει να τους εμφυσήσει την ασφάλεια αυτή, να τους δίνει κίνητρα να καταγγέλλουν τη βία όταν την αντιλαμβάνονται και να τους ενημερώνει για τις συνέπειές της. Να οργανωθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης κατά της ενδοοικογενειακής βίας, κακοποίησης και παραμέλησης.

Η τηλεόραση θα μπορούσε να αποτελέσει μια μορφή παιδαγωγού, και αυτό μέσω ειδικών εκπομπών, που θα περιλαμβάνουν στο δυναμικό τους ειδικούς επιστήμονες για την ενημέρωση του κοινού, χωρίς τη σκιαγράφηση περιστατικών, ώστε να μην εκτίθενται συγκεκριμένα πρόσωπα και χωρίς την εμπορευματοποίηση του ανθρώπινου πόνου και την υπερβολική αναφορά στην κοινωνική παθολογία.

Να θεσμοθετηθεί η υποχρεωτική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για τον χειρισμό θεμάτων κακοποίησης, παρενόχλησης και άλλων μορφών βίας σε βάρος των παιδιών. Να ενταχθούν μαθήματα στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου χωρίς εξεταστικό χαρακτήρα, με στόχο τη συστηματική ενημέρωση για τα δικαιώματα του παιδιού, τις υπάρχουσες υπηρεσίες, τους τρόπους προστασίας, τα ευαίσθητα κοινωνικά θέματα και την καταπολέμηση των διακρίσεων και του ρατσισμού.

Τα εξεταζόμενα σχετικά μαθήματα, όπως η Πολιτική Παιδεία, να αποκτήσουν περισσότερο βιωματικό χαρακτήρα και να δίνουν τη δυνατότητα ουσιαστικής ενημέρωσης στα παιδιά.

Επιπλέον, να ενταχθούν στο ωρολόγιο πρόγραμμα όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων βιωματικές ομαδικές δραστηριότητες επικοινωνίας, διαχείρισης κρίσεων, θυμού και διαμεσολάβησης. Ειδικές δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης πρέπει να οργανωθούν για θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, όπως και προστασίας από κάθε συναφή μορφή διάκρισης, εκφοβισμού και άσκησης βίας.

Η σεξουαλική αγωγή να περιλαμβάνεται υποχρεωτικά σε όλες τις βαθμίδες, ώστε να παρέχεται από επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς ενημέρωση και ευαισθητοποίηση με διάφορες εκπαιδευτικές μεθόδους, ανάλογα με την κάθε ηλικία και αναπτυξιακή φάση, για τις μορφές της σεξουαλικής βίας και τον τρόπο αντιμετώπισης της σεξουαλικότητας, την πρόληψη εγκυμοσύνης και τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα.

Εφόσον διαπιστωθούν περιστατικά κακοποίησης ή παραμέλησης επιβάλλεται η ύπαρξη των κατάλληλων υποδομών, αλλά και ειδικών ψυχικής υγείας που θα συμβάλουν στην αποκατάσταση της ψυχικής υγείας των παιδιών θυμάτων, χωρίς οικονομική επιβάρυνση των ίδιων.

Να υπάρχει άμεση ανταπόκριση της Πρόνοιας στις καταγγελίες, ταχεία παρέμβαση, είτε απομάκρυνση των θυμάτων από το κακοποιητικό περιβάλλον, είτε απομάκρυνση του θύτη και παροχή ψυχολογικής υποστήριξης, φυσικά, στα θύματα.

Τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας να δικαιούνται οικονομική βοήθεια. Πολύ σημαντική είναι η ύπαρξη και η λειτουργία πιστοποιημένων και υποστηριζόμενων από την Πολιτεία χώρων, που ως καταφύγια ή ως κέντρα φιλοξενίας θα υποδέχονται τα θύματα κακοποίησης, παρέχοντάς τους φροντίδα και ασφάλεια. Τέτοιες δομές θα πρέπει να είναι ολιγομελείς, να έχουν επαρκές εξειδικευμένο προσωπικό και η τοποθέτηση των παιδιών εκεί να είναι τελευταία επιλογή και μόνο προσωρινού χαρακτήρα.

Να οριστεί ένας εξωτερικός ελεγκτικός μηχανισμός με ειδικούς που θα επισκέπτονται συχνά τους χώρους φιλοξενίας, ελέγχοντας αν έχουν την κατάλληλη ασφάλεια και αν προστατεύουν τα δικαιώματα των φιλοξενούμενων παιδιών.

Ειδική φροντίδα θα πρέπει να δίνεται σε χώρους όπου φιλοξενούνται παιδιά με αναπηρίες και να εποπτεύονται οι συνθήκες διαβίωσης και άσκησης των δικαιωμάτων τους. Να παρέχεται

υποστήριξη σε ευπαθείς οικογένειες υψηλού κινδύνου. Οι γονείς να περνούν ανά τακτά χρονικά διαστήματα από ψυχολογικό έλεγχο και όταν κρίνεται απαραίτητο να ακολουθούν κάποιου είδους ψυχική θεραπεία, να έχουν πρόσβαση και περίθαλψη σε χώρους φροντίδας.

Για παιδιά που εργάζονται, όσο λάθος κι αν είναι αυτό, δηλαδή η παιδική εργασία στον 21^ο αιώνα, η Πολιτεία πρέπει να ενισχύσει την οικογένειά τους, δίνοντας κάποιου είδους επιδόματα πρόνοιας. Η Πολιτεία θα πρέπει να προστατέψει την οικογένειά τους, δίνοντας κάποιου είδους επιδόματα πρόνοιας.

Η Πολιτεία θα πρέπει να προστατέψει τα παιδιά που εργάζονται, απλοποιώντας τις γραφειοκρατικές διαδικασίες κατά την καταγραφή των εργαζομένων, ελέγχοντας το περιβάλλον στο οποίο δουλεύουν και παρέχοντάς τους προστασία από τις αυθαιρεσίες της εργοδοσίας, διασφαλίζοντας τα εργασιακά τους δικαιώματα και την ασφαλιστική τους κάλυψη.

Η Πολιτεία να μεριμνήσει για την εφαρμογή της απαγόρευσης της εκμετάλλευσης των ανηλίκων σε απόλυτα απαγορευμένες μορφές εργασίας, όπως είναι η επαιτεία, η πορνεία κτλ.. Να υπάρχουν ψυχολόγοι σε οργανική θέση, που να καλύπτουν όλα τα σχολεία κατά αναλογία του αριθμού των παιδιών, έτσι ώστε να είναι σε διαρκή επαφή και εξοικείωση με τα παιδιά και να συνεργάζονται με τους γονείς τους.

Σε κάθε περίπτωση, ένα παιδί που πηγαίνει σε μια υπηρεσία υποστήριξης, θα πρέπει να γίνεται δεκτό ακόμα και αν δεν συνοδεύεται από τον γονέα του ή τον κηδεμόνα του. Επίσης, θα πρέπει να παρέχεται δωρεάν πρόσβαση σε ειδικούς ψυχικής υγείας σε όλα τα παιδιά.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του Έφηβου Βουλευτή)

Σας παρακαλώ πάρα πολύ θα ήθελα λίγο χρόνο ακόμα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Συνεχίστε.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΜΠΟΜΠΗΣ (Γερμανία): Ευχαριστώ.

Είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί και να εφαρμοστεί ένα θεσμικό πλαίσιο για την αναδοχή παιδιών, που θα παρέχει τη δυνατότητα ανάληψης αυτής της ευθύνης από τους πολίτες χωρίς καμία διάκριση. Οι ανάδοχοι οικογένειες θα πρέπει να υποστηρίζονται οικονομικά και ψυχολογικά, να παρακολουθούνται και να ελέγχονται τακτικά από τις κοινωνικές υπηρεσίες, με στόχο την προστασία και την κατάλληλη φροντίδα των παιδιών.

Οι πολίτες χρειάζεται να ενημερώνονται για τα πλεονεκτήματα και τις δυσκολίες της αναδοχής σε σχέση με την τοποθέτηση σε ιδρύματα, να δημιουργηθεί δημοτική υπηρεσία προστασίας του παιδιού, να οργανωθούν και να χρηματοδοτηθούν σεμινάρια για όλους τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, να ενημερώνονται συστηματικά τα παιδιά για τρόπους και μέσα προστασίας από το ηλεκτρονικό έγκλημα και να αντιμετωπίζεται αυτό από θεσμοθετημένους φορείς, όπως το σχολείο.

Τέλος, πρέπει να θεσμοθετηθεί νόμος που να προστατεύει και να στηρίζει τις ανήλικες μητέρες και τα δικαιώματά τους, έτσι ώστε να μην απομακρύνονται από την εκπαίδευση και να μπορούν ταυτόχρονα να φροντίζουν τα παιδιά τους.

Κλείνοντας, θα ήθελα με το χέρι στην καρδιά μου να ευχηθώ κάποιες από αυτές τις προτάσεις να περάσουν, έτσι ώστε να μπορέσουμε να καλύτερεύσουμε τις ζωές αυτών των παιδιών, γιατί, όσο κι αν φαίνεται αστείο, και εμείς χρειαζόμαστε μια ένδειξη αγάπης και φροντίδας, φανταστείτε πόσο πολύ την χρειάζονται αυτά τα παιδιά.

Ευχαριστώ πολύ για την προσοχή σας.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Ευχαριστούμε πολύ τον κ. Μπόμπη και την συλλογική επεξεργασία της Ομάδας που μας παρουσιάστηκε πάνω σε ένα πάρα πολύ σύνθετο και επίκαιρο θέμα, με πλευρές ιδιαίτερα οδυνηρές για τα παιδιά και για το σύνολο της κοινωνίας. Καθημερινά ακούμε για bullying και θύματα του bullying, για την ηλεκτρονική έκθεση και παρενόχληση, για τη

σεξουαλική κακοποίηση, για τα φαινόμενα της παιδικής εργασίας. Είναι πράγματα τα οποία ας ελπίσουμε ότι δεν έρχονται από το μέλλον και για τον υπόλοιπο αιώνα.

Παρακαλώ πολύ τον λόγο έχει η Έφηβος Βουλευτής κ. Θεοδώρα Οδυσσέως από την Κύπρο, Εισηγήτρια της ΣΤ Ομάδας Διαβούλευσης με θέμα: *Δικαιοσύνη*. Την καλώ να έρθει στο Βήμα.

(Χειροκροτήματα)

ΘΕΟΔΩΡΑ ΟΔΥΣΣΕΩΣ (Κύπρος): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Έντιμοι κύριοι Υπουργοί, αξιότιμοι συνάδελφοι, εκλεκτοί προσκεκλημένοι, εκπροσωπώ την ΣΤ Ομάδα Διαβούλευσης, με θέμα τη Δικαιοσύνη, η οποία προχώρησε στις παρακάτω προτάσεις:

Στα σχολεία πρέπει να υπάρχει ενημέρωση σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες μέσα από σχετικά μαθήματα, όπως η Πολιτική Παιδεία. Επίσης, να επιτρέπονται οι επισκέψεις στα σχολεία, να ενημερώνονται τα παιδιά για τη νομοθεσία που σχετίζεται με τις οικογενειακές σχέσεις, τη σεξουαλικότητα, την παρενόχληση, τις εξαρτήσεις, τη λειτουργία των κοινωνικών υπηρεσιών, της Αστυνομίας και της Δικαιοσύνης και να εξηγούνται τα δικαιώματά τους και πώς μπορεί κάποιος να απευθυνθεί σε αυτές, εάν χρειαστεί.

Θα πρέπει να επιμορφώνονται οι εκπαιδευτικοί σχετικά με τον χειρισμό περιπτώσεων παιδικής κακοποίησης, να δημιουργηθούν και να δημοσιοποιηθούν, μέσω διαφήμισης, διαδραστικοί και φιλικοί στα παιδιά ιστοχώροι για να δίνονται πληροφορίες για την άσκηση των δικαιωμάτων τους, αλλά να παρουσιάζονται και ανώνυμα υποθέσεις και τρόποι παρέμβασης για τη δυνατότητα πρόσβασης και επικοινωνίας με ειδικούς επαγγελματίες.

Σε κάθε περιφέρεια της χώρας και ιδιαίτερα στους μεγάλους δήμους είναι απαραίτητο να δημιουργηθεί η υπηρεσία συνηγορίας για τα παιδιά, με ειδικά εκπαιδευμένους κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους, οι οποίοι θα επισκέπτονται σχολεία, ιδρύματα, αλλά θα είναι και διαθέσιμοι ηλεκτρονικά και τηλεφωνικά εάν χρειαστεί. Επίσης, θα μπορούν να επισκέπτονται τα γραφεία τους για συμβουλευτική και ερωτήματα με εχεμύθεια, αλλά και να συνεργάζονται με άλλες υπηρεσίες για να κάνουν παραπομπές σε αυτές. Θα πρέπει να ενισχυθούν οι θεσμοί που υποστηρίζουν και εποπτεύουν τις οικογένειες και τις σχέσεις μεταξύ μελών, ειδικά σε περιπτώσεις παραμέλησης και κακοποίησης.

Πολύ σημαντικό είναι να δημιουργηθούν κοινωνικές υπηρεσίες οικογενειακής διαμεσολάβησης που να προσεγγίζουν, να ενημερώνουν και να καταγράφουν τις απόψεις, έτσι ώστε να βοηθούν στην επικοινωνία και να διερευνούν προτάσεις για την καλύτερη λύση σε θέματα που υπάρχουν διαφωνίες ανάμεσα στους γονείς και τα παιδιά οικογενειών που αντιμετωπίζουν την προοπτική του διαζυγίου ή όταν έχει ήδη εκδοθεί σχετική απόφαση από το δικαστήριο.

Επίσης, πρέπει να καθιερωθούν οικογενειακά δικαστήρια με ειδικευμένους δικαστές, που να μην έχουν χρονοβόρες ή γραφειοκρατικές διαδικασίες, να αναμορφωθεί συνολικά το οικογενειακό δίκαιο και να προβλεφθεί η κοινή επιμέλεια του παιδιού ως κανόνας στις περιπτώσεις διάστασης και διαζυγίου.

Η παρουσία του παιδιού στο δικαστήριο πρέπει να είναι προαιρετική -εάν το ίδιο επιθυμεί- αλλά οι απόψεις του να μεταφέρονται στο δικαστήριο μέσα από ειδικούς ψυχολόγους και συνεργάτες του δικαστηρίου. Θα πρέπει η γνώμη του παιδιού να λαμβάνεται υπ' όψιν, ειδικά για παιδιά άνω των δεκαπέντε ετών, με τη διαμεσολάβηση ειδικών συμβούλων και ψυχολόγων σχετικά με τη διαμονή με τον έναν ή και τους δύο γονείς και την επικοινωνία μαζί τους.

Η απόφαση που λαμβάνεται σχετικά με το διαζύγιο και τους όρους του θα πρέπει να τηρείται με τη βοήθεια των κοινωνικών λειτουργών οικογενειακής διαμεσολάβησης. Πρέπει να υπάρχει ισχυρός μηχανισμός για την είσπραξη της διατροφής, να παρέχεται δωρεάν νομική συνδρομή σε οικονομικά αδύναμους σε περιπτώσεις μη εφαρμογής των δικαστικών αποφάσεων.

Ακόμη, τα παιδιά πρέπει να ενημερώνονται έγκαιρα για τις αποφάσεις που λαμβάνονται από το δικαστήριο. Εάν ένα παιδί θέλει να αλλάξει τα συμφωνηθέντα από το δικαστήριο, να μπορεί μέσω δωρεάν νομικού συμβούλου, για να κινούνται οι διαδικασίες αλλαγής των όρων διαμονής και επικοινωνίας με τους γονείς του.

Οι γονείς είναι απαραίτητο να συμμετέχουν σε επιμορφωτικά εργαστήρια και δραστηριότητες με τα παιδιά τους κατά τη διάρκεια του διαζυγίου. Να γίνεται ευρύτερα γνωστός ο κώδικας δεοντολογίας, με ειδικές οδηγίες για την προσέγγιση και αντιμετώπιση των ανηλίκων.

Να γίνει επιμόρφωση και εξειδίκευση των αστυνομικών για τα δικαιώματα του παιδιού, τη διαχείριση θεμάτων ενδοοικογενειακής βίας και τη νεανική παραβατικότητα. Να δοθούν οδηγίες στους αστυνομικούς για το πως να ελέγχουν ανηλίκους και να μην ασκούν ποτέ βία -μόνο αυτοπροστασία- ή οποιαδήποτε μορφή διάκρισης και να ενημερώνουν τους ελεγχόμενους ή τις ελεγχόμενες για τις προβλέψεις του νόμου και τα δικαιώματά τους.

Ακόμη, όταν ανήλικοι ή ανήλικες ελέγχονται από την αστυνομία ή συλλαμβάνονται, να επιτρέπεται η επικοινωνία με τους γονείς τους και με τους δικηγόρους. Η τηλεφωνική ενημέρωση των γονέων να μην επιτρέπεται από την αστυνομία, παρά μόνο αν διαπιστώνεται παράβαση.

Ο αστυνομικός έλεγχος θα πρέπει να εφαρμόζεται από πρόσωπα του ίδιου φύλου με τον ελεγχόμενο ή την ελεγχόμενη ανήλικη και να υπάρχει ιδιαίτερος σεβασμός σε διεμφυλικά ή άφυλα πρόσωπα.

Στις σχολές της Αστυνομίας και στα Αστυνομικά Τμήματα να υπάρχουν ψυχολόγοι για να ευαισθητοποιούν και να κατευθύνουν τους αστυνομικούς στο πως να συμπεριφέρονται σε ανηλίκους. Όταν ασκείται βία ή αυθαιρεσία από αστυνομικούς σε βάρος ανηλίκων να επιβάλλονται κυρώσεις, παραδείγματος χάρη πρόστιμα ή διαθεσιμότητα, ακόμη και παύση καθηκόντων, και να υπάρχει σύστημα που εποπτεύει την εφαρμογή του νόμου για τέτοιες περιπτώσεις.

Να υπάρξουν οδηγίες σε όλες τις Αρχές που έρχονται σε επαφή με μετανάστες-πρόσφυγες να μην τους αντιμετωπίζουν ποτέ ρατσιστικά. Τα παιδιά-πρόσφυγες που εντοπίζονται στη χώρα με ή χωρίς τις οικογένειές τους να παραπέμπονται μαζί, βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων, σε ειδικά ιδρύματα όπου θα τους παρέχεται εποπτεία, υποστήριξη, αλλά και θα απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματά τους. Να υπάρχει παρουσία πολιτισμικού διαμεσολαβητή που να μιλάει τη γλώσσα τους, για καλύτερη επικοινωνία.

Τα παιδιά να εκπαιδευθούν σχετικά με τη νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων και της ιδιωτικής τους ζωής, τόσο από δικές τους ενέργειες, όσο και από ενέργειες άλλων. Όταν η Δικαιοσύνη ασχολείται με υπόθεση όπου εμπλέκεται ένα παιδί ως θύτης ή θύμα, τα προσωπικά του δεδομένα να μένουν απόρρητα και να μην γίνονται δημόσια γνωστά. Όταν δημοσιοποιούνται, να παρεμβαίνει άμεσα Εισαγγελέας για την προστασία των παιδιών και να επιβάλλονται κυρώσεις στους υπεύθυνους, αλλά και στα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Να ενισχυθεί ο ρόλος και οι παρεμβάσεις του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης στην προστασία της ιδιωτικής ζωής των παιδιών, στην αποφυγή ακραίων χαρακτηρισμών σε βάρος των παιδιών και στην υπερβολική προβολή. Να γίνουν σεμινάρια σε δημοσιογράφους και ιδιοκτήτες μέσων μαζικής ενημέρωσης, σχετικά με τον σεβασμό των δικαιωμάτων και της ιδιωτικής ζωής των παιδιών.

Στα σχολεία πρέπει να υπάρχουν ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί οι οποίοι να υποστηρίζουν και να βοηθούν παιδιά και τις οικογένειές τους που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα μέσα στην οικογένεια.

Τα παιδιά που προέρχονται από ειδικές κοινωνικές ομάδες, όπως τα παιδιά-Ρομά, να μην περιθωριοποιούνται, απορρίπτονται ή στιγματίζονται, γιατί έτσι οδηγούνται ευκολότερα σε παράνομες ενέργειες, και να υποστηρίζονται από κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους.

Όταν κάποιος μαθητής ή μαθήτρια προβεί σε μια παράνομη πράξη, το σχολείο δεν θα πρέπει να τον αντιμετωπίζει τιμωρητικά, ανάλογα, φυσικά, με τη βαρύτητα της πράξης του, αλλά κυρίως να του προσφέρει υποστήριξη, δίνοντας περισσότερη βαρύτητα στη συζήτηση με το παιδί, τον εντοπισμό των πραγματικών αιτιών και πράξεων για την κατανόηση τυχόν λάθους.

Για τα παιδιά που σταματούν το σχολείο πριν την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, θα πρέπει να λειτουργούν σχολεία δεύτερης ευκαιρίας, που να τους δίνουν ευκαιρίες στην εκπαίδευση με πιο εύκολο και ευχάριστο τρόπο.

Το παιδί-θύμα θα πρέπει να εξετάζεται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, φιλικό και οικείο σε αυτό, ανταποκρινόμενο στις ανάγκες της ηλικίας του.

Οι γονείς του παιδιού -εφόσον δεν εμπλέκονται ως θύτες- θα πρέπει να προετοιμάζονται αλλά και να βοηθούν το παιδί τους να συνεργαστεί κατάλληλα. Ανάλογη μέριμνα πρέπει να παρέχεται και για την εξέταση μαρτύρων.

Μετά την κατάθεση των παιδιών πρέπει να υπάρχει ψυχολογική υποστήριξη και, εάν κριθεί αναγκαίο ή ζητηθεί, να τους παρέχεται προστασία.

Πριν την εξέταση το παιδί πρέπει να προετοιμάζεται από κάποιο ψυχολόγο που θα βοηθήσει το παιδί να νιώσει ασφάλεια. Η εξέταση πρέπει να διεξάγεται με συνδρομή έμπειρου παιδοψυχολόγου, χωρίς ανακριτικό ύφος και με δημιουργία κατάλληλου κλίματος και εάν μπορεί να παρακολουθεί κάποιος κοινωνικός λειτουργός και ο δικηγόρος του παιδιού.

Η εξέταση ίσως χρειαστεί να διεξάγεται σε περισσότερες από μία συνεδρίες, ώστε να κερδίζεται η εμπιστοσύνη του παιδιού και να αποφεύγεται η απότομη επαφή με κακές αναμνήσεις, που μπορεί να προκαλέσει διαταραχές, νευρικότητα και άγχος.

Πρέπει να εφαρμόζεται η βιντεοσκόπηση των καταθέσεων για να αποφεύγεται η επανειλημμένη επανεξέταση του παιδιού με την προϋπόθεση ότι το βίντεο παραμένει απόρρητο και να χρησιμοποιείται μόνο από το δικαστήριο αντί για την κατάθεση.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Παρακαλώ συντομεύετε.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΟΔΥΣΣΕΩΣ (Κύπρος): Εάν το δικαστήριο χρειαστεί τελικά την κατάθεση, δεν θα πρέπει να επιτρέπεται η παρουσία κοινού και ατόμων που μπορεί να επηρεάσουν την κατάθεση του παιδιού.

Η εξέταση του κατηγορούμενου παιδιού πρέπει να γίνεται σε φιλικό περιβάλλον ειδικά διαμορφωμένο. Τα πρόσωπα που εξετάζουν πρέπει να είναι κατάλληλα καταρτισμένα.

Οι επιμελητές ανηλίκων, που διερευνούν τις συνθήκες τέλεσης του αδικήματος, πρέπει να αναζητούν και άλλες μαρτυρίες εκτός από του παιδιού.

Η δίκη των ανηλίκων - παραβατών θα πρέπει να γίνεται χωρίς κοινό και οι ειδικοί να βοηθούν το παιδί στην κατάθεσή του.

Σε όλα τα Πρωτοδικεία της χώρας πρέπει να τοποθετούνται επιμελητές ανηλίκων. Στα παιδιά που έχουν διαπράξει αδικήματα, πρέπει να δίνεται η δυνατότητα επαφής με κοινωνικούς λειτουργούς και συμβούλους και ανάλογα με την περίπτωση, να δίνεται η επιμέλεια τους σε αρμόδιο πρόσωπο και να υπάρχει η δυνατότητα να συνδιαλλαγούν με το θύμα, προκειμένου να επανορθώσουν ή να τους παρέχουν κοινωφελή εργασία.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι τα παιδιά που βρίσκονται σε χώρους όπου στερούνται την ελευθερία τους, να απολαμβάνουν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους, να έχουν δικαίωμα στην εκπαίδευση, στην ψυχαγωγία, στην επικοινωνία με τρίτα πρόσωπα και στην καλλιέργεια της ευσυνειδησίας τους, των κλίσεων και των ικανοτήτων τους, υπό τις προϋποθέσεις που τίθενται για τη λειτουργία των ιδρυμάτων.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Παρακαλώ να κλείσετε.

ΘΕΟΔΩΡΑ ΟΔΥΣΣΕΩΣ (Κύπρος): Δεν προλαβαίνω, κύριε Πρόεδρε!

Θα πρέπει να εξετάζεται η πιθανότητα εξόδου με συνοδεία, με στόχο την κοινωνικοποίησή τους.

Επίσης, σε όλους αυτούς τους χώρους θα πρέπει να λειτουργούν εκπαιδευτικές δραστηριότητες.

Τα πανεπιστήμια και οι εκπαιδευτικοί σύλλογοι, αξιοποιώντας τη γνώση και την εμπειρία τους, πρέπει να αναλαμβάνουν τη διερεύνηση φαινομένων νεανικής παραβατικότητας.

Τελειώνοντας, θα ήθελα απλά να πω ότι το όριό μας είναι ο ουρανός.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ.

Θα ήθελα να σας πω ότι την προηγούμενη εβδομάδα, για πρώτη φορά, στο πλαίσιο της γενικότερης προσπάθειας που γίνεται -και έχουν έρθει εκατοντάδες σχολεία και χιλιάδες μαθητές- ήρθαν εδώ στη Βουλή και συνάδελφοί σας, οι οποίοι μάλιστα είχαν δώσει εξετάσεις και πέρυσι και φέτος, από το Σωφρονιστικό Κατάστημα Ανηλίκων Αιτών και έκαναν επίσης τη διαδικασία μέσα στη Βουλή.

Σας ευχαριστούμε πολύ.

Νέες και νέοι Έφηβοι Βουλευτές, η κ. Θεοδώρα Οδυσσέως ήταν η τελευταία Εισηγήτρια και έτσι φτάσαμε στο τέλος αυτής της συζήτησης. Περαιτώθηκε, δηλαδή, η συζήτηση των προτάσεων

της *Βουλής των Εφήβων* επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

Θα προχωρήσουμε τώρα στις ψηφοφορίες.

Τη διαδικασία των ψηφοφοριών, όπως και την τελευταία ομιλήτρια, θα παρακολουθήσει ο Πρωθυπουργός της χώρας, κ. Αλέξιος Τσίπρας.

(Χειροκροτήματα)

Θα σας δώσω μια γενική ερμηνεία για να αντιληφθείτε όλη τη διαδικασία. Η διαδικασία της ψηφοφορίας είναι μια πρακτική εξάσκηση σας στον τρόπο με τον οποίο οι αντιπρόσωποι του ελληνικού λαού, οι Βουλευτές, ψηφίζουν τα σχέδια νόμου και τους νόμους στη Βουλή.

Αρχίζουμε με εκείνους, οι οποίοι λένε «ΝΑΙ» με ανάταση της χειρός, δηλαδή ψηφίζουν θετικά. Στη συνέχεια σηκώνουν το χέρι εκείνοι οι οποίοι δεν εγκρίνουν και ψηφίζουν «ΟΧΙ». Η τρίτη φάση της ψηφοφορίας περιλαμβάνει εκείνους, οι οποίοι δεν είναι ούτε με τη θέση «ΝΑΙ», δηλαδή θετικά, ούτε με τη θέση «ΟΧΙ», δηλαδή αρνητικά, αλλά δηλώνουν «ΠΑΡΩΝ».

Επιτρέψτε μου να πω, για να είστε γνώστες όλων των διαδικασιών που διεξάγονται εδώ, ότι αρκετές φορές -τις περισσότερες- γίνονται και με άλλο τρόπο ψηφοφορίες μέσα στη Βουλή. Δηλαδή, είτε υπάρχουν ονομαστικές ψηφοφορίες για συγκεκριμένα άρθρα νομοσχεδίων ή επί της αρχής -εάν υπάρχει ένας ορισμένος αριθμός, δεκαπέντε κατ' αρχάς Βουλευτών, οι οποίοι προτείνουν κάτι τέτοιο και άρα, πάμε σε ανάγνωση καταλόγου και ψηφίζει ένας-ένας Βουλευτής- είτε, εφ' όσον δεν υπάρχει μια τέτοια εξειδικευμένη διαδικασία, ακολουθείται η μορφή και η αρχή της δεδηλωμένης, η οποία είναι βασική αρχή του κοινοβουλευτικού συστήματος. Δηλαδή, ακριβώς επειδή η Βουλή εκφράζεται και συνίσταται από κόμματα, εκτός κάποιων Ανεξαρτήτων Βουλευτών οι οποίοι προκύπτουν κατά τη διάρκεια της θητείας τους, φεύγοντας από ένα κόμμα και παίρνοντας τη θέση του Ανεξαρτήτου, όλοι οι υπόλοιποι, άνδρες και γυναίκες, είναι στο πλαίσιο του προγράμματος και της ψήφησης στο πλαίσιο του κόμματος. Άρα, υπάρχει άποψη του κόμματος και στη βάση αυτή γίνονται ψηφοφορίες.

Μερικές φορές βλέπετε -και παρεξηγείτε- εικόνες από τη Βουλή, όπου είναι οκτώ, δέκα άνθρωποι μόνο μέσα στην Αίθουσα. Αυτοί, όμως, εκπροσωπούν το κόμμα τους και ένας-ένας ερωτάται για κάθε άρθρο του νομοσχεδίου στη βάση της αρχής της δεδηλωμένης ή της ψήφου επί της ουσίας ή και της εικασίας του ποια είναι η πλειοψηφία στη Βουλή, εάν δεν υπάρχει ρητή αντίθετη κατάθεση, για να αμφισβητηθεί αυτή η πλειοψηφία. Υπάρχει, δηλαδή, μια γκάμα τρόπων, με τους οποίους, σε τελευταία ανάλυση, γίνονται οι ψηφοφορίες για τα νομοσχέδια, τα άρθρα, τις τροπολογίες κ.λπ..

Εμείς τώρα εδώ θα ακολουθήσουμε την κανονική -ας το πούμε έτσι- μέθοδο.

Πρώτα θα ψηφίσουμε τις προτάσεις σας επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων επί της αρχής.

Οι αποδεχόμενοι τις προτάσεις επί της αρχής, δηλαδή αυτοί που ψηφίζουν «ΥΠΕΡ», να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι τους όσοι ψηφίζουν «ΥΠΕΡ» των προτάσεων επί της αρχής)

Οι μη αποδεχόμενοι τις προτάσεις επί της αρχής, δηλαδή αυτοί που ψηφίζουν «ΚΑΤΑ», να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι τους όσοι ψηφίζουν «ΚΑΤΑ» των προτάσεων επί της αρχής)

Όσες και όσοι Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ» επί της αρχής των προτάσεων να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι τους όσοι ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ» επί της αρχής των προτάσεων)

Είναι φανερό ότι «ΥΠΕΡ» ψήφισαν οι περισσότεροι.

Συνεπώς, οι προτάσεις της Βουλής των Εφήβων επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού γίνονται δεκτές επί της αρχής κατά πλειοψηφία.

(Χειροκροτήματα)

Προχωρούμε στην ψήφιση επί των άρθρων.

Σας ερωτώ: Γίνεται δεκτό το άρθρο 1, *Παιδική φτώχεια και οικονομική κρίση*, ως έχει;

Όσες και όσοι Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΥΠΕΡ» στο άρθρο 1 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι αποδεχόμενοι το άρθρο 1)

Όσες και όσοι Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΚΑΤΑ» στο άρθρο 1 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι μη αποδεχόμενοι το άρθρο 1)

Όσες και όσοι Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ» στο άρθρο 1 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι όσοι ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ» στο άρθρο 1)

Είναι φανερό ότι «ΥΠΕΡ» ψήφισαν οι περισσότεροι.

Συνεπώς, το άρθρο 1 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

(Χειροκροτήματα)

Σας ερωτώ: Γίνεται δεκτό το άρθρο 2 για την *Προσφυγική κρίση* ως έχει;

Όσες και όσοι Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΥΠΕΡ» στο άρθρο 2 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι αποδεχόμενοι το άρθρο 2)

Όσες και όσοι Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΚΑΤΑ» στο άρθρο 2 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι μη αποδεχόμενοι το άρθρο 2)

Εδώ βλέπω λίγο περισσότερους από πριν. Όλα έχουν τη σημασία τους και την καταγραφή τους για τη διαβούλευση που έγινε και τη σύνθεση των απόψεων.

Όσες και όσοι Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ» στο άρθρο 2 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι όσοι ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ» στο άρθρο 2)

Είναι φανερό ότι «ΥΠΕΡ» ψήφισαν οι περισσότεροι.

Συνεπώς, το άρθρο 2 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

(Χειροκροτήματα)

Σας ερωτώ: Γίνεται δεκτό το άρθρο 3 για την *Υγεία* ως έχει;

Όσες και όσοι Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΥΠΕΡ» στο άρθρο 3 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι αποδεχόμενοι το άρθρο 3)

Όσες και όσοι Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΚΑΤΑ» στο άρθρο 3 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι μη αποδεχόμενοι το άρθρο 3)

Όσες και όσοι Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ» στο άρθρο 3 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι όσοι ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ» στο άρθρο 3)

Είναι φανερό ότι «ΥΠΕΡ» ψήφισαν οι περισσότεροι.

Συνεπώς, το άρθρο 3 έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

(Χειροκροτήματα)

Σας ερωτώ: Γίνεται δεκτό το άρθρο 4 για την *Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό*;

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΥΠΕΡ» του άρθρου 4 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι αποδεχόμενοι το άρθρο 4)

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΚΑΤΑ» του άρθρου 4 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι μη αποδεχόμενοι το άρθρο 4)

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές δηλώνουν «ΠΑΡΩΝ» στο άρθρο 4 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι όσοι ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ» στο άρθρο 4)

Συνεπώς, το άρθρο 4 για την *Εκπαίδευση και τον Πολιτισμό* έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

(Χειροκροτήματα)

Γίνεται δεκτό το άρθρο 5 για την *Παιδική προστασία*;

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΥΠΕΡ» του άρθρου 5 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι αποδεχόμενοι το άρθρο 5)

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΚΑΤΑ» του άρθρου 5 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι μη αποδεχόμενοι το άρθρο 5)

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές δηλώνουν «ΠΑΡΩΝ» να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι όσοι ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ» στο άρθρο 3)

Συνεπώς, το άρθρο 5 για την *Παιδική προστασία* έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

(Χειροκροτήματα)

Δεν αναφέρουμε πόσοι ψηφίζουν «ΥΠΕΡ», «ΚΑΤΑ» και «ΠΑΡΩΝ». Δεν είναι αναγκαίο. Μόνο εάν είχε ακολουθηθεί η διαδικασία, που σας είπα, της ονομαστικής ψηφοφορίας, θα υπήρχε συγκεκριμένο αποτέλεσμα.

Εισερχόμαστε στην ψήφιση του ακροτελεύτιου άρθρου του άρθρου 6 για τη Δικαιοσύνη.

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΥΠΕΡ» του άρθρου 6 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι αποδεχόμενοι το άρθρο 6)

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΚΑΤΑ» του άρθρου 6 να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι μη αποδεχόμενοι το άρθρο 6)

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές δηλώνουν «ΠΑΡΩΝ» να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι όσοι ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ»)

Συνεπώς, το άρθρο 6 για τη *Δικαιοσύνη* έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία.

Τέλος, θα ψηφίσουμε τις προτάσεις της *Βουλής των Εφήβων* επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού στο σύνολό τους.

Σας ερωτώ: Γίνονται δεκτές στο σύνολό τους οι προτάσεις της *Βουλής των Εφήβων* επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων;

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΥΠΕΡ» των προτάσεων στο σύνολό τους να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι αποδεχόμενοι τις προτάσεις)

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές ψηφίζουν «ΚΑΤΑ» των προτάσεων στο σύνολό τους να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι οι μη αποδεχόμενοι τις προτάσεις)

Όσοι και όσες Έφηβοι Βουλευτές δηλώνουν «ΠΑΡΩΝ» να σηκώσουν το χέρι.

(Σηκώνουν το χέρι τους όσοι ψηφίζουν «ΠΑΡΩΝ»)

Συνεπώς, οι προτάσεις της *Βουλής των Εφήβων* επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έγιναν δεκτές στο σύνολό τους κατά πλειοψηφία.

(Το κείμενο των προτάσεων της *Βουλής των Εφήβων* επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, έχει ως εξής:)

Άρθρο 1 **Παιδική Φτώχεια και Οικονομική κρίση**

1. Για την καλύτερη εκπαιδευτική υποστήριξη των παιδιών που έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, να λειτουργούν ολιγάριθμα τμήματα και να προσφέρεται δωρεάν ενισχυτική διδασκαλία στα σχολεία.

2. Να υπάρχουν και να λειτουργούν στα σχολεία, βιβλιοθήκες και χώροι μελέτης όπου οι μαθητές θα μπορούν να προετοιμάζονται για την επόμενη σχολική ημέρα. Επίσης δανειστική βιβλιοθήκη σχολικών βοηθημάτων σε κάθε σχολείο που θα δίνεται προτεραιότητα σε άπορες οικογένειες που δεν έχουν αρκετά χρήματα για να βοηθήσουν την φοίτηση των παιδιών τους.

3. Να παρέχονται δωρεάν γεύματα στα σχολεία (όχι μόνο στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση), ιδίως από τους Δήμους, ώστε να αποφεύγεται ο υποσιτισμός μαθητών με οικονομικά προβλήματα. Η προμήθεια προϊόντων να γίνεται από παραγωγούς της περιοχής όπου αυτό είναι εφικτό και να υπάρχουν ειδικά κίνητρα ωφέλειας για τους παραγωγούς.

4. Να στηρίζονται οικονομικά οι μαθητές που πλήττονται από την οικονομική κρίση για να συμμετέχουν σε εκπαιδευτικά προγράμματα διεθνούς χαρακτήρα και να έρχονται σε επαφή με ξένους μαθητές, κουλτούρες και παραδόσεις αλλά και ιδέες και απόψεις.

5. Να λειτουργούν σχολεία με οικότροφους μαθητές για παιδιά που προέρχονται από απομακρυσμένες περιοχές και να υπάρχει δωρεάν μεταφορά τους, όπου κρίνεται αναγκαία.

6. Να αναβαθμιστεί η διδασκαλία των ξένων γλωσσών και των ηλεκτρονικών υπολογιστών στο σχολείο και να δίνεται η δυνατότητα δωρεάν απόκτησης αναγνωρισμένων κρατικών πιστοποιητικών. Όλα τα σχολικά βιβλία ξένων γλωσσών να παρέχονται δωρεάν από το κράτος.

7. Να διαμορφωθεί έτσι το ωρολόγιο πρόγραμμα των σχολείων, ώστε οι καθηγητές να μπορούν να ασχολούνται περισσότερο με τις πραγματικές ανάγκες των παιδιών. Να θεσμοθετηθεί ο ρόλος του καθηγητή-συμβούλου.

8. Να αναβαθμιστεί η δημόσια δωρεάν επαγγελματική εκπαίδευση και να συνδεθεί με την αγορά εργασίας. Να γίνει εκστρατεία ενημέρωσης για τις ειδικότητες και τις προοπτικές που προσφέρει.

9. Να εξασφαλίζεται η διδασκαλία όλων των μαθημάτων επιλογής στα οποία πρόκειται να εξεταστούν οι μαθητές για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (π.χ. ελεύθερο και γραμμικό σχέδιο).

10. Να γίνεται έλεγχος από το κράτος σε όλα τα σχολεία για το αν τηρούνται τα προβλεπόμενα από το Υπουργείο Παιδείας, σχετικά με το ωρολόγιο πρόγραμμα στη Γ' Λυκείου, τις απουσίες κτλ. ώστε να μην ενισχύεται η ανισότητα στις ευκαιρίες πρόσβασης στην εκπαίδευση.

11. Να φτιαχτούν εγκαταστάσεις από τους δήμους, όπως γήπεδα, πάρκα, πολιτιστικές λέσχες και να υπάρχουν δωρεάν αθλητικά ή πολιτιστικά προγράμματα σε τοπικό επίπεδο, με τη συνδρομή και εθελοντών. Όπου υπάρχουν αθλητικές εγκαταστάσεις σε δημόσιους χώρους να γίνεται τακτική συντήρηση.

12. Να θεσπιστεί η κάρτα ψυχαγωγίας-πολιτισμού για δωρεάν πρόσβαση σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, σε βιβλιοθήκες, επιστημονικά περιοδικά.

13. Να πραγματοποιούνται εκπαιδευτικές εκδρομές, κατασκηνώσεις, με οργάνωση του κάθε δήμου και χωρίς οικονομική επιβάρυνση. Να προσφέρονται από την πολιτεία προγράμματα δωρεάν διακοπών σε παιδιά με άνεργους γονείς καθώς και ως ανταπόδοση, οι ωφελούμενοι γονείς να έχουν τη δυνατότητα προσφοράς κοινωνικής εργασίας.

14. Να δίνεται προτεραιότητα στην εύρεση εργασίας από τις κρατικές υπηρεσίες σε μέλη οικογενειών με άνεργους γονείς και να δίνεται δυνατότητα ολιγόωρης αμειβόμενης απασχόλησης, ελεγχόμενης από αρμόδιους φορείς σε μαθητές Λυκείου για την κάλυψη εξόδων σπουδών ή σίτισης.

15. Να παρέχεται κάρτα δωρεάν μετακινήσεων για τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς σε μαθητές που έχουν άνεργους γονείς.

16. Να γίνεται δωρεάν η μετακίνηση όλων των μαθητών με τα Μέσα Μαζικής Μεταφοράς από και προς το σχολείο.

17. Να γίνεται αυστηρότερος έλεγχος των εργοδοτών του ιδιωτικού τομέα, ώστε να αποφεύγεται η εκμετάλλευση ανηλίκων εργαζομένων, με αυστηροποίηση των ποινών.

18. Να υπάρξει σημαντική μείωση της φορολογίας και της γραφειοκρατίας για νέους που ανοίγουν επιχειρήσεις, μεταξύ άλλων και διαδικτυακές.

19. Να αυξηθεί το επίδομα τέκνων στους εργαζόμενους. Να θεσπιστεί ένα επίδομα για κάθε παιδί, κάθε ηλικίας έως τα 18, για πολύτεκνες και φτωχές οικογένειες το οποίο να καλύπτει τις απαραίτητες ανάγκες.

20. Να προστατεύονται οι οικογένειες με παιδιά από κατάσχεση της κατοικίας τους και να επιδοτείται η ενοικίαση κενών κατοικιών ή κενών καταστημάτων στις μεγάλες πόλεις για την παροχή στέγης σε άστεγες οικογένειες.

21. Να παρέχεται δωρεάν ηλεκτρικό ρεύμα και νερό σε οικογένειες που πλήττονται από την ανεργία ή έχουν χαμηλό εισόδημα.

22. Να διευκολύνονται οι ευάλωτες οικογένειες με παιδιά στην πρόσβαση σε κοινωνικά παντοπωλεία και σε κοινωνικούς λαχανόκηπους. Να εξειδικευτούν τα κριτήρια πρόσβασης στα κοινωνικά παντοπωλεία.

23. Να αυξηθούν οι δαπάνες για τη δημιουργία ξενώνων για ανήλικους που χρειάζονται κοινωνική προστασία. Να αναληφθούν ειδικότερες πρωτοβουλίες για άστεγα παιδιά.

24. Να παρέχονται δωρεάν υπηρεσίες υγείας και φαρμακευτική κάλυψη σε όλα τα παιδιά ανεξάρτητα αν είναι ασφαλισμένα ή όχι.

25. Οι μαθητικές κοινότητες να συνδέονται με τις δημοτικές αρχές ώστε να γνωστοποιούνται τα αιτήματα και οι ανάγκες των μαθητών που αντιμετωπίζουν ζητήματα φτώχειας.

26. Να παρέχονται κίνητρα σε επιχειρήσεις για την υποστήριξη ευάλωτων και φτωχών οικογενειών. Να ενισχύονται καινοτόμες πρωτοβουλίες που αποβλέπουν στην υποστήριξη των αδυνάτων (π.χ. ανακύκλωση).

27. Να γίνεται προσπάθεια διαχείρισης ενδοοικογενειακών προβλημάτων που προκαλεί η οικονομική κρίση με έμμεσους τρόπους όπως σεμινάρια ενημέρωσης και επιμόρφωσης για γονείς και εκπαιδευτικούς.

28. Να δημιουργηθεί ταμείο αλληλεγγύης μαθητών, με δυνατότητα άμεσης πρόσβασης, σε συνεργασία με τις υπηρεσίες του Δήμου.

Άρθρο 2

Προσφυγική κρίση

1. Να ζητηθεί από τη διεθνή κοινότητα η κατανομή των προσφύγων στις χώρες ανάλογα με την οικονομική, τη γεωπολιτική και την πληθυσμιακή κατάσταση των χωρών ή η οικονομική ενίσχυση των χωρών που δέχονται πρόσφυγες.

2. Να αναληφθούν δράσεις ενημέρωσης (ημερίδες, εκδηλώσεις και τηλεοπτικά σποτς) σχετικά με τους πρόσφυγες (αιτίες μετανάστευσης, συνθήκες, διακινητές, εκμετάλλευση, στόχοι), αλλά και για τα προσφυγικά ρεύματα στην παγκόσμια και την ελληνική ιστορία, με στόχο την ευαισθητοποίηση και την πρόληψη φαινομένων ρατσισμού και ξενοφοβίας. Οι πρόσφυγες να ενημερώνονται για τα προβλήματα και τις αντιξοότητες που θα αντιμετωπίσουν.

3. Να γίνει συστηματική καταγραφή των προσφύγων, κυρίως των ασυνόδευτων παιδιών, και να οργανωθεί το σύστημα υποβολής και εξέτασης αιτημάτων ασύλου, με παράλληλη φροντίδα για επανένωση οικογενειών.

4. Να διαμορφωθούν ασφαλείς χώροι φιλοξενίας με κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης για τους πρόσφυγες, με ειδική φροντίδα για την κάλυψη των αναγκών των παιδιών (για ψυχαγωγία, εκπαίδευση, ενημέρωση, ιατρική φροντίδα κλπ). Να προσδιοριστούν τα κριτήρια ανεκτής διαβίωσης μέσα στους καταυλισμούς των προσφύγων.

5. Να δημιουργηθούν ασφαλείς ξενώνες για την προσωρινή υποδοχή των ασυνόδευτων παιδιών.

6. Να ενισχυθεί ο θεσμός της ανάδοχης οικογένειας.
7. Να συστηματοποιηθεί η παρακολούθηση και ο έλεγχος των συνθηκών διαβίωσης των προσφύγων, και ειδικότερα των παιδιών, και να διασφαλιστεί ο σεβασμός των δικαιωμάτων τους.
8. Να δημιουργηθούν χώροι όπου οι πρόσφυγες θα μπορούν να ασκούν τα θρησκευτικά τους καθήκοντα. Να ενισχύονται οικονομικά οι οικογένειες των προσφύγων που επιθυμούν την αξιοπρεπή ταφή ενός νεκρού σε ελληνική γη.
9. Η πολιτεία να φροντίσει για τη στέγαση, τη σίτιση, την εκπαίδευση, τον εμβολιασμό και την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη των παιδιών προσφύγων με σχετική επιχορήγηση και μείωση φόρου για εμβόλια και φάρμακα από χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης.
10. Να διαπραγματευθούμε με χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και διεθνείς οργανισμούς για επιχορηγήσεις με στόχο την ανέγερση οικημάτων ή τον άμεσο έλεγχο και την αναβάθμιση των ήδη υπαρχόντων.
11. Να αξιοποιηθεί η δημόσια περιουσία και εγκαταλελειμμένα κτήρια για τη στέγαση των προσφύγων, με την προϋπόθεση ότι είναι ασφαλή.
12. Να οργανωθεί η κατανομή προσφύγων σε διάφορα μέρη της χώρας, με τη συναίνεση των τοπικών κοινωνιών, ώστε να αποφευχθεί η γκετοποίηση ή η περιθωριοποίησή τους, με βάση συγκεκριμένα κριτήρια, όπως πληθυσμό, ικανότητα σίτισης και στέγασης.
13. Να προωθηθεί ο εθελοντισμός και η συλλογή - διανομή ειδών πρώτης ανάγκης, τροφίμων και ειδών ρουχισμού είτε από ιδιώτες είτε από ειδικά διαμορφωμένες δομές.
14. Να γίνει έλεγχος σε επαγγελματικούς χώρους, ώστε να προληφθούν φαινόμενα εκμετάλλευσης εργαζόμενων ανηλίκων προσφύγων και εργασίας τους σε παράνομες συνθήκες.
15. Τα παιδιά πρόσφυγες να εγγράφονται σε σχολεία και χωρίς όλα τα απαιτούμενα δικαιολογητικά.
16. Να οργανωθούν ταχύρρυθμα τμήματα εκμάθησης ελληνικής γλώσσας και ελληνικής παράδοσης.
17. Να διδάσκεται η μητρική γλώσσα των προσφύγων και η ιστορία και ο πολιτισμός τους με παράλληλη πρόσληψη δασκάλων που γνωρίζουν τη μητρική τους γλώσσα και/ή να αξιοποιούνται ενήλικοι πρόσφυγες που έχουν την απαιτούμενη εκπαίδευση ή μόρφωση.
18. Ταχύρρυθμη εκμάθηση αγγλικής γλώσσας σε παιδιά προσφύγων.
19. Να υπάρξουν τα αραβικά ως γλώσσα επιλογής σε σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.
20. Να παρέχεται ενισχυτική διδασκαλία (κυρίως σε ελληνική γλώσσα, αλλά και υπόλοιπα μαθήματα) μετά το πέρας των κανονικών μαθημάτων, ώστε τα παιδιά πρόσφυγες να παρακολουθούν το κανονικό πρόγραμμα και να μπορούν να επικοινωνήσουν με όλα τα παιδιά του σχολείου.
21. Να αξιοποιούνται εναλλακτικοί τρόποι διδασκαλίας των παιδιών προσφύγων, που θα λαμβάνουν υπόψη τις διαφορετικές εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών και μαθητριών.
22. Να αξιοποιηθούν, μετά από ειδική επιμόρφωση, άνεργοι δάσκαλοι για τη διδασκαλία σε προσφυγόπουλα.
23. Να στελεχωθούν τα σχολεία με ειδικό προσωπικό (μεταφραστές, διερμηνείς, ψυχολόγους), με στόχο την ομαλή ένταξη των προσφύγων μαθητών και μαθητριών.
24. Να ευαισθητοποιηθούν και κινητοποιηθούν οι εκπαιδευτικοί, οι σύλλογοι γονέων και οι μαθητές και μαθήτριες για να συμμετέχουν σε παρεμβάσεις και δράσεις αλληλεγγύης και προσφοράς προς τους πρόσφυγες.
25. Να δημιουργηθεί ένα κέντρο για την εκπαίδευση παιδιών προσφύγων με ειδικές ανάγκες.
26. Δημιουργία τηλεφωνικής γραμμής στήριξης σε συνεργασία με το Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής για τους ανήλικους πρόσφυγες.

Άρθρο 3 **Υγεία**

1. Να γίνει άμεσα πρόσληψη επαρκούς ιατρικού και νοσηλευτικού προσωπικού σε παιδιατρικά νοσοκομεία, παιδιατρικές μονάδες και κέντρα υγείας.
2. Να διατεθεί γιατρός, ψυχολόγος και κοινωνικός λειτουργός σε κάθε σχολείο, με παρουσία σε εβδομαδιαία τουλάχιστον βάση και δημιουργία ολοήμερων καταφυγίων με παρουσία ψυχολόγου.
3. Να δημιουργηθούν μικρές ιατρικές μονάδες ανά κάποιες ομάδες σχολείων με όλες τις αναγκαίες ειδικότητες (όπως ιατρού, παιδίατρου, παθολόγου, νοσηλεύτη, ψυχολόγου,

λογοθεραπευτή, κ.ά.) που θα έχουν δυνατότητα άμεσης επέμβασης, πραγματοποίησης εξετάσεων, παραπομπής σε εξειδικευμένες μονάδες υγείας.

4. Να παρέχονται δωρεάν εμβολιασμοί και βασικές ιατρικές εξετάσεις σε όλα ανεξαιρέτως τα παιδιά και ιδιαίτερος για τα παιδιά με χρόνια νοσήματα να παρέχονται δωρεάν ιατρικές εξετάσεις και φάρμακα, ενώ σε περίπτωση επείγουσας κατάστασης να παραχωρείται προτεραιότητα.

5. Να παρέχεται δυνατότητα επίσκεψης κινητών ιατρικών κλιμακίων σε σχολικές μονάδες για την χορήγηση δωρεάν ιατρικών γνωματεύσεων για την απρόσκοπτη συμμετοχή στη σχολική ζωή και άσκηση καθώς και για τη συμμετοχή σε σχολικούς αγώνες.

6. Να οργανώνονται σεμινάρια πρώτων βοηθειών καθώς και βιωματικές δράσεις για μαθητές, εκπαιδευτικούς και γονείς.

7. Τα παιδιά και οι έφηβοι να ενημερώνονται και να εξετάζονται ιατρικά με διακριτικότητα, ευελιξία και χωρίς προκαταλήψεις, ιδίως σε θέματα σεξουαλικής υγείας.

8. Να παρέχεται δωρεάν σίτιση στο σχολείο με λιτό γεύμα για όλα τα παιδιά, με τη συνδρομή του Υπουργείου Παιδείας, της τοπικής αυτοδιοίκησης, συλλόγων γονέων και εθελοντικών οργανώσεων.

9. Να δημιουργηθούν υποδομές (π.χ. ράμπες-δάπεδα) και να γίνουν μετατροπές σε όλες τις σχολικές μονάδες για την ισότιμη πρόσβαση και συμμετοχή όλων των παιδιών (αλλά και των εμπλεκόμενων ενηλίκων στη σχολική μονάδα: εκπαιδευτικών, κηδεμόνων) με προσωρινή ή μόνιμη αναπηρία.

10. Να παρέχονται ειδικοί συνοδοί / φροντιστές από την αρχή της χρονιάς στα σχολεία σε παιδιά με κινητική ή άλλη δυσκολία, χωρίς την δέσμευση των γονέων γι' αυτό τον λόγο.

11. Να απλοποιηθούν οι διαδικασίες εξέτασης των παιδιών ΑΜΕΑ από επιτροπές, για να μπορούν να λαμβάνουν την απαραίτητη οικονομική ή ιατροφαρμακευτική περίθαλψη-νοσηλεία.

12. Να παρέχονται δωρεάν τα αναγκαία ιατροφαρμακευτικά είδη σε παιδιά με αναπηρίες (ακοής, όρασης κ.λπ.) για την βελτίωση των λειτουργιών τους (π.χ. κοχλιακών εμφυτευμάτων για παιδιά με προβλήματα ακοής και ορθοπαιδικά βοηθήματα).

13. Να δημιουργηθούν δομές επιμόρφωσης εκπαιδευτικών για θέματα ειδικής αγωγής και ψυχικής υγείας των μαθητών.

14. Να αξιοποιείται, να επισκευάζεται και να κατανέμεται ορθολογικά ο ιατρικός εξοπλισμός σε δημόσια παιδιατρικά νοσοκομεία, παιδιατρικές μονάδες και κέντρα υγείας. Να επιμορφώνεται το ιατρικό προσωπικό για να τον χρησιμοποιεί αποτελεσματικά.

15. Όλα τα παιδιά να διαθέτουν βιβλιάρια υγείας και ιατρικά πιστοποιητικά. Σε περιπτώσεις παιδιών προσφύγων να δίνεται η ενημέρωση στα αγγλικά και σε άλλες μητρικές τους γλώσσες, και να δίνεται δυνατότητα δωρεάν ιατρικών εξετάσεων.

16. Σε σχολικές μονάδες να αξιοποιείται η εθελοντική βοήθεια από φοιτητές ιατρικής στο πλαίσιο της πρακτικής τους άσκησης και με τη δέουσα εποπτεία.

17. Να καθιερωθεί σταθερός σχολικός χρόνος (π.χ. 1-2 ώρες την εβδομάδα, εντός σχολικού ωραρίου) για την αγωγή υγείας-σωματική, ψυχική και κοινωνική (πρώτες βοήθειες, διατροφή, σεξουαλική υγεία, άθληση, σχέσεις, διαχείριση άγχους, συγκρούσεων, καλλιτεχνικές δραστηριότητες κ.ά.). Δυνατότητα υλοποίησης των ανωτέρω και σε ζώνες προαιρετικών δραστηριοτήτων, όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων.

18. Να λειτουργεί μόνιμη δομή επιμόρφωσης-υποστήριξης γονέων και εκπαιδευτικών από την Τοπική Αυτοδιοίκηση ή τα αρμόδια υπουργεία που θα προσφέρει σε τακτική βάση επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και των γονέων / κηδεμόνων για θέματα σχετικά με τις μεταδιδόμενες ασθένειες, τις πρώτες βοήθειες, την αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών και τραυμάτων, κλπ. Να προβλέπεται η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συμμετοχή όλης της σχολικής κοινότητας.

19. Να δημιουργηθεί συντονιστικό κέντρο δωρεάν φροντίδας παιδιών ακριτικών περιοχών με δυνατότητα εξακτινωμένων κινητών ιατρικών μονάδων / αγροτικών ιατειών - παράλληλα με ενημέρωση γονέων σε θέματα σωματικής και ψυχικής υγείας των παιδιών. Η διάρκεια του αγροτικού των νέων γιατρών να επιμηκυνθεί ώστε να εξυπηρετούνται καλύτερα οι ανάγκες υγείας των παιδιών των απομακρυσμένων περιοχών.

20. Να αξιοποιείται η τηλεϊατρική, που είναι απαραίτητη για τη διάγνωση πολλών ασθενειών και την άμεση αντιμετώπισή τους χωρίς μεγάλη ταλαιπωρία για τους ασθενείς και με μεγάλη εξοικονόμηση δαπανών και διαδικασιών για την οικογένεια και το κράτος.

21. Στις απομακρυσμένες περιοχές της χώρας να διατίθενται παθολόγοι, παιδίατροι και μαιευτήρες για την αποτελεσματική υποστήριξη των παιδιατρικών και άλλων έκτακτων περιστατικών, όπως η γέννηση ενός παιδιού και η έγκαιρη φροντίδα μητέρας και νεογνού.

22. Να δημιουργηθούν κατάλληλοι χώροι για ιατρεία εφοδιασμένα με εξοπλισμό και προσωπικό που να ανταποκρίνεται στις ανάγκες μιας περιοχής απομακρυσμένης όπου είναι αρκετά δύσκολη η μετακίνηση και πρόσβαση σε νοσοκομεία τα οποία μπορούν να προσφέρουν τα απαραίτητα.

23. Σε νησιά και απομακρυσμένες περιοχές να υπάρχουν ασθενοφόρα και ελικόπτερα ώστε σε περίπτωση δύσκολων καταστάσεων οι ασθενείς να μπορούν μεταβούν αμέσως σε κάποιο μεγάλο νοσοκομείο.

24. Να δημιουργηθεί συντονιστικό κέντρο για τη δωρεάν ιατροφαρμακευτική φροντίδα των παιδιών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (ορφανά, τέκνα πολύτεκνων οικογενειών, πρόσφυγες, Ρομά, οικογένειες που μετακινούνται κ.α.) με κινητές ιατρικές μονάδες, παράλληλα με ενημέρωση γονέων, συνοδών και φροντιστών τους σε θέματα σωματικής και ψυχικής υγείας των παιδιών αυτών.

25. Για παιδιά που δεν έχουν εξασφαλίσει άδεια παραμονής στη χώρα, να παρέχονται διευκολύνσεις όπως πρόσβαση σε ιατρικές υπηρεσίες με προσωρινή Κάρτα Υγείας και χορήγηση «ιατρικού δανείου» με προνομιακούς όρους για την αποπληρωμή ιατρικών εξόδων με δόσεις.

26. Σύσταση εξεταστικών κέντρων πανελλαδικών εξετάσεων για παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, ή προβλήματα ψυχικής ή σωματικής υγείας, κοντά στον τόπο κατοικίας τους, κυρίως σε νησιωτικές περιοχές.

27. Αναμόρφωση σχολικών εγχειριδίων Βιολογίας Α΄, Β΄ και Γ΄ Λυκείου με προσθήκη χρήσιμων πληροφοριών, όπως πρώτες βοήθειες κ.λπ. και να γίνουν οι απαραίτητες διορθώσεις.

28. Ίδρυση νέων κέντρων απεξάρτησης για εφήβους.

29. Σύσταση ελεγκτικής επιτροπής για τη διασφάλιση τήρησης της ιατρικής δεοντολογίας σε παιδιατρικές μονάδες υγείας.

30. Να παρέχεται ενημέρωση στα παιδιά για το ρόλο της αιμοδοσίας και της δωρεάς μυελού των οστών.

Άρθρο 4 **Εκπαίδευση – Πολιτισμός**

1. Να θεσπιστεί η τακτική επικοινωνία μεταξύ μαθητών-καθηγητών και γονέων, ώστε να ενημερώνονται όλα τα μέλη της εκπαιδευτικής κοινότητας για τα προβλήματα των μαθητών, τα οποία θα καταγράφονται και θα εισακούγονται.

2. Να προσληφθούν παιδοψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί, οι οποίοι να βοηθούν όσους μαθητές χρειάζονται υποστήριξη στη διαχείριση των συναισθημάτων τους και να τους δίνουν τις κατάλληλες συμβουλές.

3. Να εξεταστεί η δημιουργία ομάδων επίλυσης διαφορών από τα μέλη της μαθητικής κοινότητας, οι οποίες θα συμβάλλουν στον κατευνασμό των συγκρούσεων και των κρουσμάτων βίας και επιθετικότητας.

4. Η ύλη των σχολικών εγχειριδίων να ελαφρυνθεί, και να υπάρξει αλλαγή στον προσανατολισμό της: να περιορίζεται στην ουσία, να γίνει πιο πλουραλιστική, να προωθεί την έρευνα, να συνδυάζει τη θεωρία με την πράξη, να καλλιεργεί την κριτική σκέψη, τις ευαισθησίες των μαθητών και την καλαισθησία τους.

5. Οι πολιτιστικές δραστηριότητες (θέατρο, μουσική, χορός, ζωγραφική) να έχουν ισότιμη θέση στο καθημερινό πρόγραμμα του σχολείου και να μη λειτουργούν προαιρετικά, ως πάρεργο, μόνον εκτός του προγράμματος. Απαιτείται, ειδικότερα, να αυξηθούν οι ώρες διδασκαλίας των Τεχνών, να τις διδάσκουν εξειδικευμένοι εκπαιδευτικοί, και να ληφθούν μέτρα για τον κατάλληλο εξοπλισμό και τις απαραίτητες υποδομές στα σχολεία.

6. Σε κάθε σχολείο να ενισχυθούν με σύγχρονα μέσα τα υπάρχοντα εργαστήρια φυσικής, χημείας και πληροφορικής, και να δημιουργηθούν εργαστήρια καλλιτεχνικής έκφρασης των μαθητών, με το απαραίτητο προσωπικό και τις κατάλληλες υποδομές.

7. Να συνυπολογίζονται τα talέντα των μαθητών στην αξιολόγησή τους, ώστε να ενθαρρύνονται να τα καλλιεργούν και να τα εκφράζουν.

8. Στα σχολεία να προσλαμβάνονται καθηγητές όλων των ειδικοτήτων, και να μην υπάρχουν μόνο οι βασικές (λ.χ. των φιλολόγων, των μαθηματικών και των φυσικών). Επίσης, να μην ανατίθεται η διδασκαλία ενός μαθήματος σε εκπαιδευτικούς με ειδικότητα που δεν έχουν ακαδημαϊκή γνώση και άμεση σχέση με τη διδακτική του γνωστικού αντικειμένου.

9. Να χρηματοδοτηθούν πολιτιστικές και αθλητικές εγκαταστάσεις και δράσεις, και να δοθούν κίνητρα σε όλους τους καθηγητές και τους μαθητές, ώστε σε όλα τα σχολεία να λειτουργήσουν πολιτιστικοί, οικολογικοί ή αθλητικοί όμιλοι, ακόμη και τις απογευματινές ώρες. Να καθιερωθεί ημέρα ελεύθερης πρόσβασης των μαθητών στα μουσεία.

10. Η μόρφωση του σημερινού μαθητή να εξυπηρετεί τη σφαιρική πνευματική του ανάπτυξη, που θα στοχεύει όμως και στην κατάλληλη προετοιμασία για την είσοδό του στην αγορά εργασίας. Η κατάρτιση του μαθητή να συνδυάζεται με τις κλίσεις, τα ταλέντα, τις δεξιότητες και τις ικανότητές του.

11. Να βελτιωθεί και να ενισχυθεί το μάθημα του επαγγελματικού προσανατολισμού σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης. Ειδικότερα, χρειάζεται να προβληθούν ποιο συστηματικά οι επιλογές που έχουν οι μαθητές να σπουδάσουν στα Επαγγελματικά Λύκεια, ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι ο Γενικό Λύκειο δεν είναι μονόδρομος επιτυχίας.

12. Να απασχολήσει την Πολιτεία η εξ αποστάσεως εκπαίδευση, ώστε να βοηθηθούν στην εκπαίδευσή τους οι μαθητές κυρίως των απομακρυσμένων περιοχών του τόπου μας.

13. Να εξεταστεί ο διαχωρισμός των Πανελληνίων από το Γενικό Λύκειο και τα ΕΠΑΛ, ώστε να περιοριστούν τα φροντιστήρια που τείνουν να αντικαταστήσουν το σχολείο σε όλα τα επίπεδα. Η είσοδος των μαθητών στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση να δύναται να γίνεται με κατατακτήριες εξετάσεις στο ίδρυμα επιλογής τους. Να αξιοποιηθεί, γενικότερα, στο ζήτημα αυτό η διεθνής εμπειρία.

14. Το ελληνικό σχολείο να εκσυγχρονιστεί, λαμβάνοντας υπόψη τη διεθνή εμπειρία και προσαρμόζοντας την "στα μέτρα" της χώρας μας. Εισαγωγή καινοτόμων δράσεων σχετικά με την οικολογική, οδική και σεξουαλική αγωγή.

15. Να κατοχυρωθεί η βαθμολογική αξιολόγηση των μαθητών με την περιγραφική και τη διαμορφωτική.

16. Να μελετηθεί η δυνατότητα αξιολόγησης των εκπαιδευτικών και από μαθητές και να διευρυνθούν τα κριτήρια αξιολόγησης.

17. Οι μαθητές που εκλέγονται στα μαθητικά συμβούλια να αξιολογούνται κατά τη διάρκεια και κατά το τέλος της θητείας τους από τους συμμαθητές τους.

18. Να μειωθεί η γραφειοκρατία στη διοίκηση του σχολείου.

19. Να εξασφαλιστεί για όλα τα σχολεία, για όλες τις ώρες, η φύλαξή τους, ώστε να αποφεύγονται βανδαλισμοί που προάγουν την ανασφάλεια και το φόβο, και να προωθηθούν συμμετοχικές μαθητικές δράσεις.

20. Να ληφθούν μέτρα αποτροπής της σχολικής διαρροής και να ενισχυθούν οι δομές των τάξεων υποδοχής (για παιδιά από άλλες χώρες) και παράλληλης στήριξης για μαθητές με μαθησιακές και άλλες δυσκολίες, που δύσκολα μπορούν να ακολουθήσουν την υπόλοιπη τάξη και χρειάζονται πρόσθετη υποστήριξη.

21. Τα προγράμματα ένταξης αλλοδαπών μαθητών (μεταναστών, προσφύγων) να συμπεριλάβουν, και να μην αποκλείουν, τον πολιτισμό και τις αξίες της χώρας από την οποία οι μαθητές αυτοί προέρχονται.

22. Να δημιουργηθούν σε όλα τα σχολεία κατάλληλες υποδομές για μαθητές με κινητικές δυσκολίες και αναπηρίες, ώστε να μπορούν να μορφώνονται και να κινούνται, όπως οι συμμαθητές τους, χωρίς εμπόδια. Επιβάλλεται ακόμη: να ενισχυθούν οι προσλήψεις καταρτισμένων εκπαιδευτικών στην ειδική αγωγή και να επιμορφώνονται συστηματικά όλοι εκπαιδευτικοί, ώστε να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν και να αντιμετωπίζουν ορθά προβλήματα μαθητών με μαθησιακές ιδιαιτερότητες και δυσκολίες.

23. Στο σχολείο να καλλιεργείται και να προωθείται συστηματικά μέσα από τα εγχειρίδια και τα μαθήματα (λ.χ. την Ιστορία ή τα Θρησκευτικά) ο σεβασμός και η αλληλογνωριμία πολιτισμών και λαών, ώστε να αποφεύγονται αισθήματα εχθρότητας και μίσους για τους ξένους πληθυσμούς.

24. Να ληφθούν αναδιαρθρωτικά μέτρα για τα διαπολιτισμικά, μειονοτικά, μουσικά και καλλιτεχνικά σχολεία, επειδή οι όροι με βάση τους οποίους δημιουργήθηκαν και λειτουργούν έχουν ολότελα σήμερα αλλάξει.

25. Να δημιουργηθεί ένα σαφές, μακροπρόθεσμο και σταθερό, σχέδιο λειτουργίας των σχολείων της ομογένειας, ώστε οι μαθητές να μην εκτίθενται σε συνθήκες αβεβαιότητας για τη λειτουργία τους από τις εκάστοτε επιλογές της Πολιτείας.

26. Να εφαρμόζονται οι υπάρχοντες κανονισμοί λειτουργίας και ελέγχου των κυλικείων.

27. Να υπάρχει έγκαιρη στελέχωση όλων των σχολικών μονάδων με εκπαιδευτικούς μέχρι την 11^η Σεπτεμβρίου και να προβλέπεται η άμεση κάλυψη των κενών που προκύπτουν στη διάρκεια της χρονιάς.

Άρθρο 5 **Παιδική Προστασία**

1. Για κάθε οικογένεια και κάθε άτομο που αποκτά ή επιθυμεί να αποκτήσει ένα παιδί να εξασφαλίζεται η πρόσβαση σε ειδικές υπηρεσίες από όπου μπορούν να παίρνουν διαρκή καθοδήγηση και υποστήριξη για τον καινούργιο αυτό ρόλο τους.

2. Να προβλέπεται η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των κοινοτήτων σχετικά με την ύπαρξη αρμόδιων υπηρεσιών, στις οποίες μπορούν να απευθυνθούν τα άτομα που θέλουν να αναφέρουν περιστατικά κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων και για την σημασία και την υποχρέωση γνωστοποίησης τέτοιων περιστατικών στην αστυνομία ή στην εισαγγελική αρχή.

3. Κατάλληλη ευαισθητοποίηση και εκπαίδευση των εκπαιδευτικών ώστε να είναι σε θέση να παίξουν πιο ενεργό ρόλο στην αναγνώριση και έγκαιρη παρέμβαση σε παιδιά που υποψιάζονται σοβαρά προβλήματα. Στον ρόλο αυτό θα μπορούσαν να προτείνουν αυτοί στον μαθητή επίσκεψη στον ειδικό.

4. Να γίνει πιο αυστηρή η νομοθεσία για τα εγκλήματα σε βάρος παιδιών και να υπάρχουν επαρκείς προβλέψεις για την ταχεία λήψη μέτρων προστασίας των παιδιών θυμάτων.

5. Οι πολίτες είναι ανάγκη να είναι σίγουροι για την ανωνυμία των καταγγελιών τους και τη μη έκθεσή τους, που αποτελεί και το κυριότερο πρόσκομμα. Η Πολιτεία μέσω των αντίστοιχων αρχών και ειδικών επαγγελματιών, οφείλει να τους εμψυχήσει αυτή την ασφάλεια, να τους δίνει κίνητρα να καταγγέλλουν τη βία όταν την αντιλαμβάνονται και να τους ενημερώνει για τις συνέπειες.

6. Να οργανωθούν εκστρατείες ευαισθητοποίησης κατά της ενδοοικογενειακής βίας, κακοποίησης και παραμέλησης. Η τηλεόραση θα μπορούσε να αποτελέσει μια μορφή "παιδαγωγού". Κι αυτό μέσω ειδικών εκπομπών που θα περιλαμβάνουν στο δυναμικό τους ειδικούς επιστήμονες για την ενημέρωση του κοινού χωρίς τη σκιαγράφηση περιστατικών, ώστε να μην εκτίθενται συγκεκριμένα πρόσωπα, και χωρίς την εμπορευματοποίηση του ανθρώπινου πόνου και την υπερβολική αναφορά στην κοινωνική παθογένεια.

7. Να θεσμοθετηθεί η υποχρεωτική επιμόρφωση των εκπαιδευτικών για τον χειρισμό θεμάτων κακοποίησης, παρενόχλησης και άλλων μορφών βίας σε βάρος των παιδιών.

8. Να ενταχθούν μαθήματα στο ωρολόγιο πρόγραμμα του σχολείου, χωρίς εξεταστικό χαρακτήρα, με στόχο τη συστηματική ενημέρωση για τα δικαιώματά του παιδιού, τις υπάρχουσες υπηρεσίες και τους τρόπους προστασίας, τα ευαίσθητα κοινωνικά θέματα, την καταπολέμηση των διακρίσεων / προκαταλήψεων και τη σεξουαλική αγωγή. Τα εξεταζόμενα σχετικά μαθήματα, όπως η Πολιτική Παιδεία, να αποκτήσουν περισσότερο βιωματικό χαρακτήρα και να δίνουν τη δυνατότητα ουσιαστικής ενημέρωσης στα παιδιά. Επί πλέον, να ενταχθούν στο ωρολόγιο πρόγραμμα όλων των εκπαιδευτικών βαθμίδων βιωματικές ομαδικές δραστηριότητες επικοινωνίας, διαχείρισης κρίσεων, θυμού και διαμεσολάβησης. Ειδικές δράσεις ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης πρέπει να οργανωθούν για θέματα σεξουαλικού προσανατολισμού και ταυτότητας φύλου, όπως και προστασίας από κάθε συναφούς μορφής διάκρισης, εκφοβισμού και άσκησης βίας.

9. Η σεξουαλική αγωγή να περιλαμβάνεται υποχρεωτικά σε όλες τις βαθμίδες, ώστε να παρέχεται από επιμορφωμένους εκπαιδευτικούς ενημέρωση και ευαισθητοποίηση με διάφορες εκπαιδευτικές μεθόδους, ανάλογα με την κάθε ηλικία και αναπτυξιακή φάση, για τις μορφές της σεξουαλικής βίας και των τρόπων αντιμετώπισής της, τη σεξουαλικότητα, την πρόληψη της εγκυμοσύνης τα σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα κ.ά.

10. Εφόσον διαπιστωθούν περιστατικά κακοποίησης / παραμέλησης, επιβάλλεται η ύπαρξη των κατάλληλων υποδομών αλλά και ειδικών ψυχικής υγείας, που θα συμβάλλουν στην αποκατάσταση της ψυχικής υγείας των παιδιών θυμάτων χωρίς οικονομική επιβάρυνση των ίδιων. Να υπάρχει άμεση ανταπόκριση της πρόνοιας σε καταγγελίες, ταχεία παρέμβαση είτε για απομάκρυνση των θυμάτων από το κακοποιητικό περιβάλλον είτε για απομάκρυνση των θυτών και παροχή ψυχολογικής υποστήριξης.

11. Τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας να δικαιούνται οικονομικών βοηθημάτων.

12. Πολύ σημαντική είναι η ύπαρξη και η λειτουργία πιστοποιημένων και υποστηριζόμενων από την πολιτεία (π.χ. μέσω φοροαπαλλαγών) χώρων που ως "καταφύγια", ή ως κέντρα φιλοξενίας, υποδέχονται τα θύματα της κακοποίησης, παρέχοντάς τους φροντίδα και ασφάλεια. Τέτοιες δομές πρέπει να είναι ολιγομελείς, να έχουν επαρκές εξειδικευμένο προσωπικό και η τοποθέτηση των παιδιών να είναι τελευταία επιλογή και μόνο προσωρινού χαρακτήρα.

13. Να οριστεί εξωτερικός ελεγκτικός μηχανισμός με ειδικούς που θα επισκέπτονται συχνά τους χώρους φιλοξενίας, ελέγχοντας αν παρέχεται η κατάλληλη ασφάλεια και αν προστατεύονται

τα δικαιώματα των φιλοξενούμενων παιδιών. Ειδική φροντίδα θα πρέπει να δίνεται σε χώρους όπου φιλοξενούνται παιδιά με αναπηρίες και να εποπτεύονται οι συνθήκες διαβίωσης και άσκησης των δικαιωμάτων τους.

14. Να παρέχεται υποστήριξη σε ευπαθείς οικογένειες υψηλού κινδύνου. Οι γονείς να περνούν ανά τακτά χρονικά διαστήματα από ψυχολογικό έλεγχο και όταν κρίνεται απαραίτητο να ακολουθούν κάποιου είδους ψυχική θεραπεία, να έχουν πρόσβαση και περίθαλψη σε χώρους φροντίδας, συζήτησης και ψυχολογικής υποστήριξης.

15. Για τα παιδιά που εργάζονται, η Πολιτεία πρέπει να ενισχύσει την οικογένειά τους δίνοντας κάποιου είδους επιδόματα πρόνοιας και ενισχύοντας την εξεύρεση εργασίας των γονέων, με συγκεκριμένα κριτήρια.

16. Η Πολιτεία πρέπει να προστατέψει τα παιδιά που εργάζονται απλοποιώντας τις γραφειοκρατικές διαδικασίες κατά την καταγραφή των εργαζομένων, ελέγχοντας το περιβάλλον στο οποίο δουλεύουν, παρέχοντάς τους προστασία μπροστά στις αυθαιρεσίες της εργοδοσίας, διασφαλίζοντας τα εργασιακά τους δικαιώματα και την ασφαλιστική τους κάλυψη. Να βελτιωθούν οι υποδομές στα Εσπερινά Σχολεία, να εξετάζονται αυστηρά τα κριτήρια φοίτησης σε αυτά και να παρέχει η Πολιτεία τον αναγκαίο επαγγελματικό προσανατολισμό, ώστε οι μαθητές να μπορούν να συνδυάζουν, με τον καλύτερο τρόπο, τη σχολική φοίτηση και την επαγγελματική προοπτική.

17. Η Πολιτεία να μεριμνήσει για την εφαρμογή της απαγόρευσης της εκμετάλλευσης των ανηλίκων σε απόλυτα απαγορευμένες μορφές εργασίας (επαιτεία, πορνεία, κλπ).

18. Να υπάρχουν ψυχολόγοι σε οργανική θέση, που καλύπτουν όλα τα σχολεία κατά αναλογία του αριθμού των παιδιών, έτσι ώστε να είναι σε διαρκή επαφή και εξοικείωση με τα παιδιά και να συνεργάζονται με τους γονείς τους και τους φορείς της κοινότητας που ασχολούνται με την παιδική προστασία.

19. Σε κάθε περίπτωση ένα παιδί που πηγαίνει σε μια υπηρεσία υποστήριξης, θα πρέπει να γίνεται δεκτό ακόμη και αν δεν συνοδεύεται από τους γονείς του. Σε όλα τα παιδιά θα πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στο ζήτημα της προστασίας του απορρήτου και ο ειδικός να ενεργεί σαν σύμβουλος (εκτός από υποθέσεις που υπάρχει επικινδυνότητα για το παιδί ή για άλλους, για τις οποίες μπορεί να γίνεται ενέργεια ύστερα από ενημέρωση του εφήβου).

20. Να παρέχεται δωρεάν πρόσβαση σε ειδικούς ψυχικής υγείας για όλα τα παιδιά.

21. Είναι αναγκαίο να δημιουργηθεί και να εφαρμοστεί ένα θεσμικό πλαίσιο για την αναδοχή παιδιών, που να παρέχει δυνατότητα ανάληψης αυτής της ευθύνης από πολίτες, χωρίς καμία διάκριση, συμπεριλαμβανομένων μεμονωμένων προσώπων, ζευγαριών με σύμφωνο συμβίωσης κλπ. Οι ανάδοχοι γονείς θα πρέπει να επιλέγονται προσεκτικά, να επιμορφώνονται και να υποστηρίζονται από αποκεντρωμένο μηχανισμό ειδικών επαγγελματιών χωρίς γραφειοκρατικές διαδικασίες και με τη συμμετοχή της τοπικής αυτοδιοίκησης.

22. Οι ανάδοχοι οικογένειες πρέπει να υποστηρίζονται οικονομικά και ψυχολογικά και να παρακολουθούνται και ελέγχονται τακτικά από κοινωνικές υπηρεσίες με στόχο την προστασία και κατάλληλη φροντίδα των παιδιών. Η τοποθέτηση του παιδιού σε ανάδοχη οικογένεια πρέπει να επανεξετάζεται τακτικά για την περίπτωση που υπάρχουν προβληματικές καταστάσεις.

23. Οι πολίτες χρειάζεται να ενημερώνονται για τα πλεονεκτήματα και τις δυσκολίες της αναδοχής σε σχέση με την τοποθέτηση σε ιδρύματα. Σχετική ενημέρωση πρέπει να δίνεται και σε μαθητές και γονείς στα σχολεία.

24. Να δημιουργηθεί δημοτική υπηρεσία προστασίας του παιδιού, αρμόδια για την κατανόηση και επίλυση προβλημάτων του σε όλους τους τομείς της ζωής τους.

25. Να οργανωθούν και χρηματοδοτηθούν σεμινάρια σε όλους τους εκπαιδευτικούς πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης για να μπορούν να διαπιστώνουν δείγματα συμπεριφοράς που συνδέονται με τη διάπραξη βίας εις βάρος μαθητών και να μπορούν να ενεργοποιήσουν άμεσα τον μηχανισμό των κοινωνικών λειτουργών.

26. Να ενημερώνονται συστηματικά τα παιδιά για τρόπους και μέσα προστασίας από το ηλεκτρονικό έγκλημα και να αντιμετωπίζεται αυτό από θεσμοθετημένους φορείς όπως το σχολείο.

27. Να θεσμοθετηθεί νόμος που προστατεύει και στηρίζει τις ανήλικες μητέρες και τα δικαιώματά τους, έτσι ώστε να μην απομακρύνονται από την εκπαίδευση και να μπορούν ταυτοχρόνως να φροντίζουν τα παιδιά τους.

Άρθρο 6 **Δικαιοσύνη**

Στα σχολεία να δίνεται ενημέρωση σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες (μέσα από τα σχετικά μαθήματα, όπως η Πολιτική Παιδεία, και μέσα από βιωματικές δράσεις και ερευνητικές εργασίες /

project) για τη νομοθεσία που σχετίζεται με τα παιδιά, τις οικογενειακές σχέσεις, τη σεξουαλικότητα, την παρενόχληση, τις εξαρτήσεις κλπ, τη λειτουργία των κοινωνικών υπηρεσιών, της αστυνομίας και της δικαιοσύνης και να εξηγούνται τα δικαιώματα των παιδιών απέναντί τους, αλλά και πως μπορεί κάποιος να απευθυνθεί σε αυτές αν χρειαστεί. Να οργανώνονται επίσης επισκέψεις ειδικών στα σχολεία που να μιλούν στα παιδιά για όλα τα παραπάνω θέματα.

1. Να επιμορφωθούν οι εκπαιδευτικοί σχετικά με το χειρισμό περιπτώσεων παιδικής κακοποίησης (υποστήριξη παιδιών, αναφορά σε εισαγγελέα και άλλες αρμόδιες υπηρεσίες κλπ).

2. Να δημιουργηθούν και δημοσιοποιηθούν μέσω διαφήμισης διαδραστικοί και φιλικόι προς τα παιδιά ιστοχώροι στους οποίους να δίνονται πληροφορίες για την άσκηση των δικαιωμάτων των παιδιών, να παρουσιάζονται ανώνυμα χαρακτηριστικές υποθέσεις και οι τρόποι παρέμβασης και να δίνεται δυνατότητα πρόσβασης και επικοινωνίας με ειδικούς επαγγελματίες.

4. Σε κάθε περιφέρεια της χώρας και στους μεγάλους δήμους να δημιουργηθεί μια υπηρεσία συνηγορίας για τα παιδιά με κοινωνικούς λειτουργούς, ψυχολόγους και νομικούς συμβούλους με κατάλληλες σπουδές, ικανότητες και εμπειρία. Να επισκέπτονται σχολεία, ιδρύματα και σπίτια, εάν κριθεί απαραίτητο, να είναι διαθέσιμοι ηλεκτρονικά και τηλεφωνικά, να μπορούν τα παιδιά να επισκέπτονται τα γραφεία τους για συμβουλευτική και ερωτήματα, με εχεμύθεια, να συνεργάζονται με άλλες υπηρεσίες και να κάνουν παραπομπές σε αυτές.

5. Να ενισχυθούν θεσμοί που υποστηρίζουν και εποπτεύουν τις οικογένειες και τις σχέσεις μεταξύ μελών, ειδικά σε περιπτώσεις παραμέλησης, κακοποίησης κλπ.

6. Να δημιουργηθούν κοινωνικές υπηρεσίες οικογενειακής διαμεσολάβησης που να προσεγγίζουν, ενημερώνουν, καταγράφουν τις απόψεις, βοηθούν στην επικοινωνία, διερευνούν προτάσεις για την καλύτερη λύση σε θέματα που υπάρχουν διαφωνίες ανάμεσα στους γονείς και στα παιδιά οικογενειών που αντιμετωπίζουν την προοπτική του διαζυγίου ή όταν έχει ήδη εκδοθεί σχετική απόφαση από το δικαστήριο.

7. Να καθιερωθούν οικογενειακά δικαστήρια, που εκδικάζουν αποκλειστικά οικογενειακές υποθέσεις και έχουν ειδικευμένους δικαστές και δεν έχουν χρονοβόρες και γραφειοκρατικές διαδικασίες. Να αναμορφωθεί συνολικά το οικογενειακό δίκαιο και να προβλεφθεί η κοινή επιμέλεια του παιδιού ως κανόνας στις περιπτώσεις διάστασης και διαζυγίου.

8. Η παρουσία του παιδιού στο δικαστήριο για οικογενειακά θέματα να είναι προαιρετική και εναλλακτικά, ιδίως σε μικρές ηλικίες, να δίνεται δυνατότητα παρουσίασης των απόψεών του μέσω ψυχολόγων και άλλων ειδικών συνεργατών του δικαστηρίου, που έχουν προηγουμένως μιλήσει μαζί του.

9. Η γνώμη του παιδιού να λαμβάνεται υπόψη αφού έχουν μεσολαβήσει ειδικοί σύμβουλοι και ψυχολόγοι σχετικά με την διαμονή με τον ένα γονέα ή και τους δύο γονείς (εναλλάξ) και την επικοινωνία με τον άλλο / την άλλη γονέα. Ιδίως για παιδιά πάνω από 15 ετών η γνώμη αυτή να έχει μεγαλύτερη βαρύτητα για το δικαστήριο.

10. Η απόφαση που λαμβάνεται σχετικά με το διαζύγιο και τους όρους του (π.χ. διατροφή) να τηρείται, με τη βοήθεια και κοινωνικών λειτουργών οικογενειακής διαμεσολάβησης. Να υπάρχει ισχυρός μηχανισμός για την είσπραξη της διατροφής. Να παρέχεται δωρεάν νομική συνδρομή σε οικονομικά αδυνάτους, σε περιπτώσεις μη εφαρμογής δικαστικών αποφάσεων.

11. Τα παιδιά να ενημερώνονται έγκαιρα για τις αποφάσεις που λαμβάνονται από το δικαστήριο.

12. Αν ένα παιδί θέλει να αλλάξει κάτι στα συμφωνηθέντα από το δικαστήριο, να μπορεί να το ζητά και το ίδιο, μέσω (δωρεάν διαθέσιμου) νομικού συμβούλου, για να κινούνται οι διαδικασίες αλλαγής των όρων διαμονής – επικοινωνίας με τους γονείς του.

13. Οι γονείς να συμμετέχουν σε επιμορφωτικά εργαστήρια και δραστηριότητες με τα παιδιά τους κατά τη διάρκεια του διαζυγίου.

14. Να γίνει ευρύτερα γνωστός ο Κώδικας Δεοντολογίας που ορίζει τη συμπεριφορά των αστυνομικών και τα δικαιώματα των πολιτών, με ειδικές οδηγίες για την προσέγγιση και αντιμετώπιση των ανηλίκων.

15. Να γίνει επιμόρφωση και εξειδίκευση αστυνομικών σχετικά με τα δικαιώματα του παιδιού και τη διαχείριση θεμάτων ενδοοικογενειακής βίας και νεανικής παραβατικότητας. Να δοθούν οδηγίες στους αστυνομικούς, όταν ελέγχουν ανηλίκους να είναι ευγενικοί, φιλικόι, με σεβασμό προς τα παιδιά, να μην ασκούν ποτέ βία (παρά μόνο σε περίπτωση αυτοπροστασίας) ή οποιαδήποτε μορφή διάκρισης και να ενημερώνουν τους ελεγχόμενους / τις ελεγχόμενες για τις προβλέψεις του νόμου και τα δικαιώματά τους.

- 16.** Όταν οι ανήλικοι/ες ελέγχονται από την αστυνομία ή συλλαμβάνονται, να επιτρέπεται η επικοινωνία τους με τους γονείς τους και με δικηγόρους. Η τηλεφωνική ενημέρωση των γονέων από την αστυνομία να μην επιτρέπεται παρά μόνο αν διαπιστώνεται παράβαση.
- 17.** Ο αστυνομικός έλεγχος να εφαρμόζεται από πρόσωπο του ίδιου φύλου με τον ελεγχόμενο / την ελεγχόμενη ανήλικη και να υπάρχει ιδιαίτερος σεβασμός σε διεμφυλικά ή άφυλα πρόσωπα.
- 18.** Στις Σχολές της Αστυνομίας και στα Αστυνομικά Τμήματα να υπάρχουν ψυχολόγοι για να ευαισθητοποιούν και να κατευθύνουν τους αστυνομικούς στο πώς θα συμπεριφέρονται σε ανήλικους.
- 19.** Όταν ασκείται βία ή αυθαιρεσία από αστυνομικούς σε βάρος ανηλίκων, να επιβάλλονται κυρώσεις (πχ πρόστιμα ή διαθεσιμότητα ή παύση καθηκόντων) και να υπάρχει σύστημα που εποπτεύει την εφαρμογή του νόμου για τέτοιες περιπτώσεις.
- 20.** Να υπάρξουν οδηγίες σε όλες τις αρχές που έρχονται σε επαφή με μετανάστες – πρόσφυγες να μην τους αντιμετωπίζουν ποτέ ρατσιστικά.
- 21.** Τα παιδιά πρόσφυγες, που εντοπίζονται στη χώρα με ή χωρίς τις οικογένειές τους, να παραπέμπονται μαζί με τις οικογένειές τους σε κατάλληλες δομές με βάση τη χώρα προέλευσης προστασίας και φιλοξενίας, φιλικές και προσιτές στα παιδιά, όπου να τους παρέχονται εποπτεία και υποστήριξη για να απολαμβάνουν όλα τα δικαιώματά τους, στην εκπαίδευση, στην προστασία κλπ. Να υπάρχει παρουσία πολιτισμικού διαμεσολαβητή που να μιλάει τη γλώσσα τους.
- 22.** Τα παιδιά να εκπαιδευτούν σχετικά με τη νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών τους δεδομένων και της ιδιωτικής τους ζωής, τόσο από δικές τους ενέργειες (π.χ. δημοσιοποίηση στοιχείων στο διαδίκτυο) όσο και από ενέργειες άλλων (φίλων / γνωστών, δημοσίων λειτουργών, ΜΜΕ κλπ).
- 23.** Όταν η δικαιοσύνη ασχολείται με υπόθεση που εμπλέκεται ένα παιδί ως θύμα ή θύτης, τα προσωπικά του δεδομένα, ιδίως οι φωτογραφίες και όλες οι πληροφορίες και οι λεπτομέρειες που μπορούν να οδηγήσουν στην αποκάλυψη της ταυτότητάς του, να παραμένουν απόρρητα και να μην γίνονται δημόσια γνωστά. Όταν δημοσιοποιούνται, να παρεμβαίνει άμεσα εισαγγελέας για την προστασία των παιδιών και να επιβάλλονται κυρώσεις τόσο σε αυτούς που είναι υπεύθυνοι για τη διαρροή των πληροφοριών (π.χ. αστυνομία) όσο και στα ΜΜΕ που χρησιμοποιούν αυτά τα υλικά.
- 24.** Να ενισχυθεί ο ρόλος και οι παρεμβάσεις του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης στην προστασία της ιδιωτικής ζωής των παιδιών, στην αποφυγή ακραίων χαρακτηρισμών σε βάρος των παιδιών και στην υπερβολική προβολή.
- 25.** Να γίνουν σεμινάρια σε δημοσιογράφους και ιδιοκτήτες ΜΜΕ σχετικά με τον σεβασμό των δικαιωμάτων και της ιδιωτικής ζωής των παιδιών.
- 26.** Στα σχολεία πρέπει να υπάρχουν ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί και να υποστηρίζουν και να βοηθούν παιδιά και οικογένειες που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα στις οικογένειές τους και με κάποιο τρόπο έχουν μπλέξει με κλοπές, χρήση ουσιών ή άλλες παράνομες πράξεις.
- 27.** Τα παιδιά που προέρχονται από ειδικές κοινωνικές ομάδες, όπως τα παιδιά Ρομά, να μην περιθωριοποιούνται, απορρίπτονται ή στιγματίζονται, γιατί έτσι μπορεί να οδηγούνται ευκολότερα σε παράνομες ενέργειες. Να υποστηρίζονται από κοινωνικούς λειτουργούς και ψυχολόγους.
- 28.** Όταν κάποιος μαθητής / μαθήτρια προβεί σε μια παράνομη πράξη (π.χ. κλοπή), το σχολείο δεν θα πρέπει να τον / την αντιμετωπίσει τιμωρητικά, ανάλογα με τη βαρύτητα της πράξης, αλλά κυρίως να του προσφέρει υποστήριξη, δίνοντας περισσότερη βαρύτητα στη συζήτηση με το παιδί, τον εντοπισμό των πραγματικών αιτιών των πράξεών του και την κατανόηση τυχόν λάθους του.
- 29.** Για τα παιδιά που σταματούν το σχολείο πριν την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, θα πρέπει να λειτουργούν σχολεία δεύτερης ευκαιρίας που να τους δίνουν ευκαιρίες εκπαίδευσης με πιο εύκολο και ευχάριστο τρόπο.
- 30.** Το παιδί θύμα θα πρέπει να εξετάζεται σε ειδικά διαμορφωμένο χώρο, φιλικό και οικείο σε αυτό, ανταποκρινόμενο στις ανάγκες της ηλικίας του. Οι γονείς του παιδιού (εφόσον δεν εμπλέκονται ως θύτες) θα πρέπει να προετοιμάζονται αλλά και να βοηθούν το παιδί τους να συνεργαστεί κατάλληλα. Ανάλογη μέριμνα πρέπει να παρέχεται και για την εξέταση των μαρτύρων. Μετά την κατάθεση των παιδιών να τους δίνεται ψυχολογική υποστήριξη και αν κριθεί αναγκαίο ή ζητηθεί, να τους παρέχεται προστασία.
- 31.** Πριν την εξέταση το παιδί πρέπει να προετοιμάζεται από κάποιον ψυχολόγο, που θα βοηθήσει το παιδί να νοιώσει ασφάλεια. Η εξέταση να διεξάγεται με τη συνδρομή έμπειρου παιδοψυχολόγου, χωρίς ανακριτικό ύφος και με δημιουργία κατάλληλου κλίματος και να μπορούν να την παρακολουθούν με κάποιο τρόπο κοινωνικός λειτουργός και δικηγόρος του παιδιού. Η εξέταση ίσως χρειάζεται να διεξάγεται σε περισσότερες από μία συνεδρίες, ώστε να κερδίζεται η

εμπιστοσύνη του παιδιού και να αποφεύγεται η απότομη επαφή με κακές αναμνήσεις, που μπορεί να προκαλέσει διαταραχές, νευρική και άγχος.

32. Η βιντεοσκόπηση των καταθέσεων πρέπει να εφαρμόζεται για να αποφεύγεται η επανειλημμένη επανεξέταση του παιδιού, με την προϋπόθεση ότι το βίντεο παραμένει απόρρητο και χρησιμοποιείται μόνο στο δικαστήριο, αντί για κατάθεση. Αν στο δικαστήριο χρειαστεί τελικά να καταθέσει ο ανήλικος θα πρέπει να προβλέπεται ότι δεν επιτρέπεται η παρουσία κοινού ή ατόμων που μπορούν να επηρεάσουν την κατάθεση του παιδιού (π.χ. κατηγορούμενος).

33. Η εξέταση του κατηγορούμενου παιδιού πρέπει να γίνεται σε φιλικό περιβάλλον ειδικά διαμορφωμένο. Τα πρόσωπα που το εξετάζουν πρέπει να είναι κατάλληλα καταρτισμένα, επικοινωνιακά και φιλικά, να εξηγούν με ήρεμο τρόπο το λάθος και τις συνέπειες της πράξης του παιδιού, να κερδίζουν την εμπιστοσύνη του και να βοηθούν το παιδί να αντιληφθεί τις ευθύνες του. Οι επιμελητές ανηλίκων που διερευνούν τις συνθήκες της τέλεσης ενός αδικήματος, θα πρέπει να αναζητήσουν και άλλες μαρτυρίες εκτός του παιδιού (π.χ. από το οικογενειακό του περιβάλλον, το σχολείο κλπ).

34. Η δίκη των ανηλικών παραβατών θα πρέπει να γίνεται χωρίς κοινό και οι ειδικοί να βοηθούν το παιδί στην κατάθεσή του, όποτε χρειάζεται.

35. Σε όλα τα πρωτοδικεία της χώρας πρέπει να τοποθετηθούν επιμελητές ανηλίκων.

36. Στα παιδιά που έχουν διαπράξει αδικήματα, θα πρέπει να δίνεται δυνατότητα επαφής με κοινωνικούς λειτουργούς και συμβούλους, και, ανάλογα με την περίπτωση, να ανατίθεται η επιμέλεια τους σε αρμόδιο πρόσωπο και να τους δίνεται δυνατότητα να συνδιαλλαγούν με το θύμα, προκειμένου να επανορθώσουν την βλάβη της πράξης τους, ή να παρέχουν κοινωφελή εργασία.

37. Τα παιδιά που βρίσκονται σε χώρους όπου στερούνται την ελευθερία τους, θα πρέπει να απολαμβάνουν τα θεμελιώδη δικαιώματά τους και να έχουν τη δυνατότητα εκπαίδευσης, ψυχαγωγίας, επικοινωνίας με τρίτα πρόσωπα και καλλιέργειας της ευαισθησίας τους, των έμφυτων κλίσεων και των ικανοτήτων τους, υπό τις προϋποθέσεις που τίθενται από τη λειτουργία των ιδρυμάτων αυτών. Θα πρέπει να εξετάζεται η πιθανότητα εξόδου με συνοδεία, με στόχο την κοινωνικοποίηση τους, αλλά και με τον όρο της ασφάλειας των ίδιων και των άλλων. Σε όλους αυτούς τους χώρους θα πρέπει να λειτουργούν εκπαιδευτικές δραστηριότητες, ομάδες τέχνης και έκφρασης και να διοργανώνονται συχνά εκδηλώσεις ανοικτές στην κοινωνία (όπως μπαζάρ, συναυλίες, παραστάσεις, κ.α.) γιατί βοηθούν την ετοιμασία των παιδιών για την επιστροφή τους στην κοινωνία.

38. Τα πανεπιστήμια και οι εκπαιδευτικοί σύλλογοι, αξιοποιώντας την υπάρχουσα γνώση και εμπειρία, να αναλάβουν τη διερεύνηση του φαινομένου της νεανικής παραβατικότητας, με σκοπό την εκπόνηση προγραμμάτων για την αποτελεσματική αντιμετώπισή της. Να δημιουργηθούν φορείς σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, με τη συμμετοχή έμπειρων επαγγελματιών και ευαισθητοποιημένων πολιτών, για να αναπτύξουν δραστηριότητες πρόληψης αξιοποιώντας τις τοπικές δυνατότητες.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούσης): Στο σημείο αυτό και μετά την ψήφιση των παραπάνω προτάσεων, παρακαλώ να δοθούν -εάν δεν έχουν δοθεί- τα ντοκουμέντα, στον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, τον κ. Νικόλαο Παρασκευόπουλο, ο οποίος θα παραλάβει το ψηφισθέν κείμενο, τον οποίο και θα παρακαλούσα επ' ολίγον να σχολιάσει επί της ουσίας τα θέματα.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ (Υπουργός Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων): Έφηβες και Έφηβοι Βουλευτές, σας συγχαίρω για τη δουλειά σας. Υπόσχομαι ότι η Επιτροπή, η οποία εργάζεται για να καταρτίσει το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, θα τα λάβει όλα αυτά υπόψη της πολύ σοβαρά.

Πιστεύω ότι είναι πολύ σημαντικό το γεγονός ότι η Βουλή των Εφήβων ασχολήθηκε με ένα ειδικό θέμα και με ένα θέμα όπως είναι τα δικαιώματα των ανηλίκων. Πιστεύω ότι είναι αυτό τόσο σημαντικό, επειδή η σωστή νομοθέτηση προϋποθέτει πάντοτε να εκφράζουν γνώμη για τον νόμο και αυτοί οι οποίοι θα κληθούν να τον εφαρμόσουν και οι οποίοι με τις δικές τους ανάγκες, πολλές φορές, εμπνέουν τον νομοθέτη.

Σήμερα οι Έφηβοι επέδρασαν στη διαμόρφωση ενός κειμένου, το οποίο θα επιδράσει αργότερα και στη νομοθεσία, με έναν τρόπο ο οποίος θα είναι, νομίζω, ιδιαίτερα ωφέλιμος.

Μόνο για ένα λεπτό ακόμη, κύριε Πρόεδρε, αν έχω χρόνο, θα ήθελα να πω ότι σε όλα τα θέματα ο νόμος και η ζωή έχουν την ίδια σημασία για το δίκαιο. Αν, μάλιστα, σε κάποιες περιπτώσεις, ο νόμος φαίνεται να μην συμφωνεί με τη ζωή, διότι είτε δυσλειτουργεί είτε φαίνεται να είναι ιδιαίτερα ανελαστικός, τότε ο νόμος διορθώνεται. Η διόρθωση αυτή έχει ένα ελληνικό όνομα. Έχει μεταφραστεί, βέβαια, αυτό σε όλες τις ξένες γλώσσες. Λέγεται «επιείκεια».

Σήμερα ανάμεσα στον δικό σας λόγο και τον λόγο που συνήθως εκφράζουν οι πολιτικοί υπήρχε μια σημαντική ομοιότητα. Η ομοιότητα είναι ότι όλοι αναφερθήκαμε και αναφερόμαστε στο «πρέπει» και το «δεν πρέπει». Το «πρέπει» των πολιτικών, όμως, έχει μια μεγάλη διαφορά από το δικό σας πρέπει. Το δικό μας «πρέπει» πηγάζει από συνθήκες και καταστάσεις εξουσίας. Το δικό σας «πρέπει» είναι πιο αυθόρμητο και πιο αγνό και εύχομαι να το διατηρείτε πάντοτε, ακόμη κι όταν εσείς βρεθείτε μπροστά στις δυσκολίες.

Βέβαια, οι διαφορές είναι κι άλλες. Ο πολιτικός πολύ περισσότερο θα αναφερθεί και στους τρόπους και όχι μόνο σε αυτό το οποίο χρειάζεται να γίνει. Είναι σαφές ότι για να έχουμε μια καλή νομοθεσία και ένα δίκαιο το οποίο βοηθά τους ανθρώπους, θα πρέπει να εργαστούμε πολύ και να έχουμε γνώσεις.

Πιστεύω ότι η συμβολή σας στο δίκαιο είναι πολύ σημαντική και σας συγχαίρω.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Μαζί μας είναι, εκ των Αντιπροέδρων, ο κ. Κρεμαστινός, η κ. Χριστοδουλοπούλου κι ύστερα θα προεδρεύσει ο κ. Λυκούδης. Ενδεχομένως και κάποια άλλα στελέχη των κομμάτων της Κυβέρνησης δεν μπόρεσα να σας αναφέρω.

Παρακαλώ το Σώμα να εξουσιοδοτήσει το Προεδρείο για την υπ' ευθύνη του επικύρωση των Πρακτικών της σημερινής συνεδρίασης ως προς την ψήφιση στο σύνολο των προτάσεων της Βουλής των Εφήβων επί του Εθνικού Σχεδίου Δράσης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του Υπουργείου Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων. Εξουσιοδοτείτε;

ΠΟΛΛΟΙ ΕΦΗΒΟΙ ΒΟΥΛΕΥΤΕΣ: Μάλιστα, μάλιστα.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Νικόλαος Βούτσης): Η εξουσιοδότηση παρεσχέθη. Έτσι λέμε. Αν κάποιος δεν εξουσιοδοτεί επί των Πρακτικών της συνεδρίασης, θα το πει ρητά, αλλιώς τεκμαίρεται ότι έχει δοθεί η εξουσιοδότηση.

Στο σημείο αυτό, αγαπητοί και αγαπητές Έφηβοι Βουλευτές, ολοκληρώθηκε η νομοθετική εργασία. Θα διακόψουμε τις εργασίες για ένα μικρό διάλειμμα και θα επανέλθουμε στις 11.15' με τη διαδικασία του κοινοβουλευτικού ελέγχου, με θέμα τη συζήτηση επικαίρων ερωτήσεων.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

(ΔΙΑΚΟΠΗ)

(Κατά τη διάρκεια της διακοπής την Προεδρική Έδρα καταλαμβάνει ο Η' Αντιπρόεδρος της Βουλής κ. ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΛΥΚΟΥΔΗΣ)

(ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΙΑΚΟΠΗ)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Νέες και νέοι Έφηβοι Βουλευτές, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, επαναλαμβάνεται η διακοπείσα συνεδρίαση.

Εισερχόμεθα στη συζήτηση των

ΕΠΙΚΑΙΡΩΝ ΕΡΩΤΗΣΕΩΝ

Η πρώτη επίκαιρη ερώτηση που θα συζητηθεί είναι της Εφήβου Βουλευτή Επικρατείας, κυρίας Μαρίας Φλιούρα, από την Α Ομάδα Διαβούλευσης.

(Χειροκροτήματα από όλες τις πτέρυγες της Βουλής)

Η ερώτηση απευθύνεται στον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων και έχει θέμα: *Ειδική εκπαίδευση και αγορά εργασίας.*

Τον λόγο έχει η ερωτώσα Έφηβος Βουλευτής για τρία λεπτά για να αναπτύξει την ερώτησή της. Και πρέπει να ξέρει ότι θα έχει και δευτερολογία, εάν θέλει, ενάμισι λεπτού.

ΜΑΡΙΑ ΦΛΙΟΥΡΑ (Επικρατείας): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, ονομάζομαι Μαρία Φλιούρα και είμαι μαθήτρια ειδικού σχολείου, της Πρότυπης Βιοτεχνικής Μονάδας ΟΑΕΔ Λακκιάς. Το σχολείο μου είναι σχολείο επαγγελματικής κατάρτισης. Παρ' όλα αυτά, το πτυχίο μου δεν έχει επαγγελματικά δικαιώματα. Εκπαιδεύομαι για ένα επάγγελμα που δεν έχω δικαίωμα να ασκήσω στο μέλλον. Πριν από δύο χρόνια ο τότε Υπουργός Παιδείας, ο κ. Λοβέρδος, δεσμεύτηκε δημόσια στη *Βουλή των Εφήβων*, σε μαθητή του σχολείου μας, ότι το πτυχίο μας θα αποκτήσει επαγγελματικά δικαιώματα, κάτι που δεν έγινε ποτέ.

Και σας ρωτώ, κύριε Υπουργέ: πώς ένα παιδί μπορεί να πηγαίνει με χαρά και ενδιαφέρον στο σχολείο, όταν το πτυχίο του δεν του ανοίγει νέους ορίζοντες; Ποια είναι τελικά η ευαισθητοποίηση απέναντι στα άτομα με αναπηρία; Πώς θα λύσουμε την παιδική φτώχεια, αν δεν συνδέσουμε το σχολείο με την αγορά εργασίας;

Ευχαριστώ.

(Όρθιοι οι Έφηβοι Βουλευτές χειροκροτούν ζωηρά και παρατεταμένα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Κυρία συνάδελφε, σας ευχαριστούμε για την εξαιρετικού ενδιαφέροντος ερώτησή σας.

Θα απαντήσει ο Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων κ. Νικόλαος Φίλης.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο για τρία λεπτά.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Φίλη Έφηβη Βουλευτή, όσα είπατε είναι σωστά και θα ήθελα εκ μέρους της Πολιτείας να εκφράσω την αυτοκριτική ή και τη ντροπή μας, διότι η ειδική εκπαίδευση στο σύνολό της είναι παραμελημένη.

Και είναι παραμελημένη την ώρα που τα παιδιά και οι γονείς που στηρίζουν τα παιδιά, αισθάνονται διπλά αδύναμοι να υποστηρίξουν αυτό το τόσο δύσκολο έργο της επιμόρφωσης των παιδιών με ειδικές ανάγκες. Είναι προφανές ότι πρέπει να ενισχύσουμε το αίσθημα αξιοπρέπειας και αυτοεκτίμησης καθενός παιδιού που φοιτά στα σχολεία ειδικών αναγκών.

Φέτος, μετά από οκτώ χρόνια, προχωρούμε στην ίδρυση περίπου τετρακοσίων νέων τμημάτων ένταξης, προκειμένου τα παιδιά με ειδικές ανάγκες να μπορούν, με διαφοροποιημένη διδασκαλία, αλλά μέσα στο σχολείο με τα άλλα παιδιά, να φοιτούν, να μην δημιουργείται η εντύπωση γκέτο, τουλάχιστον στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση.

Σε όλη τη χώρα λειτουργούν μόλις 83 ΕΕΕΕΚ και 35 ΤΕΕ Ειδικής Αγωγής και Ειδικής Γυμνασιακής Εκπαίδευσης, ενώ απουσιάζουν εντελώς τα Ειδικά Επαγγελματικά Λύκεια και αυτό είναι μία από τις αιτίες των προβλημάτων στα οποία αναφερθήκατε νωρίτερα. Το περιεχόμενο σπουδών των σχολείων αυτών, αλλά και η εσωτερική τους διάρθρωση απέχει μακράν από τη δυνατότητα να ανταποκριθούν στις ανάγκες των μαθητών, καθώς το θεσμικό πλαίσίό τους είναι ανοργάνωτο, ασαφές και αντιφατικό.

Θα ιδρύσουμε και άλλα ΕΕΕΕΚ, θα αναμορφώσουμε με εσωτερική διάρθρωση αυτά, ώστε να ανταποκρίνονται στις εκπαιδευτικές ανάγκες των μαθητών. Και θα ιδρύσουμε –αυτό είναι μια είδηση– έναν νέο τύπο σχολείου, το οποίο θα ονομάζεται Ειδικό Επαγγελματικό Γυμνάσιο-Λύκειο και θα λειτουργεί υπό ενιαία διεύθυνση με τέσσερα χρόνια Γυμνάσιο και τέσσερα χρόνια Λύκειο. Οι απόφοιτοί του θα έχουν ίσα δικαιώματα με τους αποφοίτους ΕΠΑΛ.

Και από φέτος αλλάζει το πρόγραμμα σπουδών των ΕΠΑΛ και θα καταλήγει σε ένα τέταρτο έτος μαθητείας, όπου τα παιδιά με εγγύηση της Πολιτείας μέσω του ΟΑΕΔ θα δουλεύουν σε επιχειρήσεις και θα παίρνουν το 75% του βασικού μισθού και θα έχουν κοινωνική ασφάλιση, όχι

μαύρη εργασία δηλαδή. Αυτό το μέτρο θα το επεκτείνουμε και στην περίπτωση των παιδιών από τα ΕΠΑΛ Ειδικής Αγωγής.

Επίσης, για πρώτη φορά φέτος και συγκεκριμένα τον Φεβρουάριο, συστήσαμε σχολικούς συνεταιρισμούς στα σχολεία που ανέφερα νωρίτερα. Μέσω αυτών θα δοθεί η δυνατότητα να αξιοποιηθούν οι δημιουργικές και εργασιακές δυνατότητες των μαθητών και των μαθητριών. Καθιερώσαμε τη μαθητεία στα Ειδικά Επαγγελματικά Γυμνάσια και Λύκεια και θα ενισχύσουμε - όπως σας είπα- την πρακτική άσκηση. Και θα λειτουργήσουμε ΣΕΚ και ΙΕΚ Ειδικής Αγωγής.

Τέλος, θα βοηθήσουμε τους συλλόγους γονέων που επωμίζονται ένα μεγάλο βάρος για την εκπαίδευση των παιδιών με ειδικές ανάγκες, να δημιουργήσουν Κοιν.Σ.Επ, δηλαδή συνεταιριστικές επιχειρήσεις, ώστε να διαμορφωθούν όροι προστατευμένης εργασίας για τα παιδιά που τελειώνουν την τεχνική επαγγελματική ειδική αγωγή.

Τελειώνοντας, θέλω να σας πω ότι, παρότι η Κυβέρνησή μας φέτος αύξησε κατά 50% τον αριθμό των αναπληρωτών που προσλάβαμε και αυτό φάνηκε στο πόσο καλύτερη ήταν η λειτουργία των σχολείων, έχουμε πλήρη συνείδηση ότι τα σχολεία σας χρειάζονται περαιτέρω έμπρακτο ενδιαφέρον από την Πολιτεία.

Σας το υποσχόμαστε.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι Έφηβοι Βουλευτές, θέλω να αναγγείλω ότι τη συνεδρίασή μας τιμά με την παρουσία του ο Πρόεδρος της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του Ποταμιού κ. Σταύρος Θεοδωράκης.

(Χειροκροτήματα)

Κυρία συνάδελφε, κυρία Φλιούρα, θέλετε να δευτερολογήσετε; Έχετε ενάμισι λεπτό.

ΜΑΡΙΑ ΦΛΙΟΥΡΑ (Επικρατείας): Με κάλυψαν πάρα πολύ αυτά που είπε ο κύριος Υπουργός.

Σας ευχαριστώ πάρα πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε και εμείς, κυρία συνάδελφε.

Δεύτερη θα συζητηθεί η επίκαιρη ερώτηση του Εφήβου Βουλευτή Δωδεκανήσου κ. Γεωργίου Μπακάλη, από την ΣΤ Ομάδα Διαβούλευσης, προς τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων με θέμα: *Μείωση των διδακτικών ωρών και αλλαγή του προγράμματος των τάξεων του Γυμνασίου.*

Τον λόγο έχει ο ερωτών Έφηβος Βουλευτής για τρία λεπτά, για να αναπτύξει την ερώτησή του.

(Χειροκροτήματα)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΑΚΑΛΗΣ (Δωδεκανήσου): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, με την υπ' αριθμόν 93381/2 της 7ης Ιουνίου 2016 υπουργική απόφαση, που υπάγεται στο ΦΕΚ 1640, Τεύχος Β', το οποίο εκδόθηκε στις 9 Ιουνίου 2016, αποφασίστηκε το ωρολόγιο πρόγραμμα των μαθημάτων των Α', Β' και Γ' τάξεων του ημερησίου Γυμνασίου, το οποίο θα εφαρμοστεί από την έναρξη του σχολικού έτους 2016-2017 και εξής.

Με αυτήν την απόφαση μειώθηκαν κατά κύριο λόγο οι διδακτικές ώρες κάποιων μαθημάτων, ενώ κάποια άλλα αφαιρέθηκαν από μία ή περισσότερες τάξεις. Συνεπώς, οι εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και στις τρεις τάξεις μειώθηκαν από τριάντα πέντε σε τριάντα δύο, πράγμα μάλλον ανούσιο και περιττό.

Ως εκ τούτου, έγιναν αλλαγές χωρίς λογική βάση, όπως η αφαίρεση ώρας από το μάθημα τη Βιολογίας και η πλήρης κατάργηση αυτού της Οικιακής Οικονομίας στη Β' τάξη, το οποίο λειτουργούσε και ως συνδεδειγμένος κρίκος μεταξύ των μαθημάτων Οικιακής Οικονομίας της Α' τάξης και της Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής της Γ' τάξης.

Σημαντική μεταβολή αποτέλεσε ακόμα η μείωση των διδακτικών ωρών της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας. Σε δήλωση του αρμοδίου Υπουργού Νικολάου Φίλη στην ανοιχτή εκδήλωση για την παιδεία του ΣΥΡΙΖΑ Καλλιθέας που πραγματοποιήθηκε στις 30 Μαΐου του 2016, μεταξύ άλλων, θίχτηκε το θέμα της αδυναμίας των παιδιών να μιλήσουν καλά τα ελληνικά, όπως ανέφερε ο ίδιος ο Υπουργός. Η τρίωρη διδασκαλία του μαθήματος ονομάστηκε «παρά φύσιν» από τον Υπουργό.

Τα μέτρα που θα μπορούσαν να είχαν ληφθεί, αντί των υπαρχόντων, είναι πράγματι πολυάριθμα. Εάν πρόβλημα είναι τελικά η δυσκολία των νέων να εκφραστούν ορθά στην ελληνική, τότε πώς θα ήταν λύση η απομάκρυνση από τη ρίζα της; Μια ολόκληρη σωρεία μαθητών γίνεται έρμαιο της ασύμφορης αυτής πρακτικής δοκιμής, που είναι βέβαιο ότι μόνο τα αντίθετα από τα επιθυμητά αποτελέσματα μπορεί να φέρει.

Κατόπιν των ανωτέρω, ερωτάσθε, κύριε Υπουργέ:

Ποια είναι η πραγματικά σκοπιμότητα στην αλλαγή γενικά του ωρολογίου προγράμματος των μαθημάτων του Γυμνασίου και ποια για τα επιμέρους μαθήματα;

Με ποια κριτήρια επιλέχθηκαν τα μαθήματα που υπέστησαν τις αλλαγές;

Τέλος, προτίθεστε να εφαρμόσετε διορθώσεις στην υπουργική απόφαση πριν από την έναρξη του επερχόμενου σχολικού έτους ή στο επόμενο, εφόσον κριθεί αναγκαίο εκ των πραγματικών εκπαιδευτικών συνεπειών από την εφαρμογή της, βάσει και όσων προτείνουν οι καθηγητές, οι οποίοι διδάσκουν τα μαθήματα που δέχτηκαν μεταβολές στο πρόγραμμα;

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε συνάδελφε.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο για τρία λεπτά.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Κύριε Έφηβε Βουλευτή Δωδεκανήσου, η ερώτησή σας θέτει πολλά και ουσιώδη ζητήματα. Όλες οι προσπάθειες που κάνουμε είναι βήμα-βήμα και σε συνεννόηση με τους εκπαιδευτικούς, διότι πρέπει να γνωρίζετε ότι τις αποφάσεις για το περιεχόμενο και τη διάρθρωση των προγραμμάτων στο Δημοτικό, στο Γυμνάσιο και στο Λύκειο τις λαμβάνει όχι ο Υπουργός Παιδείας –εμείς απλώς επικυρώνουμε- αλλά το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής, το ΙΕΠ, στο οποίο συμμετέχουν πανεπιστημιακοί και άλλοι εκπαιδευτικοί από άλλες βαθμίδες. Συζητούν, κάνουν έρευνες. Δεν αποφασίζουν έτσι, χωρίς να έχουν μια μελέτη, αλλά κάνουν πολύχρονες μελέτες για το πώς λειτουργεί σήμερα το σχολείο.

Ποια είναι η βασική άποψή μας; Ότι χρειαζόμαστε λιγότερες εξετάσεις στο Γυμνάσιο και περισσότερο ωφέλιμο διδακτικό χρόνο. Δεν θέλουμε να υπάρχει στο σχολείο, στο Γυμνάσιο ιδιαίτερα, μια αντίληψη ότι τα παιδιά συμμετέχουν απλώς για να δώσουν εξετάσεις. Θέλουμε να έχει μεγαλύτερο χρόνο η διάρκεια του σχολικού έτους, να έχουμε τετράμηνα και όχι τρίμηνα και στο τέλος κάθε τάξης στο Γυμνάσιο να μην δίνονται δώδεκα και δεκαπέντε μαθήματα στην τελική εξέταση, αλλά αυτά που θα εκτιμήσουμε ότι είναι τα πιο βασικά για τη λειτουργία του σχολείου. Δεν λέω ποτέ εγώ ότι είναι δευτερεύοντα, αλλά να δίνονται εξετάσεις σε αυτά που από τη διάρκεια της διδασκαλίας στο σχολείο έχουν, εκ των πραγμάτων, θεωρηθεί ως πιο βασικά.

Άρα, ουσία και όχι τύπος. Άρα, μάθημα, σχέση του εκπαιδευτικού με το παιδί και όχι εξετάσεις. Αυτός είναι ο κατευθυντήριος στόχος μας.

Είναι, επίσης, προφανές ότι το τριανταπεντάωρο, δηλαδή επτά ώρες την ημέρα τα παιδιά – εσείς- σε σχολεία, τα οποία συνήθως δεν είναι και λειτουργικά, δεν είναι καλά τα κτίριά τους δηλαδή, είναι ένας στόχος ο οποίος περισσότερο μοιάζει με επιβολή και καταναγκασμό και

λιγότερο με ουσιαστική συμμετοχή του παιδιού στο σχολείο. Θέλουμε ποιοτικό χρόνο και όχι γενικά και αόριστα χρόνο. Θέλουμε να υπάρχει εκπαιδευτικό πρόγραμμα και αυτό να ικανοποιείται από τις επιλογές των εκπαιδευτικών και όχι το σχολείο να ικανοποιεί, καταρχήν, δικαιώματα εργασίας. Το σχολείο, καταρχήν, ικανοποιεί δικαιώματα εκπαιδευτικών αναγκών.

Θέλω να σας πω ότι όσα μέτρα λάβαμε φέτος είναι τα πρώτα βήματα σε μια κατεύθυνση αλλαγής συνολικά του Γυμνασίου. Θέλουμε να βελτιώσουμε τη διδασκαλία όλων των μαθημάτων. Σε σχέση με τα γλωσσικά μαθήματα θεωρούμε ότι δεν είναι λογικό στην πρώτη τάξη μάλιστα του Γυμνασίου να διδάσκεται το παιδί περισσότερες ώρες Αρχαία Ελληνικά από το πρωτότυπο και λιγότερες ώρες Νέα Ελληνικά. Αντιθέτως, τα Αρχαία Ελληνικά πρέπει να διδαχθούν είτε από πρωτότυπο στο Λύκειο είτε από μετάφραση στο Γυμνάσιο -αυτό είναι μια ανοικτή συζήτηση που κάνουμε στην εκπαιδευτική κοινότητα- και να δώσουμε έμφαση στη λογοτεχνία και γενικότερα στη διδασκαλία της Γλώσσας, της ζωντανής γλώσσας του λαού με την οποία συνεννοούμαστε σήμερα μεταξύ μας και όπως ξέρετε έχει παρεισφρήσει σήμερα το φαινόμενο των greeklish. Τα παιδιά, εσείς βομβαρδίζεστε από τον οπτικό πολιτισμό και χρειάζεται να συζητήσουμε σοβαρά με εκπαιδευτικούς και παιδαγωγούς της γλώσσας το πρόβλημα της γλωσσικής διδασκαλίας.

Θα ήθελα, επίσης, να σας πω ότι είναι προφανές ότι αν κάποιος δεν γνωρίζει τα αρχαία ελληνικά, δεν σημαίνει ότι δεν γνωρίζει να μιλάει καλά τη σημερινή γλώσσα, διότι εξ αντιστρόφου το ότι διδάσκονται όλα τα παιδιά σήμερα τα αρχαία ελληνικά από την Α΄ τάξη του Γυμνασίου σημαίνει ότι μαθαίνουν να μιλάνε καλά τα νέα ελληνικά; Το πιστεύει κανείς αυτό; Άρα, έχει μεγάλη σημασία να συζητήσουμε αυτό το ζήτημα, όχι με βάση ιδεολογική, αλλά με βάση παιδαγωγική. Τι πρέπει να μαθαίνουν τα παιδιά, τι μπορούν να μαθαίνουν τα παιδιά σήμερα σε έναν κόσμο μεταβαλλόμενο, σε έναν κόσμο ο οποίος μας επιβάλλει να έχουμε πολλές γνώσεις και πολλές δεξιότητες.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του κυρίου Υπουργού)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Κύριε Υπουργέ, προσέξτε τον χρόνο λίγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Ολοκληρώνω αμέσως, κύριε Πρόεδρε.

Θα ήθελα να αναφερθώ και σε ένα άλλο θέμα το οποίο έχετε θέσει και που αφορά το ζήτημα της σκοπιμότητας για την αλλαγή των μαθημάτων. Θέλουμε να βάλουμε νέα γνωστικά αντικείμενα και μαθήματα στα σχολεία. Δεν μπορεί η σεξουαλική ενημέρωση να απουσιάζει από τα σχολεία. Είναι έγκλημα αυτό που συμβαίνει. Αφήνουμε τα παιδιά ανενημέρωτα και τις οικογένειες αμήχανες για προβλήματα τα οποία αντιμετωπίζει ο σύγχρονος έφηβος. Δεν μπορεί τα ζητήματα εθισμού –πάσης φύσεως εθισμού, από τα ναρκωτικά μέχρι τα τάμπλετ- να είναι έξω από τη συζήτηση στο σχολείο. Πρέπει και αυτά ως γνωστικά αντικείμενα και όχι ως περιθωριακά πρότζεκτ να υπάρχουν μέσα στο σχολείο. Και άλλα μαθήματα που έχουν να κάνουν με την αγωγή της υγείας πρέπει να σκεφθούμε, γιατί αυτή η περίοδος της ζωής των παιδιών -τα παιδιά του Γυμνασίου δηλαδή- είναι μια περίοδος που ό,τι τώρα μάθουν το μαθαίνουν και ό,τι δεν το μάθουν τώρα, δεν θα το μάθουν ποτέ αργότερα.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ο Έφηβος Βουλευτής Δωδεκανήσου κ. Γεώργιος Μπακάλης έχει το λόγο για να δευτερολογήσει για ενάμισι λεπτό.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΑΚΑΛΗΣ (Δωδεκανήσου): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, με καλύψατε εν μέρει.

Αναφέρατε, κατ' αρχάς, τη μείωση των ωρών γενικά. Θεωρείτε ότι είναι λογικό να τις κάνετε από τριάντα πέντε τριάντα δύο, γιατί; Γιατί ελαφραίνει το πρόγραμμα των μαθητών; Επειδή οι τριαντάλεπτες τελευταίες διδακτικές ώρες, δηλαδή κατά εβδομαδιαία βάση μιάμιση ώρα, ελαφραίνουν το πρόγραμμά τους και θεωρείτε ότι γι' αυτό αξίζει να θυσιάσουμε τρεις διδακτικές ώρες; Για να μην αναφέρω τις τρεις διδακτικές ώρες που κόψατε, όπως για παράδειγμα στην Α΄ Γυμνασίου που έχετε κόψει μια ώρα Βιολογία, που είναι η πρώτη τάξη στην οποία γίνεται το

μάθημα της Βιολογίας και τίθενται οι βάσεις για το συγκεκριμένο μάθημα, ενώ και στις επόμενες τάξεις διδάσκεται το συγκεκριμένο μάθημα για μία ώρα μόνο. Οπότε, δεν θεωρώ ότι διδάσκεται επαρκώς.

Αναφέρατε, επίσης, στην αρχή ότι εσείς επικυρώνετε και δεν αποφασίζετε ουσιαστικά, αλλά και η επικύρωση δεν σημαίνει ότι δεν έχετε μερίδιο ευθύνης για το συγκεκριμένο θέμα. Γιατί, αν θέλατε, θα μπορούσατε να παρέμβετε και να μην το ψηφίσετε, να μην το επικυρώσετε.

(Στο σημείο αυτό κτυπάει το κουδούνι λήξεως του χρόνου ομιλίας του Έφηβου Βουλευτή)

Όσον αφορά τα αρχαία, επειδή με το που ρωτήσατε αν πιστεύει κανένας εδώ μέσα ότι τα αρχαία βοηθούν στο να μάθουμε τα νέα ελληνικά, άκουσα πάρα πολλά σχόλια δίπλα μου που θεωρούσαν όντως ότι τα αρχαία βοηθούν στο να μάθουμε τα νέα ελληνικά -δεν είμαι μόνος μου- και πάρα πολλοί εκπαιδευτικοί, οι οποίοι διδάσκουν τα αρχαία, το υποστηρίζουν αυτό και αν έρθετε σε συζήτηση και συνεννόηση μαζί τους, πιστεύω ότι θα σας πουν ακριβώς το ίδιο πράγμα, θέλω να σας πω το εξής:

Εγώ δεν έχω δει ποτέ μου δένδρο ή φυτό να επιβιώνει χωρίς τις ρίζες του και έτσι η νέα ελληνική γλώσσα δεν μπορεί να επιβιώσει χωρίς τα αρχαία.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε συνάδελφε.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο για ενάμισι λεπτά.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Να απαντήσουμε; Ωραία.

Σας είπα και νωρίτερα το εξής: Το θέμα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας, στο οποίο αναφερθήκατε, να μην το αντιμετωπίζετε ιδεολογικά, δηλαδή ότι εάν κάποιος δεν ξέρει να μιλάει αρχαία, δεν είναι Έλληνας. Η μεγάλη πλειοψηφία των Συνελλήνων, των συμπολιτών μας, δεν γνωρίζει να μιλάει Αρχαία Ελληνικά και είναι Έλληνες βαθιά μέσα στην ψυχή τους.

Επίσης, θα ήθελα να σας πω ότι το θέμα των Αρχαίων Ελληνικών έχει συζητηθεί τον εικοστό αιώνα δια μακρών στη χώρα μας, τότε που υπήρχε μια σύγκρουση ανάμεσα στη γλώσσα του λαού, τη δημοτική, και στη γλώσσα της εξουσίας, την καθαρεύουσα. Και άνθρωποι συντηρητικοί, όπως ο πρωθυπουργός Γεώργιος Ράλλης, αλλά και άλλοι φιλελεύθεροι, όπως ο Ευάγγελος Παπανούτσος, αποφάσισαν το 1976 να υιοθετήσουν ένα μοντέλο διδασκαλίας της Αρχαίας Ελληνικής που αφορούσε το νόημα, να μάθουν τα παιδιά το νόημα και όχι τον φορμαλισμό, δηλαδή απαρέμφατα και αττική σύνταξη στο Γυμνάσιο, και στο Λύκειο όποια παιδιά ήθελαν το κλασικό να προχωρήσουν στη διδασκαλία της γλώσσας από το πρωτότυπο.

Σήμερα είμαστε σε μια διαδικασία που ξαναπιάνουμε το νήμα αυτό του διαλόγου -και επαναλαμβάνω- όχι από κάποια ιδεολογική αντίθεση, προς Θεού, ούτε και εσείς να προσκολλάσθε ιδεολογικά στο θέμα των Αρχαίων, αλλά από την άποψη την παιδαγωγική. Σήμερα τα παιδιά, είτε διδάσκονται Αρχαία είτε όχι, δεν μιλάνε καλά την ελληνική μας γλώσσα για πολλούς λόγους. Ας το συζητήσουμε και ας καταλήξουμε ψύχραιμα για ποιον λόγο.

Τέλος, το θέμα της Βιολογίας. Η Βιολογία διδασκόταν τέσσερις ώρες στο Γυμνάσιο. Τώρα διδάσκεται τρεις. Είναι αυτό μια απώλεια; Θα το δούμε. Επαναλαμβάνω ότι έχουμε ως σύνθημά μας -σύνθημα με τη θετική έννοια- το εξής: Θέλουμε ποιοτικό χρόνο διδασκαλίας και όχι να χάνουν τα παιδιά στις τάξεις ώρες, που στην ουσία είναι ώρες εξετάσεων και όχι μάθησης.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

Τρίτη θα συζητηθεί η επίκαιρη ερώτηση του Εφήβου Βουλευτή Αρκαδίας κ. Φωτίου Μουρούτσου από τη Γ Ομάδα Διαβούλευσης προς τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων με θέμα: *Προβληματισμοί σχετικά με την αμφισβήτηση της αξίας της πρωινής*

προσευχής στο σχολείο, του μαθήματος των Θρησκευτικών και των μαθητικών παρελάσεων, καθώς και την προσπάθεια υποτίμησης της διαχρονικής σημασίας τους για την ελληνική οικογένεια.

Τον λόγο έχει ο ερωτών Έφηβος Βουλευτής για τρία λεπτά, για να αναπτύξει την ερώτησή του.

Κύριε συνάδελφε, έχετε τον λόγο.

(Χειροκροτήματα)

ΦΩΤΙΟΣ ΜΟΥΡΟΥΤΣΟΣ (Αρκαδίας): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Ονομάζομαι Μουρούτσος Φώτιος και εκπροσωπώ την Αρκαδία.

Αξιότιμε κύριε Υπουργέ, η εποχή στην οποία ζούμε χαρακτηρίζεται -και όχι άδικα- ως εποχή της παγκοσμιοποίησης. Εκτός αυτού οι εξελίξεις στη Μέση Ανατολή σε συνδυασμό με τις επιθετικές διαθέσεις γειτονικών χωρών, οι οποίες καταβάλλουν προσπάθειες οικειοποίησης των ονομάτων και των συμβόλων της ελληνικής ιστορίας, υπαγορεύουν την ανάγκη οικονομικής, κοινωνικής και πολιτικής ανασύνταξης του ελληνικού κράτους.

Όμως, κυριότερη άμυνά μας ως έθνος απέναντι σε αυτές τις συνθήκες αποτελεί η διασφάλιση της ελληνικής μας ταυτότητας. Όμως, με έκπληξη παρατηρώ ότι η Κυβέρνηση, και συγκεκριμένα το Υπουργείο σας, προχωρά σε προώθηση θέσεων, οι οποίες οδηγούν σε αμφισβήτηση του ρόλου των μαθητικών παρελάσεων, της πρωινής προσευχής και του μαθήματος των Θρησκευτικών, που αποτελούν μέρος της ελληνικής μας ταυτότητας.

Όμως, τα προβλήματα δεν περιορίζονται στην αποτυχία διατήρησης της ελληνικής ταυτότητας, αφού παράλληλα υπάρχει κίνδυνος να διχασθεί η σχολική κοινότητα. Η ευρύτερη πλειοψηφία των Ελλήνων μαθητών είναι χριστιανοί ορθόδοξοι. Συνεπώς, δεν μπορούμε να ξέρουμε ποια θα είναι η αντίδραση της πλειονότητας των μαθητών σε μια ενδεχόμενη απόφαση του συλλόγου καθηγητών του εκάστοτε σχολείου που θα οδηγήσει σε κατάργηση της πρωινής προσευχής.

Επίσης, όλοι γνωρίζουμε πως το σχολείο αποτελεί -ή καλύτερα θα έπρεπε να αποτελεί- μια μικρογραφία της κοινωνίας. Κατά συνέπεια, όπως η κοινωνική ζωή της χώρας μας συνδέεται με την επίσημη ή επικρατούσα θρησκεία, όπως χαρακτηριστικά αναφέρει και το Σύνταγμα, κάτι τέτοιο πρέπει να συμβαίνει και με το σχολείο. Για το γεγονός, λοιπόν, ότι η συντριπτική πλειοψηφία των Ελλήνων μαθητών είναι χριστιανοί ορθόδοξοι, θεωρώ ότι η πρωινή προσευχή πρέπει να διατηρηθεί στο ελληνικό σχολείο.

Αναφορικά με το μάθημα των Θρησκευτικών είναι απαραίτητο να υπάρξει συνέχεια στο καθηγητικό έργο, αφού έτσι εξασφαλίζεται η τήρηση δυο κανόνων του Συντάγματος σχετικών με την παιδεία. Συγκεκριμένα, ικανοποιείται η παράγραφος 2 του άρθρου 16 του Συντάγματος, όπου ορίζεται υποχρέωση της παιδείας να αναπτύσσει την εθνική και θρησκευτική συνείδηση. Γίνεται, λοιπόν, κατανοητό ότι τα Θρησκευτικά αποτελούν εθνικό κεφάλαιο.

Αναφορικά με τις μαθητικές παρελάσεις, θεωρώ αδύνατο να εφαρμοστεί η πρόταση που παρουσιάσατε στις τελευταίες σας δηλώσεις, σχετικά με τη λήψη της απόφασης για τη συμμετοχή του εκάστοτε σχολείου στην παρέλαση από τους καθηγητές, αφού αδυνατώ να δεχτώ ότι οι μαθητές που επιθυμούν να παρελάσουν δεν θα αντιδράσουν στον αποκλεισμό του σχολείου τους, πολύ δε περισσότερο όταν η απόφαση αυτή δεν δεσμεύει άλλα σχολεία.

Πρέπει, επίσης, να γίνει ξεκάθαρο ότι οι μαθητές που συμμετέχουν στην παρέλαση, συμμετέχουν επειδή επιθυμούν να τιμήσουν τους εθνικούς ήρωες και την ιστορία μας, κι όχι από υποχρέωση.

Για τους παραπάνω λόγους, λοιπόν, θεωρώ άστοχες τις όποιες αποφάσεις αμφισβήτησης των θεσμών αυτών. Θα μπορούσε, φυσικά, σε μια προσπάθεια εκσυγχρονισμού του ελληνικού σχολείου να σταλεί με την έναρξη της σχολικής περιόδου οδηγία, με την οποία θα γίνεται κατανοητό στους καθηγητές ότι οι μαθητές θα συμμετάσχουν στην πρωινή προσεχή και στις παρελάσεις μόνο με τη θέλησή τους.

Με βάση τα παραπάνω, ερωτώ εσάς, κύριε Υπουργέ, πρώτον, ποιες είναι οι αλλαγές που θα προωθήσετε σχετικά και ποιος ο στόχος των αλλαγών αυτών;

Δεύτερον, λαμβάνοντας υπ' όψιν και όσα ανέφερα, καταργώντας και αμφισβητώντας τη θέση της χριστιανικής παιδείας, αλλά και των μαθητικών παρελάσεων στο ελληνικό σχολείο, δεν νομίζετε ότι στρέφεστε ενάντια στον ελληνικό λαό και στην ιστορία του;

Σύμφωνα, άλλωστε, και με έρευνα της «Κάππα Research», οι ορθόδοξοι χριστιανοί στη χώρα μας αγγίζουν το πολύ υψηλό ποσοστό του 81,4%, ενώ αναφορικά με τις παρελάσεις αυτές αποτελούν διαχρονικά τρόπο απόδοσης τιμής σε αυτούς που αγωνίστηκαν και θυσίασαν τη ζωή τους, για να μπορούμε να μιλάμε εμείς αυτή τη στιγμή ελευθέρως και δημοκρατικά.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε συνάδελφε.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο για τρία λεπτά.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Ευχαριστώ.

Κύριε Έφηβε Βουλευτή Αρκαδίας, επιτρέψτε μου να σας προσφωνήσω συμπατριώτη μου, γιατί κι εγώ έξω από το Λεωνίδιο καταγόμαι εκ μητρός. Θέσατε πολλά και ενδιαφέροντα ζητήματα, τα οποία συζητιούνται στον δημόσιο χώρο.

Όλα αυτά ως βάση έχουν τον προβληματισμό για την ταυτότητα, ποιοι είμαστε, από πού καταγόμαστε και πού πηγαίνουμε, σε έναν κόσμο, πράγματι, αβεβαιότητας, σε έναν κόσμο, όμως, και προκλήσεων θετικών, όπως εμπεριέχονται στην παγκοσμιοποίηση.

Η δημοκρατία αποτελεί τη βάση της εθνικής μας ταυτότητας. Δεν μπορούμε να διανοηθούμε εμείς, οι σύγχρονοι Έλληνες, ότι μπορεί να υπάρξει εθνική ταυτότητα χωρίς δημοκρατία. Έχει σημασία αυτό, διότι η συνείδηση που έχουμε για τον εαυτό μας ως έθνος στηρίζεται στη δημοκρατική αρχή της ισότητας των πολιτών και στον αλληλοσεβασμό μεταξύ των λαών. Δεν υπάρχουν πιο ίσοι ανάμεσα στους ίσους. Δεν υπάρχουν πιο Έλληνες ανάμεσα στους Έλληνες. Δεν υπάρχει περιούσιος λαός.

Θα ήθελα να επισημάνω μια αναφορά που κάνετε στις ερωτήσεις σας. Λέτε ότι με όσα λέγω στρέφομαι ενάντια στον ελληνικό λαό και την ιστορία του. Είναι λάθος. Είναι διχασμός. Δεν θα πάμε ποτέ μπροστά, όταν αμφισβητούμε ο ένας την ελληνικότητα του άλλου. Είμαστε όλοι Έλληνες και είμαστε όλοι Έλληνες δημοκράτες.

Στοιχείο της δημοκρατίας είναι η αναγνώριση της αντίθετης άποψης. Δεν λέω «σωστής», αλλά η αναγνώρισή της στο πλαίσιο του διαλόγου. Έχουμε διαδικασίες, για να επιλέγουμε κάποια στιγμή ποια είναι η σωστή και μετά ποια άλλη είναι η σωστή. Δεν υπάρχουν ανιστορικά ορθές αποφάσεις. Προχωράει μια κοινωνία, προχωράει ένα έθνος.

Αυτά, λοιπόν, σε σχέση με την ταυτότητα. Η ταυτότητα στην οποία εντάσσεται σήμερα ένας νέος είναι η εθνική ταυτότητα, είναι η ταυτότητα που έχει να κάνει με το φύλο του, πώς το βλέπει, η ταυτότητα που έχει να κάνει με την κοινωνική του παρουσία, η ταυτότητα που έχει να κάνει με την πολιτιστική του προοπτική, η ταυτότητα που έχει να κάνει με τον κόσμο, γιατί σήμερα είμαστε πολίτες όχι μόνο της χώρας μας, αλλά και ολόκληρου του κόσμου.

Θέσατε και άλλα ζητήματα τα οποία έχουν πολύ μεγάλη σημασία. Για παράδειγμα, θέσατε το θέμα των Θρησκευτικών και των παρελάσεων. Να πω εξαρχής ότι υπάρχουν παιδιά, τα οποία δεν παρελαύνουν κάθε χρόνο για διάφορους λόγους. Είναι λιγότερο Έλληνες από τους άλλους που παρελαύνουν; Υπάρχουν παιδιά, τα οποία πηγαίνουν με το ζόρι το πρωί στην προσευχή ή χωρίς να έχουν συνείδηση ιερότητας για τη στιγμή της προσευχής. Είναι λίγο ρουτίνα, «πάμε για να αρχίσουμε». Είναι λιγότερο Έλληνες και χριστιανοί από τους άλλους;

Τι θέλω να πω; Τα εξωτερικά στοιχεία δεν καθορίζουν τον εσωτερικό κόσμο του ανθρώπου. Είμαστε αυτό που είμαστε μέσα από τις δικές μας διεργασίες και τον διάλογό μας με

την υπόλοιπη κοινωνία, όχι επειδή επιδεικνυόμαστε. Η επίδειξη, άλλωστε, στον χώρο της θρησκείας του χριστιανισμού έχει το νόημα που λέει ο Χριστός, του φαρισαϊσμού.

Μακριά, λοιπόν, από εμάς το στοιχείο της επίδειξης της θρησκευτικής ή της εθνικής πεποίθησης του κάθε παιδιού και του κάθε νέου.

Θα ήθελα, επίσης, να αναφερθώ και στο ζήτημα, πιο συγκεκριμένα, που αναφέρατε και έχει να κάνει με το μάθημα των Θρησκευτικών. Έχει ληφθεί απόφαση, μετά από διάλογο πενταετίας – πριν από τη δική μας Κυβέρνηση ξεκίνησε αυτός ο διάλογος και η πειραματική εφαρμογή νέων προγραμμάτων σπουδών Θρησκευτικών- και με την Εκκλησία και με άλλους θεωρητικούς κύκλους για το πώς θα διδάσκεται το μάθημα των Θρησκευτικών στο σχολείο. Δεν θέλουμε να είναι κατηχητικό. Γιατί; Το κατηχητικό σημαίνει ότι πηγαίνει μέσα ο δάσκαλος, ο θεολόγος, για να κάνει κάποιον χριστιανό. Θα βαθμολογείται αυτό; Δηλαδή, θα βαθμολογούμε αν κάποιος είναι καλός ή κακός χριστιανός; Αυτό είναι παράλογο.

Είναι δυνατόν ένα σχολείο, το οποίο είναι κοσμικό σχολείο -την ευθύνη την έχει η εκάστοτε Πολιτεία- να μετατραπεί σε κατηχητικό σχολείο; Ο θεολόγος, δηλαδή, θα ελέγχεται από τον τοπικό επίσκοπο τι μάθημα κάνει μέσα εκεί, γιατί είναι κατηχητικό το μάθημα αυτό, δηλαδή, αν θα είναι σωστά ή όχι αυτά που λέει; Όχι, βέβαια.

Θέλουμε ένα σχολείο που να είναι ουδετερόθρησκο, να μην παρεμβαίνει στη συνείδηση των παιδιών, να τους δίνει γνώσεις για το θρησκευτικό φαινόμενο και, βεβαίως, να τους δίνει περισσότερα και πληρέστερα τα ζητήματα που αφορούν την ορθόδοξη θρησκεία, δεδομένου ότι το μεγαλύτερο μέρος στη χώρα μας είναι ορθόδοξοι.

Παρένθεση: Όταν το Σύνταγμα λέει «επικρατούσα θρησκεία», δεν εννοεί κρατική θρησκεία. Εννοεί ότι οι περισσότεροι δηλώνουν ότι πιστεύουν στη θρησκεία αυτή, στην ορθοδοξία. Αυτό δεν σημαίνει ότι όσοι δεν πιστεύουν σε αυτήν τη θρησκεία, δεν έχουν δικαίωμα μέσα στο σχολείο να ακούνε κάτι για τη δική τους θρησκεία και το σημαντικότερο, σε συνθήκες ύπαρξης πολλών παιδιών από άλλες χώρες στη χώρα μας. Δίπλα σου κάθεται ένα παιδάκι που οι γονείς του είναι μουσουλμάνοι. Θέλεις να ξέρεις τι πιστεύει ο μουσουλμανισμός ή η εικόνα για το ισλάμ θα είναι η εικόνα του ISIS, των εγκληματιών;

Θέλεις να γνωρίζεις ποιος είναι ο διπλανός σου, για να συμβιώνεις καλά μαζί του ή δεν σ' ενδιαφέρει και τον αποκλείεις; Αυτό ούτε χριστιανικό είναι ούτε, με τη σωστή έννοια, δημοκρατικό και εθνικό. Συνεπώς, έχει μεγάλη σημασία το μάθημα των Θρησκευτικών να είναι ευρύ μάθημα, που το παιδί να μαθαίνει για τις άλλες θρησκείες και όχι μόνο, όπως με έμφαση μαθαίνει, για το θέμα της ορθόδοξης θρησκείας.

Θα τελειώσω με το ζήτημα, το οποίο θέσατε, των παρελάσεων. Ξέρετε πότε εφαρμόστηκαν οι μαθητικές παρελάσεις στην Ελλάδα; Πιστεύετε ότι είναι από παλιά; Είναι από το 1937. Τότε, στη χώρα μας είχαμε δικτατορία Μεταξά, και οι παρελάσεις εφαρμόστηκαν για τον εθνικό φρονηματισμό των ελληνοπαίδων. Μα, θα μου πείτε ότι μετά πέρασαν πολλά χρόνια. Το δέχομαι. Να ξέρουμε, όμως, ότι αυτές οι παρελάσεις δεν αποτελούσαν ποτέ εξ αρχής ούτε μετά στοιχείο της εθνικής ταυτότητας του παιδιού και του Νεοέλληνα. Ήταν ένα στοιχείο φρονηματισμού, όπως λεγόταν. Μετά, ξέρετε, τι σημαίνει παρέλαση: Να πάνε τα παιδιά να τα δουν οι γονείς τους. Εντάξει, να παρελάσουν κι αυτά.

Έχει σημασία οι εθνικές επέτειοι να διδάσκονται με την καλή έννοια στο σχολείο, με γιορτές. Και στους δήμους να διοργανώνονται γιορτές, να μαθαίνουμε τον πολιτισμό, την ιστορία. Αυτό έχει σημασία. Λιγότερο έχει σημασία να παρελαύνουμε, ουσιαστικά, με τρόπους στρατιωτικών αγημάτων. Σημασία έχει να μαθαίνουμε την ουσία και δεν έχει σημασία εάν γίνεται, έστω, η γυμναστική επίδειξη στην παρέλαση.

Είναι προφανές ότι σε ό,τι αφορά το θέμα των Θρησκευτικών την ευθύνη για την αλλαγή του μαθήματος την έχει το Υπουργείο, μέσω της απόφασης του ΙΕΠ, η οποία ελήφθη και θα εφαρμοστεί από φέτος, με νέα προγράμματα τον Σεπτέμβριο. Την ευθύνη για να μην είναι υποχρεωτική η προσευχή στα σχολεία την έχει, επίσης, το Υπουργείο. Δεν πρόκειται να αφήσουμε τους συλλόγους των διδασκόντων, όπως είπατε, να διχάζονται κτλ.. Εμείς θα την πάρουμε την ευθύνη. Η ευθύνη θα είναι: Δεν υποχρεώνουμε να γίνονται το πρωί προσευχές στα σχολεία. Αν, όμως, θελήσουν κάποιοι, αυτό είναι άλλη ιστορία. Δεν απαγορεύουμε. Επαναλαμβάνω, όμως, ότι

δεν θα θεωρήσουμε ότι η ταυτότητα του Έλληνα και η ταυτότητα του ορθόδοξου χριστιανού είναι μια ταυτότητα, όπως λένε οι πολιτικοί επιστήμονες, εργαλειακή, από τη μία εκκλησιαστικοποίησης και από την άλλη στρατιωτικοποίησης. Όχι, θέλουμε να υπάρχει ελευθερία. Τονίζω ότι η βάση της εθνικής μας ταυτότητας είναι η Δημοκρατία.

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

Απλώς θα ήθελα να παρακαλέσω στις επόμενες ερωτήσεις λίγη προσοχή στον χρόνο στις απαντήσεις.

Κύριε Βουλευτά, έχετε το δικαίωμα δευτερολογίας για ενάμισι λεπτό.

ΦΩΤΙΟΣ ΜΟΥΡΟΥΤΣΟΣ (Αρκαδίας): Ευχαριστώ πολύ.

Πρώτα απ' όλα, θα ήθελα να συμφωνήσω με αυτό που είπατε ότι η δημοκρατία είναι πάρα πολύ σημαντική στην καθημερινή μας ζωή, σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα γενικότερα.

Θα ήθελα, όμως, να διαφωνήσω με κάποια πράγματα που είπατε σχετικά με την ομιλία μου. Δεν νομίζω ότι αναφέρθηκα στην στρατιωτικοποίηση ούτε θεωρώ ότι με αυτά που είπα εννόησα ότι όποιος, για παράδειγμα, δεν συμμετέχει σε παρέλαση ή δεν συμμετέχει στην πρωινή προσευχή δεν είναι Έλληνας.

Πιστεύω, όμως, ότι το να μπορούμε να σεβόμαστε και να αποδίδουμε τιμές στους προγόνους μας είναι κάτι πολύ σημαντικό. Αυτός είναι και ο λόγος των μαθητικών παρελάσεων. Δεν έχουν κάτι το υπερβολικό, για να μην γίνονται.

Από εκεί και πέρα όσον αφορά τα Θρησκευτικά, πέρασα την Β' Λυκείου φέτος και διδάχθηκα και έμαθα πράγματα για όλες τις υπόλοιπες θρησκείες. Αυτό, δηλαδή, συμβαίνει ήδη τώρα στο παρόν σύστημα. Οπότε δεν υπάρχει κάποιος λόγος να αλλάξει κάτι, αφού ήδη συμβαίνει αυτό για το οποίο μιλήσατε.

Από εκεί και πέρα γενικότερα θέλω να πω και για την παγκοσμιοποίηση. Είπατε ότι είναι μια πρόκληση θετική. Εγώ προσωπικά δεν θεωρώ θετική πρόκληση το να εξαλείφονται τα στοιχεία του κάθε έθνους. Ακόμα και η Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία ανήκουμε, έχει ως κεντρικό σύνθημα «ενωμένοι στην πολυμορφία». Συμφωνώ στο «ενωμένοι», συμφωνώ, όμως, και στην «πολυμορφία».

Ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε συνάδελφε.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Αγαπητέ Έφηβε Βουλευτή και συμπατριώτη, να συμφωνήσουμε ότι δεν αμφισβητεί ο ένας την ελληνικότητα του άλλου και, συνεπώς, η διαπίστωσή σας ότι στρέφομαι ενάντια στον ελληνικό λαό και την ιστορία του είναι μάλλον λάθος στη διατύπωσή της.

Να συμφωνήσουμε πως, ό,τι και αν πιστεύει ο καθένας εδώ, είμαστε όλοι Έλληνες. Να συμφωνήσουμε, επίσης, πως ό,τι και αν πιστεύει κανείς σε σχέση με τα θρησκευτικά του πιστεύω είναι σεβαστό και δεν θα επιβάλουμε μέσα από κατηχητικό στο σχολείο τη μια ή την άλλη αντίληψη περί θρησκείας. Αυτό σημαίνει δημοκρατία.

Και να συμφωνήσουμε ότι σχολείο σημαίνει να μαθαίνουν τα παιδιά, να μαθαίνουν την ιστορία και να τιμούν τους προγόνους τους, να μαθαίνουν για τη θρησκεία που πιστεύει ο γονιός τους, αλλά και την θρησκεία που πιστεύει ο διπλανός τους και έτσι να τιμούν το σύνολο της λειτουργίας της κοινωνικής και της πολιτιστικής.

Θα ήθελα να σταθώ σε ένα ζήτημα. Ορθώς είπατε ότι δεν είναι κανείς περισσότερο Έλληνας ή περισσότερο χριστιανός, αν κάνει παρέλαση ή αν προσεύχεται το πρωί, υπό συνθήκες μάλιστα που γνωρίζουμε πώς γίνονται οι προσευχές και παρελάσεις σε πολλές περιπτώσεις. Μαθητές είστε, το γνωρίζετε.

Αυτό που θέλω να συνεννοηθούμε είναι ότι η αναγκαία διαμόρφωση των ουσιαστικών πλευρών της εθνικής ταυτότητας προϋποθέτουν να μάθουμε -το τονίζω- την ιστορία μας με ανοικτό τρόπο, να μάθουμε τη γλώσσα μας με ανοικτό τρόπο, τη λογοτεχνία μας, τη σχέση της ελληνικής λογοτεχνίας και της ελληνικής ιστορίας με την ευρωπαϊκή και την παγκόσμια λογοτεχνία και ιστορία, γιατί δεν είμαστε έτσι εδώ πέρα. Δεν φυτευτήκαμε έτσι σε αυτήν την χώρα, υπάρχει μια ολόκληρη ιστορία.

Και το θέμα της παγκοσμιοποίησης, στο οποίο αναφέρθηκα, είπα ότι έχει και θετικές πλευρές. Έχει αναμφίβολα αρνητικές και τις ζούμε από την οικονομική της πλευρά, αλλά έχει και θετικές. Το γεγονός ότι πιο εύκολα πηγαίνει ένα παιδί σήμερα στα πανεπιστήμια της Ευρώπης, με τα Erasmus και τα άλλα προγράμματα, είναι θετικό ή αρνητικό; Θετικό είναι.

Το ότι μιλάμε πιο πολλές γλώσσες και εμείς, και θέλουμε και οι άλλοι να μιλάνε -αυτό είναι ένα στοιχείο, επίσης, που ωθείται από την παγκοσμιοποίηση-, είναι θετικό ή αρνητικό; Θετικό είναι αυτό.

Με λίγα λόγια, το ότι η ελληνική κουλτούρα, ο ελληνικός πολιτισμός και η ελληνική ταυτότητα δεν είναι μια απομονωμένη στη γωνία ταυτότητα και κουλτούρα, αλλά είναι εγγεγραμμένη στην καρδιά του ευρωπαϊκού πολιτισμού, είναι θετικό ή αρνητικό; Προφανώς είναι θετικό.

Σε αυτά αναφέρθηκα και ευχαριστώ και πάλι, αγαπητέ μου συμπατριώτη.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τέταρτη θα συζητηθεί η επίκαιρη ερώτηση του Εφήβου Βουλευτή Καβάλας, κ. Κωνσταντίνου Καραϊσκού, από την Β Ομάδα Διαβούλευσης προς τον Υπουργό με θέμα: *Καλλιτεχνικά μαθήματα και έκφραση των μαθητών.*

Κύριε συνάδελφε, έχετε τον λόγο για τρία λεπτά στην πρωτολογία σας.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ (Καβάλας): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Ονομάζομαι Καραϊσκος Κωνσταντίνος και εκπροσωπώ τον Νομό Καβάλας.

Κύριε Υπουργέ, όπως κάθε χρόνο, έτσι και φέτος, οι μαθητές κάθε βαθμίδας, αλλά ιδιαίτερα της δευτεροβάθμιας, θα ακούσουν μέσα στη χρονιά για μαθήματα που θεωρούνται, προφανώς, από το Υπουργείο σημαντικά για τον εξοπλισμό τους με απαραίτητα εφόδια, για να αντιμετωπίσουν τη ζωή και να γνωρίσουν τους εαυτούς τους.

Σε αυτά ίσως χωρέσουν μια-δύο ώρες εικαστικά, μουσική και λογοτεχνία για την καλλιτεχνική διαπαιδαγώγηση των παιδιών. Μέσα σε αυτές τις ώρες τα παιδιά θα κληθούν να μελετήσουν εικαστικά, μουσικά και λογοτεχνικά έργα, προσπαθώντας να διακρίνουν σχήματα, ιδιομορφίες, μοτίβα κ.λπ.. Θα μάθουν σελίδες επί σελίδων με θεωρία και βιογραφίες σημαντικών καλλιτεχνών, όπως Λύτρας, Χατζιδάκις, Καβάφης, ή τουλάχιστον θα τους δοθεί η προτροπή να το κάνουν. Ελάχιστοι μαθητές θα δώσουν σημασία σε καλλιτεχνικά μαθήματα, όταν αυτά, αντί να τους προτρέπουν να εκφραστούν, τους ωθούν στην απομνημόνευση και, επομένως, στην ανία και την πλήρη αδιαφορία.

Μέσα από την τέχνη ο καθένας εκφράζει ανησυχίες, προβληματισμούς, συναισθήματα με διαφορετικό και μοναδικό τρόπο. Στο σχολείο, όχι μόνο ο μαθητής δεν δημιουργεί πραγματικά, αλλά καλείται να θυσιάσει τη δημιουργικότητά του, για να ακολουθήσει το σωστό παράδειγμα, που θεωρείται πρότυπο. Δεν βλέπει μέσα στην τέχνη τον εαυτό του, αφού αυτή είναι αποκομμένη, απομακρυσμένη από τον ίδιο και τη ζωή του.

Τα καλλιτεχνικά μαθήματα εμφανίζονται αποκομμένα και από την ίδια την τέχνη, καθώς αγνοούνται, ως μη υπάρχουσες, τέχνες όπως ο κινηματογράφος, η γλυπτική, αλλά και το θέατρο.

Με βάση αυτά, ερωτάσθε, κύριε Υπουργέ, με ποιον τρόπο θα συμβάλλετε στη μετατροπή των καλλιτεχνικών μαθημάτων σε μαθήματα που να προτρέπουν την αυτοέκφραση και τη δημιουργικότητα;

Λαμβάνοντας υπ' όψιν την πρόθεσή σας να μειωθεί η ύλη και οι ώρες διδασκαλίας των πολύωρων μαθημάτων, μήπως είναι ευκαιρία να ενισχυθούν ταυτόχρονα τα καλλιτεχνικά μαθήματα;

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε συνάδελφε.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Ευχαριστώ.

Κύριε Έφηβε Βουλευτή Καβάλας, συμφωνώ με τη διαπίστωση, με την οποία καταλήγεται την ερώτησή σας. Είναι μια ευκαιρία, όταν αναμορφώνουμε συνολικά το πρόγραμμα του σχολείου, να σκεφτούμε πώς τα καλλιτεχνικά μαθήματα ή ευρύτερα η πολιτιστική καλλιτεχνική παιδεία θα αποτελέσουν επίκεντρο αυτής της αναμόρφωσης του σχολείου.

Βεβαίως, το σχολείο είναι όλες οι άλλες γνώσεις που τα παιδιά αποκτούν εκεί, χρήσιμες για τη ζωή τους, αλλά και τα καλλιτεχνικά μαθήματα δεν είναι απλώς το αλατοπίπερο, είναι ουσιαστικό στοιχείο γι' αυτό που ονομάζουμε «ολόπλευρη μόρφωση των μαθητών και των μαθητριών».

Η καλλιτεχνική παιδεία διευρύνει τους ορίζοντες των παιδιών, όπως η πολιτική παιδεία διευρύνει τους ορίζοντες των ενηλίκων.

Άρα, η Πολιτεία, αν έχει ως πρόταγμά της τη δημοκρατική διαπαιδαγώγηση των παιδιών, των εφήβων και των μικρότερων μαθητών, πρέπει τα καλλιτεχνικά μαθήματα με την ευρεία έννοια - στην οποία αναφερθήκατε κι εσείς και συμπεριλαμβάνετε και τη λογοτεχνία, όχι μόνο τις εικαστικές τέχνες, αλλά και τη μουσική- να αποτελέσουν έναν από τους σπονδύλους του νέου προγράμματος σπουδών.

Σας υποσχόμαστε ότι το σκεφτόμαστε, το μελετάμε. Αυτά δεν γίνονται από τη μία μέρα στην άλλη. Το ξέρουμε. Όμως κάποτε πρέπει να αρχίσει το βήμα.

Σήμερα τι γίνεται; Σήμερα έχουμε ένα ολοένα και μεγαλύτερο δίκτυο Καλλιτεχνικών σχολείων σε όλη τη χώρα. Είναι σχολεία είτε Μουσικά είτε σχολεία χορού και άλλων τεχνών. Συνεπώς, υπάρχει αίτημα από δήμους να αυξηθεί ο αριθμός των σχολείων αυτών και να ανταποκρινόμαστε με τα λίγα δημοσιονομικά οικονομικά που έχουμε.

Βεβαίως, πρέπει τα καλλιτεχνικά μαθήματα να είναι σπόνδυλος και στη γενική παιδεία και στην τεχνική παιδεία. Συμφωνώ μαζί σας. Όμως, όπου υπάρχει κλίση και ιδιαίτερο ενδιαφέρον, πρέπει η Πολιτεία να προσφέρει τη δυνατότητα στα κορίτσια και τα αγόρια να προχωρούν μέσα από τα μαθήματα της καλλιτεχνικής αγωγής.

Πρέπει να σας πω ότι υπάρχει μεγάλη ζήτηση, για να φοιτούν παιδιά σε αυτά τα σχολεία. Είναι σχολεία, στα οποία -όπως έχω δει με τα μάτια μου- οι μαθητές πηγαίνουν με γέλιο, είναι ευχαριστημένοι, δεν αισθάνονται εξαναγκασμό. Άρα, είναι επιτυχημένα σχολεία. Και είναι σχολεία που, πέρα από τις τέχνες και τις δεξιότητες των παιδιών γύρω από την τέχνη, τους δίνουν και γνώσεις, που καθιστούν την επιτυχία τους στα πανεπιστήμια σίγουρη σε ποσοστά πάνω από 95% στα περισσότερα Μουσικά σχολεία.

Επομένως, τελειώνοντας, θέλω να σας πω ότι έχουμε συνείδηση αυτής της ανάγκης που είπατε και αναμορφώνοντας το πρόγραμμα θα κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν, για να ενισχύσουμε την ολόπλευρη μόρφωση των παιδιών, που σημαίνει και την καλλιτεχνική μόρφωση.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.
Συνάδελφε, κύριε Καραϊσκό, θέλετε να δευτερολογήσετε; Έχετε ενάμισι λεπτά.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΪΣΚΟΣ (Καβάλας): Με καλύψατε, κύριε Υπουργέ.

Όμως, ήθελα να σας ρωτήσω εάν υπάρχει κάποια συγκεκριμένη σκέψη πάνω στο πώς θα ενισχυθεί η καλλιτεχνική παιδεία στα γενικά σχολεία, εκτός των Καλλιτεχνικών σχολείων, ή αν είναι στα πολύ αρχικά στάδια.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Σας είπα ότι είναι θέμα συνολικής αναμόρφωσης του προγράμματος, το οποίο θα γίνει σταδιακά από τον επόμενο χρόνο, που θα έχουμε συγκεκριμένα νέα μαθήματα και διεύρυνση γνωστικών αντικειμένων, σε μερικά από τα οποία αναφέρθηκα ήδη.

Τα καλλιτεχνικά μαθήματα και στη γενική και στην επαγγελματική εκπαίδευση θα αποτελούν δεν θα αποτελούν τους «φτωχούς συγγενείς», αλλά θα είναι μαθήματα που θα προσφέρουν ουσιαστικά στα παιδιά.

Επί του παρόντος, ενισχύουμε το δίκτυο των Καλλιτεχνικών σχολείων.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, θα συζητηθεί πέμπτη στη σειρά η επίκαιρη ερώτηση του Εφήβου Βουλευτή Αχαΐας, κ. Κωνσταντίνου Ανδριοσόπουλου, από την Δ Ομάδα Διαβούλευσης, προς τον Υπουργό με θέμα: *Η αλλαγή του εξεταστικού συστήματος εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και οι συνέπειες από την αντικατάσταση του κατά γενική ομολογία αντικειμενικού και αδιάβλητου θεσμού των πανελλαδικών εξετάσεων.*

Τον λόγο έχει ο ερωτών Έφηβος Βουλευτής για τρία λεπτά.

(Χειροκροτήματα)

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝΔΡΙΟΣΟΠΟΥΛΟΣ (Αχαΐας): Ευχαριστώ πολύ, κύριε Πρόεδρε.

Ονομάζομαι Ανδριοσόπουλος Κωνσταντίνος και εκπροσωπώ την εκλογική περιφέρεια Αχαΐας.

Κύριε Υπουργέ, σύμφωνα με επανειλημμένες επίσημες τοποθετήσεις σας, απώτερος στόχος της Κυβέρνησής σας όσον αφορά στις μεταρρυθμίσεις στην παιδεία είναι η κατάργηση των πανελλαδικών εξετάσεων.

Μία από τις προτάσεις που προέκυψαν μετά από τις συναντήσεις των Επιτροπών Εθνικού και Κοινωνικού Διαλόγου για την Παιδεία προβλέπει ότι η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση θα γίνεται μέσω ενός συγκεκριμένου συντελεστή κατάταξης του υποψηφίου επί του γενικού βαθμού επίδοσης, χωρίς όμως να έχει διευκρινιστεί με ακρίβεια το συγκεκριμένο σχέδιο.

Το πρόβλημα που ανακύπτει στο προτεινόμενο σύστημα είναι το πώς θα συνοδευτεί από αδιάβλητα κριτήρια, ώστε να διασφαλίζεται πλήρως η αντικειμενικότητα και η αξιοπιστία του.

Λαμβάνοντας υπ' όψιν ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα, από την πρώτη στιγμή της δημιουργίας του, δυστυχώς έχει σχεδιαστεί με τέτοιο τρόπο ώστε το Λύκειο να λειτουργεί ως προθάλαμος του Πανεπιστημίου, κάθε προσπάθεια αλλαγής αυτής της πολιτικής απαιτεί κατάλληλη προετοιμασία και μακροχρόνιο σχεδιασμό.

Εάν, λοιπόν, θέλουμε να είμαστε ρεαλιστές, κύριε Υπουργέ, καλό θα ήταν να αναλογιστούμε τις συνέπειες που θα είχε μια ξαφνική αλλαγή του εξεταστικού συστήματος και του τρόπου εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Κατόπιν των ανωτέρω, ερωτάσθε: Πρώτον, πώς θα συνοδευτεί το προτεινόμενο σύστημα, που έφερα ως παράδειγμα, από αδιάβλητα κριτήρια, ώστε να διασφαλίζεται πλήρως η αντικειμενικότητα και η αξιοπιστία του;

Δεύτερον, σε ποιες ενέργειες προτίθεστε να προβείτε σε ενδεχόμενη κατάργηση του θεσμού των πανελλαδικών εξετάσεων, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η αντικειμενικότητα στην αξιολόγηση των υποψηφίων και συνεπώς η ακριβοδίκαιη κατανομή τους στα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα;

Ονομάζομαι Ανδριοσόπουλος Κωνσταντίνος και σας ευχαριστώ πολύ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε συνάδελφε.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Κύριε Έφηβε Βουλευτή Αχαΐας, θέτεις ένα σταυρικό ερώτημα και πρόβλημα για το σύνολο των ελληνικών οικογενειών και για τα παιδιά στη χώρα μας: πώς θα μπουν στα Πανεπιστήμια.

Γύρω από το ζήτημα έχουν ειπωθεί πολλά πράγματα.

Το σημαντικότερο είναι ότι κάθε χρόνο πληρώνονται εκατοντάδες εκατομμύρια ευρώ, σε συνθήκες μάλιστα οικονομικής κρίσης, στα φροντιστήρια. Η μια παρενέργεια είναι αυτή, ότι οι οικογένειες πληρώνουν πολλά χρήματα και η δωρεάν εκπαίδευση στην ουσία μετατρέπεται σε περίπου δωρεάν.

Η άλλη πλευρά είναι η λειτουργία του σχολείου. Η Γ΄ Λυκείου δεν υπάρχει. Αυτή είναι η εμπειρία. Φυλάνε όλοι τις απουσίες τους για μετά τον Μάρτιο και καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς τα παιδιά πηγαίνουν στο φροντιστήριο, ενώ στο σχολείο απλώς παρευρίσκονται.

Είναι προφανές ότι αυτό το σχολείο έχει υποκύψει, όπως σωστά περιγράψατε, στην πραγματικότητα του προθάλαμου του πανεπιστημίου. Προφανώς, χρειάζεται κατάλληλη προετοιμασία, όπως είπατε και μακροχρόνιος σχεδιασμός.

Όμως, θα πρέπει να αλλάξει αυτό το σύστημα. Πρέπει να αναγνωρίσουμε ότι είναι σύστημα αντικειμενικό και αδιάβλητο, με την έννοια ότι δεν γίνονται οι γνωστές διαδικασίες που σε άλλους τομείς της δημόσιας ζωής μπορεί να γίνονταν και γίνονταν. Εδώ, όχι, δεν έχει ακουστεί κάτι, με εξαίρεση την «ευδοκίμηση» παλιά, μια ιστορία που είχε δώσει κάποιος τα θέματα πριν από είκοσι και παραπάνω χρόνια. Από τότε δεν υπάρχει καμία –μα, καμία- τέτοια υποψία. Κάθε χρόνο όποια κυβέρνηση και αν είναι, διασφαλίζει –πέρυσι και φέτος η δική μας Κυβέρνηση διασφάλισε- τον αδιάβλητο τρόπο διεξαγωγής των εξετάσεων. Και αυτή είναι η πρώτη υποχρέωση που έχουν όλες οι κυβερνήσεις, το σύστημα εισαγωγής να είναι αδιάβλητο.

Από εκεί και πέρα, στο πλαίσιο του εθνικού και κοινωνικού διαλόγου διατυπώθηκαν ορισμένες απόψεις. Δεν αφορούν στενά το θέμα των εξετάσεων, της επιλογής από το Λύκειο στο Πανεπιστήμιο. Αφορούν την αλλαγή του μέσου σχολείου.

Διατυπώθηκε η άποψη να έχουμε τετραετές γυμνάσιο και διετές Λύκειο. Αυτό σημαίνει πλήρη αναμόρφωση του σχολείου. Δεν σημαίνει ότι παίρνω την Α΄ Λυκείου και την κάνω Δ΄ Γυμνασίου. Σημαίνει πλήρη αναμόρφωση. Σημαίνει περισσότερα προαιρετικά μαθήματα στη μέση σχολική βαθμίδα. Σημαίνει σε βάθος μελέτη στο Λύκειο ορισμένων γνωστικών αντικειμένων, αυτών που τα παιδιά επιλέγουν για να προχωρήσουν στις πανεπιστημιακές τους σπουδές, όχι όλα ισότιμα. Σε κάποια δίνουμε έμφαση. Σημαίνει, επίσης, αλλαγή των πανεπιστημίων, το παιδί να μπαίνει όχι στενά σε μια περιορισμένη επιστημονική περιοχή, αλλά σε μια ευρύτερη επιστημονική περιοχή, σε μια σχολή και όχι στενά σε ένα τμήμα. Και αυτό θέλει συζήτηση.

Βλέπετε ότι δεν τρέχουμε, δεν βιαζόμαστε. Προκειμένου να αλλάξει αυτό το σύστημα, δεν αρκεί μόνο, όπως είπατε -και σωστά- η κατάλληλη προετοιμασία και ο μακροχρόνιος σχεδιασμός. Χρειάζεται δημόσιος διάλογος και συναίνεση από πολλές πλευρές και εννοώ και πολιτικά κόμματα. Το επιδιώκω. Αυτός είναι ο στόχος μου για τις μεγάλες αλλαγές συνολικά της εκπαίδευσης, προκειμένου το σχολείο να είναι σχολείο ποιότητας και ισότητας και όχι σχολείο άκρατου ανταγωνισμού, σχολείο με αντίληψη φροντιστηρίου, σχολείο-προθάλαμος για τα πανεπιστήμια.

Με αυτήν την έννοια -συμφωνώ μαζί σας- θα είμαστε έτοιμοι του χρόνου να παρουσιάσουμε στον δημόσιο διάλογο μια πρόταση -επαναλαμβάνω- συναρτημένη με τα πριν και τα μετά, όχι εντοπισμένη μόνο στη στιγμή της επιλογής. Θα είμαστε έτοιμοι. Δεν θα αιφνιδιάσουμε, το παιδί θα έχει τουλάχιστον τρία χρόνια μπροστά του, για να γνωρίζει με ποιον τρόπο θα επιλεγεί στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

Κύριε συνάδελφε, θέλετε να δευτερολογήσετε;

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝΔΡΙΟΣΟΠΟΥΛΟΣ (Αχαΐας): Ναι, κύριε Πρόεδρε.

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ορίστε, έχετε τον λόγο για ενάμισι λεπτό.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΑΝΔΡΙΟΣΟΠΟΥΛΟΣ (Αχαΐας): Κύριε Υπουργέ, συμφωνώ απόλυτα με αυτό που είπατε, ότι οι πανελλαδικές εξετάσεις είναι ένας απόλυτα αντικειμενικός, αδιάβλητος και λειτουργικός θεσμός που υφίσταται πάρα πολλά χρόνια στη χώρα μας.

Θα ήθελα να σας ρωτήσω το εξής: Στις προσωπικές σας επιδιώξεις υπάρχει κάποιο σχέδιο, κάποιος θεσμός, ο οποίος θα είναι το ίδιο αντικειμενικός, το ίδιο αδιάβλητος και για τον οποίο θα μπορούμε να είμαστε σίγουροι για την αξιοπιστία του;

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε τον κύριο συνάδελφο.

Ορίστε, κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο επίσης για ενάμισι λεπτό.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Κύριε Έφηβε Βουλευτή, δεν υπάρχουν προσωπικές επιδιώξεις στα θέματα αυτά. Υπάρχει υποχρέωση της Πολιτείας με τα αρμόδια όργανά της, με τα εκπαιδευτικά όργανα, με τη Βουλή που και αυτή νομοθετεί -γιατί χρειάζεται νομοθεσία για τις νέες εξετάσεις- με τον ευρύτερο εθνικό και κοινωνικό διάλογο, να καταλήξει.

Επαναλαμβάνω: δεν είναι θέμα προσωπικών παιχνιδιών και επιδιώξεων η ζωή των παιδιών, ούτε το μέλλον της εκπαίδευσης στη χώρα μας. Δεν είμαστε θιασώτες του μοντέλου σύμφωνα με το οποίο κάθε κυβέρνηση αλλάζει τις εκπαιδευτικές νομοθεσίες ή, ακόμα χειρότερα, και διαφορετικός Υπουργός της ίδιας κυβέρνησης αλλάζει αυτά που κάνει ο προκάτοχός του.

Γι' αυτό κάνουμε βήματα αργά και σταθερά. Ξαναλέω: Αργά και σταθερά, αρκεί να υπάρχει αντικειμενικότητα, αμεροληψία -καμία αντίρρηση-, αλλά και να καταργηθεί το σημερινό σύστημα, το οποίο όλοι συνομολογούμε ότι δεν πάει άλλο πια.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, τελευταία συζητείται η επίκαιρη ερώτηση της Εφήβου Βουλευτή από την Κύπρο, κ. Αλεξάνδρας Παύλου, από τη Β Ομάδα Διαβούλευσης, με θέμα: *Παραπαιδεία και οικονομική κρίση*, προς τον Υπουργό Παιδείας.

Η ερωτώσα Έφηβος Βουλευτής έχει τον λόγο.

(Χειροκροτήματα)

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΥΛΟΥ (Κύπρος): Ευχαριστώ, κύριε Πρόεδρε.

Κύριε Υπουργέ, στη σημερινή εποχή στην Ελλάδα, αλλά και στην Κύπρο εμφανίζεται εντονότερα το φαινόμενο της παραπαιδείας.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αποκλείονται παιδιά από οικογένειες με οικονομική δυσχέρεια. Αυτό οφείλεται τόσο στο προβληματικό εκπαιδευτικό σύστημα όσο και στην υπερβολική εξεταστέα ύλη, που υπερβαίνει τις δυνατότητες των μαθητών.

Ο συνδυασμός της έλλειψης χρόνου για την αφομοίωση της ύλης και ο έντονος ανταγωνισμός, οδηγούν τους μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην παραπαιδεία, με αποτέλεσμα να επιβαρύνουν τον οικογενειακό προγραμματισμό δυσβάσταχτα.

Και σας ρωτώ: Είναι αυτή η δωρεάν εκπαίδευση που μας παρέχεται; Είναι αυτές ίσες ευκαιρίες για όλους; Η οικογένειά μου, κύριε Υπουργέ, όπως και οι πλείστες των ελληνικών οικογενειών το 2016 δεν μπορούν να πληρώνουν όλα αυτά για να έχουν τα παιδιά τους μία θέση στα πανεπιστήμια.

Και θέτω το εξής ερώτημα: Εσείς τι έχετε σκοπό να κάνετε για την αντιμετώπιση αυτού του προβλήματος, που ταλανίζει τους σημερινούς μαθητές, αλλά και τους γονείς τους;

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κυρία συνάδελφε.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Φίλη Έφηβη Βουλευτή από την Κύπρο, βλέπω ότι η Κύπρος αντιγράφει και τα κακά της Ελλάδας όχι μόνο τα καλά. Και αναφέρομαι στο θέμα της παραπαιδείας το οποίο θέσατε.

Ουσιαστικά θα επαναλάβω αυτά που είπα νωρίτερα: πως πρέπει να αλλάξει το σχολείο. Και επειδή πρέπει να αλλάξει -το λέτε και εσείς στην ερώτησή σας- χρειαζόμαστε λιγότερες εξετάσεις. Δεν είναι δυνατόν να στηρίζεται το σχολείο στις εξετάσεις. Πρέπει να στηρίζεται στην προσωπική σχέση, στη διδακτική ωφέλεια ανάμεσα στον εκπαιδευτικό και τον μαθητή.

Συνεπώς, το πρώτο στοιχείο είναι ποιοτικός χρόνος και όχι ποσοτικός χρόνος στο σχολείο, λιγότερες εξετάσεις -αναφέρθηκα νωρίτερα στο θέμα αυτό- και αλλαγή του τρόπου εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Να πω και μια τέταρτη παράμετρο, τον απεγκλωβισμό από μία κοινωνική αντίληψη σύμφωνα με την οποία δεν υπάρχουμε ως πολίτες με αξία και δικαιώματα, αν δεν πάμε στο πανεπιστήμιο. Αυτό είναι λάθος.

Υπάρχουν πολλοί τρόποι τελειώνοντας το Λύκειο να προχωρήσει κανείς και σε άλλες εκπαιδευτικές επιλογές. Η επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση στη χώρα μας είναι υποβαθμισμένες. Η προσπάθειά μας είναι να δώσουμε μεγαλύτερη έμφαση σε αυτήν, προκειμένου τα παιδιά, μέσα από μία ολόπλευρη μόρφωση και όχι από μια πρώιμη επιλογή, να μπορέσουν να οδηγηθούν σε σωστές επιλογές και τεχνικής εκπαίδευσης ανώτερης και ανώτατης. Πρέπει να καταλάβουμε ότι, εάν για συγκεκριμένους ιστορικούς λόγους η προσπάθεια των ανθρώπων να πάνε στα πανεπιστήμια, συναρτάται όχι μόνο με την αγάπη προς τη μόρφωση, αλλά και με την προσπάθεια να ανέβουν κοινωνικά, αυτή η πραγματικότητα σήμερα έχει αλλάξει.

Η κρίση έχει περιορίσει αυτό που λέμε τις αναδιανεμητικές ικανότητες της εκπαίδευσης. Το κοινωνικό «ασανσέρ» έχει σταματήσει. Κι όσο και αν χτυπάμε από μέσα, δεν θα πάρει μπρος εύκολα, γιατί απλούστατα αυτός ο κοινωνικός μηχανισμός έχει χαλάσει. Ανήκει σε μια άλλη εποχή.

Άρα, παραπαιδεία και οικονομική κρίση μάς βάζουν στα βαθιά νερά για το πώς θα αλλάξουμε το σχολείο, αλλά και τη νοοτροπία μας για το τι είναι εκπαίδευση και τι είναι επάγγελμα.

Σας ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

Κυρία Παύλου, έχετε τον λόγο για τη δευτερολογία σας.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΥΛΟΥ (Κύπρος): Ευχαριστώ για την απάντησή σας.

Θα χρησιμοποιήσω τον χρόνο της αντιπρότασης, για να σας πω ότι, όπως προαναφέρατε, η Κύπρος αντιγράφει κατά πολύ το εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδος.

Πιστεύω ότι υπάρχει τρόπος και είναι εφικτό οι μαθητές να περνούν στα πανεπιστήμια όχι μόνο με γραπτές εξετάσεις, αλλά και με μια συνέντευξη, η οποία θα τους φέρει λίγο πιο κοντά και στους καθηγητές. Αυτός θα είναι ένας τρόπος και για να απέχουν από το άγχος.

Αυτή είναι η δική μου πρόταση και δεν ξέρω αν αυτό είναι εφικτό. Απλά πιστεύω ότι είναι ένα σωστό στοιχείο, για να γίνει πιο αντικειμενικός και αξιολογικός ο τρόπος εισδοχής στα πανεπιστήμια.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κυρία συνάδελφε.

Κύριε Υπουργέ, έχετε τον λόγο.

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΦΙΛΗΣ (Υπουργός Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων): Η πρότασή σας έχει ως βάση –και αυτό κρατώ- ότι δεν πρέπει να συνεχίζεται η διαδικασία της στιγμιαίας επιλογής, μπαμ και κάτω. Πηγαίνει και δίνει εξετάσεις μια ημέρα το παιδί, πετυχαίνει ή αποτυχαίνει, τελείωσε. Αυτό πρέπει να αλλάξει.

Πρέπει να βρούμε διαδικασίες «φακέλου» -με την καλή έννοια- για τα προσόντα του παιδιού, που θα προκύπτουν από τη συνολική εκπαιδευτική διαδικασία και όχι, επαναλαμβάνω, από στιγμιαίες εξετάσεις. Θα το σκεφτούμε.

Θέλω να σας πω ότι η Κύπρος -για να μη την αδικούμε- έχει προχωρήσει σε μια πολύ σοβαρή εκπαιδευτική μεταρρύθμιση. Σε μερικά σημεία είναι πιο μπροστά από την Ελλάδα. Και δεν είναι η πρώτη φορά που η Κύπρος δείχνει τον δρόμο θετικών μεταρρυθμίσεων και προς την Ελλάδα.

Τελειώνοντας, θα ήθελα να κάνω δύο παρατηρήσεις.

Η πρώτη παρατήρηση είναι ότι στο πρόσωπό σας, όπως θα έχετε ακούσει πολλές φορές, βλέπουμε το παρόν και το μέλλον του ελληνισμού. Είναι βαριές αυτές οι απευθύνσεις. Το καταλαβαίνετε όλοι σας. Αλλά θα πω και κάτι άλλο.

Στο πρόσωπό σας βλέπω και την εμπιστοσύνη που πρέπει να δείχνει η Ελληνική Πολιτεία προς τους εκπαιδευτικούς. Γιατί το σχολείο, βεβαίως, υπάρχει για τον μαθητή και τη μαθήτριά, αλλά δεν μπορεί να υπάρξει, αν ο άλλος πόλος, ο άλλος παράγοντας, η άλλη δύναμη και πραγματικότητα του σχολείου, που είναι ο εκπαιδευτικός, παρά τα μεγάλα και δυσμενή ζητήματα που αντιμετωπίζει εκτός του σχολείου, δεν είναι μέσα με όλη του την ψυχή. Και κατά κανόνα, παρά τα προβλήματα, είναι στο σχολείο με όλη του την ψυχή.

Άρα, θα ήθελα σήμερα να αποτίσουμε και έναν φόρο τιμής στον εκπαιδευτικό που δεν είναι σήμερα παρών με το σώμα του στη Βουλή των Εφήβων, αλλά είναι παρών με τη δουλειά του μέσω υμών.

Δεύτερον, θέλω να πω ότι τη *Βουλή των Εφήβων*, με τη δική μου λογική, τη βλέπω ως μια προέκταση της καθημερινής συμμετοχής των μαθητών και μαθητριών στην εκπαίδευση και το σχολείο, σαν μια προέκταση των σχολικών συμβουλίων και μαθητικών κοινοτήτων. Διότι η δύναμη της αντιπροσώπευσης, αν δεχτούμε ότι εσείς έχετε μια μορφή αντιπροσώπευσης εδώ σήμερα, είναι η δύναμη όχι να λες κάτι που αφορά μόνο εσένα, αλλά να μεταφέρεις και τη γνώμη κάποιων άλλων.

Άρα, η αντιπροσώπευση συνδυάζεται με τη συμμετοχή. Δηλαδή, όπως και παλιότερα ξέρουμε από την Αρχαία Ελλάδα, η μορφή της άμεσης δημοκρατίας είναι αυτή που εμπλουτίζει την έμμεση δημοκρατία. Και με αυτή την έννοια, η *Βουλή των Εφήβων* δίνει ένα καλό παράδειγμα πώς μπορούμε να πορευθούμε συνολικά ως πολιτικό σύστημα, εάν στηριζόμαστε στη συμμετοχή όλων και όχι στην ξεκομμένη αντιπροσώπευση των ολίγων.

Ευχαριστώ.

(Χειροκροτήματα)

ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ (Σπυρίδων Λυκούδης): Ευχαριστούμε, κύριε Υπουργέ.

Κυρίες και κύριοι συνάδελφοι Έφηβοι Βουλευτές, εδώ ολοκληρώσαμε τη διαδικασία του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου και των Επικαίρων Ερωτήσεων. Εγώ θέλω να σας ευχαριστήσω θερμά για την εξαιρετική συνέπεια που δείξατε στην τήρηση του χρόνου των ερωτήσεων. Δεν μπορείτε να φανταστείτε πόσο βοηθάει το Προεδρείο η συνέπεια στον χρόνο για τη διαχείριση συνολικά της διαδικασίας.

Μαζί με την ολοκλήρωση των εργασιών του Κοινοβουλευτικού Ελέγχου ολοκληρώνουμε και τις εργασίες της παρούσας Συνόδου της *Βουλής των Εφήβων*.

(Χειροκροτήματα)

Επιτρέψτε μου να σας πω δύο λόγια. Επιστρέφοντας στους τόπους σας, θέλουμε να μεταφέρετε στους συμμαθητές σας τον χαιρετισμό μας, την αγάπη μας, αλλά και τη φροντίδα μας για την προκοπή της ελληνικής νεολαίας, της νεολαίας του ελληνισμού της Διασποράς.

Θέλω να ευχαριστήσω την Πρόεδρο της Επιτροπής του Εκπαιδευτικού Προγράμματος *Βουλή των Εφήβων*, κυρία Δήμητρα Μακρυνιώτη και τα μέλη της Επιτροπής Σοφία Βγεντοπούλου, Ακριβή Γεωργούση, Ιωάννα Δεκατρή, Λάμπρο Πόλκα, Χρήστο Στεφάνου, Νάνσυ Ταλούμη, Βασίλειο Τσάφο, Πέτρο Χαραβιτσίδα, καθώς και τον κ. Γεώργιο Μόσχο, Συνήγορο του Παιδιού.

(Χειροκροτήματα)

Να ευχαριστήσω τον Γενικό Γραμματέα του Ιδρύματος, Καθηγητή κ. Παύλο Σούρλα και τα στελέχη του Ιδρύματος.

(Χειροκροτήματα)

Παράλληλα, θέλω να ευχαριστήσουμε όλες τις αρμόδιες υπηρεσίες του Κοινοβουλίου που συνέβαλαν στον συντονισμό και την ομαλή διεξαγωγή της Συνόδου.

(Χειροκροτήματα)

Σημαντικό ρόλο έπαιξαν σε αυτό και οι συνάδελφοι Βουλευτές που συμμετείχαν στις εργασίες της Συνόδου: ο Πρόεδρος της Διαρκούς Επιτροπής Μορφωτικών Υποθέσεων και Βουλευτής Επικρατείας του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, κ. Κωνσταντίνος Γαβρόγλου, ο Βουλευτής Β' Πειραιά των Ανεξαρτήτων Ελλήνων–Εθνική Πατριωτική Δημοκρατική Συμμαχία, κ. Δημήτριος Καμμένος, η Βουλευτής Κορινθίας του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, κυρία Μαρία Θελερίτη, ο Ε' Αντιπρόεδρος της Βουλής και Βουλευτής Δωδεκανήσου της Δημοκρατικής Συμπαράταξης ΠΑΣΟΚ-ΔΗΜΑΡ, κ. Δημήτριος Κρεμαστινός, ο Βουλευτής Σάμου του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, κ. Δημήτριος Σεβαστάκης, η Βουλευτής Β' Αθήνας της Νέας Δημοκρατίας, κυρία Σοφία Βούλτεψη, ο Πρόεδρος της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και Βουλευτής Κυκλάδων του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς, κ. Αντώνιος Συρίγος και ο Κοινοβουλευτικός Εκπρόσωπος του Συνασπισμού Ριζοσπαστικής Αριστεράς και Βουλευτής Ιωαννίνων, κ. Χρήστος Μαντάς.

(Χειροκροτήματα)

Σας ευχαριστούμε πάρα πολύ, κύριοι συνάδελφοι, για τη συμβολή σας.

Θα ήθελα, επίσης, να ευχαριστήσω τα Υπουργεία Παιδείας της Ελλάδος και της Κύπρου.

(Χειροκροτήματα)

Ιδιαίτερως ευχαριστούμε τον Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, κ. Νικόλαο Φίλη, τον Υπουργό Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Νικόλαο Παρασκευόπουλο, τον Αναπληρωτή Υπουργό Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων, κ. Κωνσταντίνο Φωτάκη και τον Γενικό Γραμματέα Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, κ. Κωνσταντίνο Παπαϊωάννου.

(Χειροκροτήματα)

Ευχαριστούμε ακόμη τον Καθηγητή Πολιτικής Οικονομίας και Ιστορίας της Πολιτικής Σκέψης του Πανεπιστημίου Αθηνών, κ. Νικόλαο Θεοχαράκη, την Αναπληρώτρια Καθηγήτρια του Τμήματος Εκπαίδευσης και Αγωγής στην Προσχολική Ηλικία του Πανεπιστημίου Αθηνών, κυρία Αλεξάνδρα Ανδρούσου, την Καθηγήτρια Προληπτικής Ιατρικής και Επιδημιολογίας της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, κυρία Ελένη Πετρίδου, τον Πρόεδρο του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, κ. Γεράσιμο Κουζέλη, τον Διευθυντή Ψυχικής Υγείας και Κοινωνικής Πρόνοιας του Ινστιτούτου Υγείας του Παιδιού, κ. Γεώργιο Νικολαΐδη και την κυρία Πάρη Ζαγούρα, νομικό- εγκληματολόγο, Επιμελήτρια Ανηλίκων.

Είμαι βέβαιος, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι, ότι οι καινοτομίες που ξεκινήσαμε, θα συνεχιστούν και θα προστεθούν και άλλες στο μέλλον.

Πάνω απ' όλα θα ήθελα να ευχαριστήσω εσάς που είστε εδώ, αλλά και τους δώδεκα χιλιάδες συμμαθητές σας που μετείχαν σε αυτήν τη διαδικασία.

(Χειροκροτήματα)

Θέλω να ευχαριστήσω και να συγχαρώ πάνω απ' όλα τους γονείς σας, τους διευθυντές σχολείων καθώς και τους καθηγητές-συνδέσμους που σας βοήθησαν και σας ενεθάρρυναν να συμμετέχετε.

(Χειροκροτήματα)

Να ευχαριστήσουμε, επίσης, για την καλή συνεργασία τους διευθυντές και τους προϊστάμενους των Γραφείων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης.

Αγαπημένα μας παιδιά, -εγώ θα έλεγα, κυρίες και κύριοι συνάδελφοι- εδώ λύεται η συνεδρίαση. Σας ευχαριστώ πολύ!

(Όρθιοι οι Έφηβοι Βουλευτές χειροκροτούν ζωντανά και παρατεταμένα)

Ώρα λήξης: 12:30'

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΟΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ